ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (teine koda laiendatud koosseisus)

12. september 2007 *

Kohtuasi T-68/03,

Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE (varem Olympiaki Aeroporia AE), asukoht Ateena (Kreeka), esindajad: advokaadid D. Waelbroeck ja E. Bourtzalas, *solicitor* J. Ellison ja *solicitor* M. Hall, ja advokaadid A. Kalogeropoulos, C. Tagaras ja A. Chiotellis, hiljem advokaat P. Anestis ja *solicitor* T. Soames,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: D. Triantafyllou ja J. L. Buendía Sierra, keda abistas advokaat A. Oikonomou,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

mille esemeks on taotlus tühistada komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsus 2003/372/EÜ Kreeka poolt Olympic Airways'ile antud abi kohta (ELT 2003, L 132, lk 1),

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (teine koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees J. Pirrung, kohtunikud A. W. H. Meij, N. J. Forwood, I. Pelikánová, ja S. Papasavvas,

kohtusekretär: ametnik C. Kantza,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. novembril 2006 toimunud kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

I – *1994. aasta otsus*

1 Komisjon võttis 7. oktoobril 1994 vastu otsuse 94/696/EÜ Kreeka riigi poolt äriühingule Olympic Airways antud abi kohta (EÜT L 273, lk 22, edaspidi „1994. aasta otsus").

Selle otsuse artikli 1 kohaselt oli ümberkorraldusabi, mida Olympic Airways'ile (Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE, varem Olympiaki Aeroporia AE, edaspidi „OA" või „hageja") anti või kavandati anda, ühisturuga kokkusobiv EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel, tingimusel, et Kreeka valitsus täidab nimetatud artiklis loetletud 21 kohustust. See abi seisneb järgnevas:

– Kreeka 26. juuni 1975. aasta seaduse nr 96/75 (FEK A'154/26.07.1975) artikli 6 alusel OA-le kuni 7. oktoobrini 1994 antud laenutagatis;

– uued laenutagatised summas 378 miljonit USA dollarit laenudele, mis tuli võtta enne 31. detsembrit 1997 uute lennukite ostmiseks;

– ettevõtja võlakohustuste vähendamine 427 miljardi Kreeka drahmi ulatuses;

– äriühingu võlakohustuse ümberkujundamine aktsiakapitaliks 64 miljardi Kreeka drahmi ulatuses;

– 54 miljardi Kreeka drahmi suurune kapitalisüst, mis maksti aastatel 1995, 1996 ja 1997 kolmes vastavalt 19, 23 ja 12 miljardi Kreeka drahmi suuruses jaos.

2 Nendest viiest abimeetmest neli viimast olid osa komisjonile eelnevalt teatatud OA rekapitaliseerimise ja ümberkorraldamise kavast ajavahemikus 1994–1997.

3 1994. aasta otsus seadis viie käsitletud abi kokkusobivuse sõltuvusse Kreeka Vabariigi võetud 21 kohustuse täitmisest, et tagada, et nimetatud abi ei mõjutaks üldise huvi vastaselt kaubandustingimusi. Vastavalt osadele kohustustele, mis puudutasid nii OA kui ka selle tütarettevõtjat Olympic Aviation'it, pidi Kreeka Vabariik eeskätt:

„a) […] tühistama enne 31. detsembrit 1994 Kreeka seaduse nr 96/75 artikli 6, mis [võimaldas] Kreeka riigil anda OA võetud laenudele laenutagatisi;

b) […] tulevikus mitte enam sekkuma OA juhtimisse, välja arvatud tema kui aktsionäri tegevuse kitsastes piirides;

c) […] andma OA-le enne 31. detsembrit 1994 aktsiaseltsi maksuõigusliku staatuse, mis on võrreldav Kreeka õiguse järgsete tavaliste äriühingutega, ilma et ta siiski vabastaks OA võimalikest maksudest, mida võidakse võtta ettevõtja

rekapitaliseerimiselt, mis on ette nähtud komisjonile edastatud rekapitaliseerimise ja ümberkorraldamise kavas;

[…]

e) […] mitte enam andma OA-le mitte üheski vormis abi, vastavalt ühenduse õigusele;

f) […] võtma vastu koheselt vajalikud õigusnormid töötasu, sotsiaalküsimuste ja rahanduse valdkonna kava tõhusaks rakendamiseks;

[…]

h) […] esiteks esitama komisjonile igal aastal vähemalt neli nädalat enne jaanuariks 1996 ja jaanuariks 1997 kavandatud kapitali suurendamise iga osa maksmist aruande kava elluviimise kohta, et komisjon saaks esitada kommentaare, ja teiseks lükkama nende osade maksmist edasi nelja nädala võrra, kui komisjon esitab kõnealuse aruande sõltumatule konsultandile hindamiseks;

i) […] mitte teostama 1995., 1996. ja 1997. aastaks kavandatud kapitali suurendamist, kui kava eesmärgid, nagu need ilmnevad [1994. aasta otsuse] IV peatükist, ei [ole] eelmise majandusaasta osas täidetud;

[…]

p) järgima, et OA ei tegutseks ajavahemikus 1994–1997 hinnaliidrina (*price leader*) regulaarliinidel Ateena-Stockholm ja Ateena-London;

[…]

s) järgi[ma], et kava terve kestuse vältel ei oleks OA pakutav kohtade arv regulaarliinidel Euroopa Majanduspiirkonnas, v.a Mandri-Kreeka ja [Kreeka] saarte vahelised liinid, suurem kui OA pakutud kohtade arv Euroopa Majanduspiirkonnas 1993. aastal (3 518 778 kohta), võttes siiski arvesse võimalikku tõusu, mis on proportsionaalne asjaomase turu kasvamisega.

t) [järgima], et OA-le antud olulised laenutagatised ja enne 31. detsembrit 1997 veel antavad laenutagatised, mis on otsesõnu ette nähtud kavas suuruses 378 miljonit USA dollarit, täidavad tingimused, mis on esitatud komisjoni poolt 5. aprillil 1989 liikmesriikidele saadetus kirjas.

[…]”

[mitteametlik tõlge]

4 1995. aastal maksti OA-le 1994. aasta otsuses ette nähtud esimene osa kapitalist summas 13 miljardit Kreeka drahmi.

II – *1998. aasta otsus*

5 Komisjon leidis 1996. aastal, et Kreeka Vabariik ei olnud täitnud 1994. aasta otsuse artiklis 1 märgitud teatud kohustusi, samuti olid tal kahtlused, kas EÜ artikliga 87 on kooskõlas uus ja talle teatamata abi, ning ta algatas EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluse. 1998. aasta juulis edastas Kreeka Vabariik komisjonile parandatud ümberkorralduskava. Võtmaks arvesse OA-le õigusvastaselt antud abi, nägi see parandatud kava ette 1994. aasta otsuses ette nähtud kapitalisüsti seni veel maksmata teise ja kolmanda osa vähendamise.

6 Selle menetluse tagajärjel võttis komisjon 14. augustil 1998 vastu otsuse 1999/332/EÜ Kreeka poolt äriühingule Olympic Airways antud abi kohta (EÜT 1999, L 128, lk 1, edaspidi „1998. aasta otsus"), milles ta kiitis heaks eespool mainitud parandatud kava. Selle otsuse artikli 1 lõikes 1 luges komisjon ühisturuga kokkusobivaks laenutagatised ning võlakohustuste vähendamise ja ümberkujundamine aktsiakapitaliks, mis oli heaks kiidetud 1994. aastal, ning uued laenutagatised laenudele, mis tuli võtta enne 31. detsembrit 2000 uute lennukite ostmiseks. Sellega muudeti 1994. aasta otsuses ette nähtud 54 miljardi Kreeka drahmi suurune kapitalisüst 40,8 miljardi Kreeka drahmi suuruseks kapitalisüstiks, mis tuli maksta 1995., 1998. ja 1999. aastal vastavalt 19, 14 ja 7,8 miljardi Kreeka drahmi suuruses jaos.

7 Selle abi andmisele lisandus seoses aastatega 1998–2002 uuesti läbi vaadatud ümberkorralduskava (edaspidi „ümberkorralduskava" või „1998. aasta ümberkorralduskava") ning see sõltus 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 kohaselt Kreeka Vabariigi poolt järgmiste tingimuste täitmisest:

„a) […] täi[ta] eespool mainitud 21 kohustust, mis on esitatud 1994. aasta otsuse artiklis 1;

[…] jälgi[da], et OA ei tegutseks ajavahemikus 1998–2002 hinnaliidrina (*price leader*) regulaarliinidel Ateena-Stockholm ja Ateena-London;

[…] jälgi[da], et kuni 31. detsembrini 2002, k.a, OA pakutav kohtade arv regulaarliinidel [Euroopa Majanduspiirkonnas], sh täiendavatel ja hooajalistel lendudel ning Mandri-Kreeka ja [Kreeka] saarte vahelisel ühendusel, ei oleks suurem kui OA pakutud kohtade arv [Euroopa Majanduspiirkonna] turul 1997. aastal (7 792 243 kohta), võttes siiski arvesse võimalikku tõusu, mis on proportsionaalne asjaomase turu kasvamisega;

[…] jälgi[da], et 1. detsembriks 1998 oleks OA rakendanud elektroonilise haldussüsteemi (edaspidi „SIG"), mis oleks täielikult toimiv ja piisav [ja] selle kohta esitama komisjonile aruande 1. detsembriks 1998."

[mitteametlik tõlge]

8 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt oli viimase jao 7,8 miljardi Kreeka drahmi (ligi 22,9 miljonit eurot) maksmine seatud sõltuvusse kõigi kehtestatud tingimuste täitmisest, et tagada abi kokkusobivust ühisturuga ja 1998. aasta ümberkorralduskava tõhusat rakendamist ning oodatud tulemuste saavutamist, eriti seoses hinna ja tootlikkuse suhtega. Vähemalt kümme nädalat enne selle viimase osa maksmist, mis oli kavandatud 15. juuniks 1999, samuti 1999. aasta oktoobri lõpuks, 2000. aasta märtsi ja oktoobri lõpuks, pidi Kreeka Vabariik esitama komisjonile aruande kõigi kehtestatud tingimuste täitmise kohta, et tagada abi kokkusobivust ja rakendada 1998. aasta ümberkorralduskava, ning oodatud tulemuste saavutamise kohta.

III – *OA areng pärast 1998. aasta otsust*

9 1998. aasta septembris maksis Kreeka Vabariik OA-le teise jao kapitalist summas 14 miljardit Kreeka drahmi (ligi 41 miljonit eurot), mis oli ette nähtud 1998. aasta otsuses, ja andis talle ühe osa lubatud laenutagatistest.

10 Kreeka Vabariik saatis 7. mai 1999. aasta kirjas komisjonile aruande 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamise kohta. Komisjon taotles 12. mai 1999. aasta ja 19. mai 1999. aasta kirjades Kreekalt teatud andmeid. Kreeka ametiasutused täiendasid 1999. aasta juunis nimetatud aruannet memorandumiga. Seda aruannet uuris sõltumatu konsultant (Deloitte & Touche), vastavalt 1998. aasta otsuse sätetele (nimetatud otsuse artikkel 1 ja 1994. aasta artikli 1 punktis h esitatud kohustus).

11 Komisjon edastas 27. juuli 1999. aasta kirjas Kreeka ametiasutustele analüüsi väidetavatest rikkumistest 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamises, mis olid esitatud Deloitte & Touche'i 21. juuli 1999. aasta aruandes. Selles kirjas kutsus komisjon Kreeka valitsust üles esitama kaasajastatud ümberkorralduskava OA jaoks, et komisjon saaks seda uurida seoses 22,9 miljoni euro suuruse kolmanda ja viimase kapitalisüsti tingimustega. Vaidlustatud otsuses esitatud andmete kohaselt tunnistas Kreeka Vabariik 26. augustil 1999 komisjonile saadetud kirjas, et ümberkorralduskava tuleb muuta, et saavutada oodatud tulemused ja võimaldada komisjonil teha soodne otsus kapitalisüsti viimase jao vabastamise kohta.

12 Kreeka ametiasutused teatasid 7. juuli 1999. aasta kirjas komisjonile oma kavatsusest anda avaliku rahvusvahelise pakkumismenetluse tagajärjel OA juhtimine üle kogenud rahvusvahelisele juhtimisühingule. Leping sõlmiti konsultatsioonifirmaga Speedwing, mis on British Airways'i tütarettevõtja. Selles nähti ka ette British Airways'ile võimalus omandada kuni 20% OA aktsiatest ühe aasta jooksul alates juhtimislepingu sõlmimisest.

13 Brüsselis 3. augustil 1999 toimunud kohtumise järel Speedwingi uue juhtgrupi ja komisjoni ametnike vahel esitasid Kreeka ametiasutused 18. novembri 1999. aasta kirjas muudetud ümberkorralduskava, mille oli koostanud Speedwing (edaspidi „Speedwingi kava"). Toimiku materjalidest ilmneb, et selle kavaga kaasnes äriplaan ja see hõlmas ajavahemikku 2000–2004. Speedwingi kava hakati rakendama, ootamata ära selle komisjonipoolse uurimise tulemusi. Selle kava kohta tehtud esialgses aruandes väljendas äriühing Deloitte & Touche muret mõningate aspektide kohta. Peamine erinevus selle kava ja 1998. aasta kava vahel, mis rakendati 1998. aastal ja 1999. aasta alguses, oli rõhk, mis oli asetatud äriühingu tulu suurendamisele ja tegevuse laiendamisele.

14 20. märtsi 2000. aasta kirjas edastas komisjon Kreeka ametiasutustele Deloitte & Touche'i 2000. aasta märtsi lõpliku aruande Speedwingi kava kohta, mis kinnitas esialgseid kahtlusi. Speedwing vaidles selle aruande järeldustele vastu ja lahkus OA juhtimisest 2000. aasta keskel. Kreeka ametiasutused kinnitasid 29. augusti 2000. aasta kirjas komisjonile, et OA-l ei ole 1999. aastal ametlikke tulemusi auditeeritud aruande vormis ja et nad kohustusid mitte maksma viimast osa kapitalist. Kreeka Vabariik palus komisjonil selle kohta otsust mitte vastu võtta.

15 2000. aasta sügisel tegi OA konsultatsioonifirmale PricewaterhouseCoopers ülesandeks töötada välja ühendaruanne esialgse konsolideeritud auditeerimata aastaaruande kohta 31. detsembri 1999. aasta seisuga, et saada kindel alus hilisemaks ümberkorraldamiseks. Kreeka ametiasutused määrasid Crédit Suisse First Boston'i OA erastamise finantsnõustajaks.

IV – *2000. aasta otsus*

16 17. juuli 2000. aasta kirjas teatas Kreeka Vabariik komisjonile oma kavatsusest kasutada järelejäänud heakskiidetud abi uuteks laenutagatisteks laenudele, mis tuli võtta enne 2000. aasta lõppu investeeringuteks, et kolida OA Elliniko lennuväljalt Ateena uuele lennuväljale Spata's, ja pikendada laenutähtaega kuni 31. märtsini 2001. Kuni selle ajani oli Kreeka riik andnud laenutagatisi 201,6 miljoni USA dollari ulatuses nelja Airbus 340 ostmiseks.

17 Komisjon otsustas 4. oktoobril 2000 mitte esitada vastuväidet selle kava vastu ja muutis sellega seoses 1998. aasta otsuse artikli 1 lõiget 1. Selle tagajärjel sai 1998. aasta otsusega heaks kiidetud uusi laenutagatisi 378 miljoni USA dollari ulatuses anda kuni 31. märtsini 2001 uute lennukite ostmiseks ja investeeringuteks, mis olid vajalikud seoses OA kolimisega uude asukohta Spata lennuväljal.

V – *HACA kaebused ja ametlik uurimismenetlus*

18 12. oktoobril 2000 esitas Kreeka lennuettevõtjate ühendus (edaspidi „HACA") kaebuse, milles ta väitis, et Kreeka riik jätkas OA-le erineva abi andmist vastuolus 1994. ja 1998. aasta otsustes sätestatuga. Kreeka ametiasutused esitasid oma märkused selle kaebuse kohta 19. veebruari 2001. aasta kirjas. HACA esitas 24. juulil 2001 täiendava kaebuse, millele Kreeka ametiasutused vastasid 25. oktoobri, 7. novembri ja 11. detsembri 2001. aasta kirjadega.

19 Komisjon algatas oma 6. märtsi 2002. aasta otsusega EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetluse, põhjendusel et selle äriühingu ümberkorralduskava ei olnud rakendatud ja heakskiitmisotsuses sisalduvaid ettekirjutusi ei olnud täidetud. Selle otsuse kohaselt tuli Kreeka Vabariigil esitada komisjonile teavet kooskõlas nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [EÜ artikli 88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikliga 10.

20 Kreeka Vabariik esitas komisjonile oma vastuse 11. aprilli 2002. aasta kirjas.

21 Komisjon tegi 9. augustil 2002 Kreeka Vabariigile uue ettekirjutuse teabe esitamiseks. Kreeka ametiasutused vastasid 30. septembri 2002. aasta kirjas.

22 Kreeka ametiasutused esitasid 2002. aasta novembris komisjonile kaks Deloitte & Touche'i koostatud aruannet: „Report on the Limited Review of Olympic Airways' Performance as Compared to its 2002 Financial Plan (July 2002)" („Aruanne Olympic Airways'i soorituse piiratud hinnangu kohta võrdluses selle 2002. aasta rahastamiskavaga (2002. aasta juuli)") ja OA-d käsitlev aruanne „Restructuring and Privatisation (november 5th, 2002)" („Ümberkorraldamine ja erastamine (5. november 2002)").

VI – *Vaidlustatud otsus*

23 11. detsembril 2002 võttis komisjon vastu otsuse 2003/372/EÜ Kreeka poolt Olympic Airways'ile antud abi kohta (ELT 2003, L 132, lk 1; edaspidi „vaidlustatud otsus"). Selles leidis ta, et enamik 1998. aasta ümberkorralduskava eesmärkidest on täitmata, et 1998. aasta heakskiitmisotsusega kehtestatud tingimusi ei ole täielikult järgitud ja et ümberkorraldusabi on seega kohaldatud valel eesmärgil.

24 Komisjon viitab veel uuele teatamata abile, mis eelkõige seisnes selles, et Kreeka riik suhtus sallivalt sotsiaalkindlustusmaksete, kütuselt ja varuosadelt tasutava käibemaksu, lennujaamadele võlgnetavate renditasude, lennuväljatasude ja Kreeka

lennujaamade kaudu väljuvatelt reisijatelt kogutava *spatosimo* maksu maksmata jätmisse või maksmisega viivitamisse. Komisjon leiab, et see õigusvastane abi on ühisturuga kokkusobimatu. Ta väidab, et selle andmisega rikuti Kreeka riigi kohustust mitte enam anda OA-le abi ja et rikuti ka ühekordse abi põhimõtet. Lisaks, kuigi OA ei täitnud 1998. aasta ümberkorralduskava, ei olnud tal ka alternatiivset kava, mis võimaldaks komisjonil järeldada, et ettevõtja on jälle keskmises ja pikaajalises perspektiivis elujõuline.

25 Komisjon kirjutas ette kokkusobimatu abi tagasinõudmise. Ümberkorraldusabi osas leidis ta siiski järgnevat:

„[…]ei ole võimalik välistada seda, et komisjoni 1998. aasta soodne otsus lõi lootuse, et 1994. aasta abimeetmete „pakett" ei tekita probleeme. Seega ei ole käesoleva juhtumi väga erilisi asjaolusid arvestades vaja kohustada enne 14. augustit 1998 antud abi tagasinõudmist" (põhjendus 229).

26 Vaidlustatud otsuse resolutiivosa on sõnastatud järgmiselt:

„*Artikkel 1*

Kreeka poolt [OA-le] ümberkorralduseks antud abi, mis hõlmas:

a) Kreeka 26. juuni 1975. aasta seaduse 96/75 artikli 6 alusel äriühingule kuni 7. oktoobrini 1994 antud laenutagatist;

b) uusi laenutagatisi summas 378 miljonit USA dollarit laenudele, mis tuli võtta enne 31. märtsi 2001 uute lennukite ostmiseks ja seoses [OA] kolimisega uude asukohta Spata lennuväljal vajalikeks investeeringuteks;

c) OA võlakohustuste vähendamist 427 miljardi drahmi ulatuses;

d) äriühingu võlakohustuse ümberkujundamist aktsiakapitaliks 64 miljardi drahmi ulatuses;

e) 54 miljardi drahmi suurust kapitalisüsti, mis vähendati 40,8 miljardile drahmile, ning mis maksti aastatel 1995, 1998 ja 1999 kolmes vastavalt 19, 14 ja 7,8 miljardi drahmi suuruses jaos,

on [EÜ] artikli 87 lõike 1 mõttes ühisturuga kokkusobimatu, kuna järgmised algse heakskiidu aluseks olnud tingimused ei ole enam täidetud:

a) äriühingu pikaajalisele jätkusuutlikkusele suunatud ümberkorralduskava täielik rakendamine;

b) abi heakskiitmisega seotud 24 kindlaksmääratud kohustuse täitmine ja

c) pidev järelevalve ümberkorralduseks antud abi rakendamise üle.

Artikkel 2

Riigiabi, mis seisnes Kreeka sallivas suhtumises sotsiaalkindlustusmaksete, kütuselt ja varuosadelt Olympic Aviationi tasutava käibemaksu, mitmele lennujaamale võlgnetavate renditasude, Spata lennujaamale ja teistele lennujaamadele võlgnetavate lennuväljatasude ja *spatosimo* maksu püsiva maksmata jätmise suhtes, on ühisturuga kokkusobimatu.

Artikkel 3

1. Kreeka võtab vajalikke meetmeid, et nõuda soodustatud äriühingult tagasi artiklis 1 viidatud 14 miljardi drahmi (41 miljoni euro) suurune abi, mis on EÜ asutamislepinguga kokkusobimatu, ning artiklis 2 viidatud ja abi saajale õigusvastaselt antud abi.

2. Abi tagasinõudmine toimub viivitamatult ja vastavalt siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see kord võimaldab otsuse vahetut ja tõhusat täitmist. Tagastamisele kuuluvad summad sisaldavad ka võlgnetavaid intresse, mida arvutatakse alates abi andmise kuupäevast kuni selle tegeliku tagastamise kuupäevani. Intresse arvutatakse regionaalabi raames abi netoosatähtsuse arvutamisel aluseks oleva baasmäära alusel.

Artikkel 4

Kreeka teatab käesoleva otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmisest komisjonile kahe kuu jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest.

[…]”

[mitteametlik tõlge]

Menetlus ja poolte nõuded

27 Hageja esitas vaidlustatud otsuste tühistamiseks käesoleva hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 24. veebruaril 2003.

28 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus täielikult või osaliselt;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt;

– määrata mistahes menetlust korraldava meetme või menetlustoimingu, mida ta peab vajalikuks;

– määrata mistahes muu sobiva meetme.

29 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

30 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (teine koda laiendatud koosseisus) alustada suulist menetlust ilma esialgsete menetlustoiminguteta.

31 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele kuulati ära 29. novembri 2006. aasta kohtuistungil.

Õiguslik käsitlus

32 Hageja vaidleb vaidlustatud otsusele vastu osas, milles tuvastatakse kokkusobimatus ühisturuga ja kohustatakse esiteks 1998. aasta otsuses lubatud ümberkorraldusabi tagasinõudmist ja teiseks väidetava uue abi tagasinõudmist.

33 Enne hagi kahe osa ja nendele osadele ühise võimu kuritarvitamisest puudutava väite käsitlemist peab Esimese Astme Kohus sobivaks esiteks täpsustada kõigepealt hageja etteheidete õiguslikku raamistikku seoses tõendamiskoormise teisele poolele suunamisega ning menetlusnormide rikkumise ja õiguse olla ära kuulatud rikkumisega, ja teiseks uurida kohe väidet, et on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud.

I – *Esialgsed märkused tõendamiskoormise, poolte menetluslike kohustuste ja etteheidete kohta, et on rikutud õigust olla ära kuulatud*

34 Hageja väidab õigustatult, et põhimõtteliselt peab komisjon vaidlustatud otsuses esitama tõendid nii ümberkorraldusabi valel eesmärgil kohaldamise kui ka uue abi andmise kohta. Tegelikult tuleneb ka EÜ artikli 88 lõigetest 2 ja 3, et sellekohaste tõendite puudumisel hõlmab varasem heakskiit olemasolevat abi ja asjaomaseid uusi meetmeid ei saa lugeda riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses (vt seoses eelnevalt heakskiidetud abi valel eesmärgil kasutamise tõendamiskoormisega Esimese Astme Kohtu 11. mai 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-111/01 ja T-133/01: Saxonia Edelmetalle ja Zemag *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-1579, punkt 86, ja 19. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-318/00: Freistaat Thüringen *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4178, punktid 144 ja 145; ja seoses uue abi tõendamiskoormisega Euroopa Kohtu 13. aprilli 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-324/90 ja C-342/90: Saksamaa ja Pleuger Worthington *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-1173, punkt 23). Seevastu, erandina EÜ artikli 87 lõike 1 sätetest, on abi ühisturuga kokkusobivuse tõendamiskoormis põhimõtteliselt asjaomasel liikmesriigil, kes peab tõendama, et tingimused selle erandi kohaldamiseks on täidetud (vt Esimese Astme Kohtu 18. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas T-176/01: Ferriere Nord *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-3931, punkt 94).

35 Siiski tuleb rõhutada, et tõendamiskoormise jagamine sõltub komisjonil ja asjaomasel liikmesriigil lasuvate menetluslike kohustuste täitmisest seoses sellega, kuidas

nimetatud institutsioon kasutab oma pädevust nõuda liikmesriigilt kõiki vajalikke andmeid.

36 Eeskätt ilmneb kohtupraktikast, et uuele või muudetud abile heakskiidu saamiseks erandina asutamislepingu sätetest peab asjaomane liikmesriik EÜ artiklist 10 tuleneva komisjoniga tehtava koostöökohustuse täitmiseks esitama kogu teabe, mis võimaldab sellel institutsioonil kontrollida, kas erandit lubavad tingimused on täidetud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. aprilli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-364/90: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1993, lk I-2097, punkt 20; Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-171/02: Regione autonoma della Sardegna *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2123, punkt 129, ja 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-17/03: Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-1139, punkt 48). Lisaks võib komisjon teha otsuse talle kättesaadava teabe alusel juhul, kui asjassepuutuv liikmesriik rikub koostöökohustust ja keeldub edastamast teavet, mille esitamist on komisjon uue või muudetud abi kvalifitseerimiseks ja selle ühisturuga kokkusobivuse uurimise või siis eelnevalt heaks kiidetud abi nõuetekohase rakendamise kontrollimise eesmärgil nõudnud. Siiski peab komisjon enne sellise otsuse vastuvõtmist nõudma liikmesriigilt kõigi abi ühisturuga kokkusobivuse uurimiseks vajalike dokumentide, kogu sellekohase teabe ja andmete edastamist tema poolt määratud tähtajaks. Komisjon võib menetluse lõpetada ja võtta vastu otsus abi olemasolu ja ühisturuga kokkusobivuse kohta tema käsutuses oleva materjali alusel (vt Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-307, nn Boussac'i kohtuasi, punkt 22, ja eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Saksamaa ja Pleuger Worthington *vs.* komisjon, punktid 26 ja 29) või otsuse, milles tuvastatakse eelnevalt heaks kiidetud abi nõuetekohast kohaldamist (vt Esimese Astme Kohtu eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Saxonia Edelmetalle ja Zemag *vs.* komisjon, punkt 93, ja samas viidatud kohtuotsus Freistaat Thüringen *vs.* komisjon, punkt 73), üksnes juhul, kui liikmesriik ei ole vaatamata komisjonipoolse korralduse saamisele nõutud teavet esitanud.

37 Need menetluslikud kohustused on pandud asjaomasele liikmesriigile ja komisjonile, et viimane saaks oma kontrolli teostada piisavalt selgete ja täpsete andmete põhjal, tagades asjaomase riigi õiguse olla ära kuulatud. Tegelikult tuleb meenutada, et

väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kaitseõiguse austamine kõigis isiku vastu alustatud menetlustes, mis võivad viia isiku õigusi kahjustava akti vastuvõtmiseni, ühenduse õiguse aluspõhimõte ja see tuleb tagada ka siis, kui asjaomast menetlust ei ole kuidagi reguleeritud (vt analoogiline Euroopa Kohtu 12. veebruari 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-48/90 ja C-66/90: Madalmaad ja PTT Nederland *vs.* komisjon, EKL 1992, lk I-565, punkt 44; vt samuti Esimese Astme Kohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-435, punkt 121).

38 Käesolevas asjas on eespool mainitud menetluslikke kohustusi korratud ja täpsustatud määruse nr 659/1999 artikli 2 lõikes 2, artikli 5 lõigetes 1 ja 2, artiklis 10, artikli 13 lõikes 1 ja artiklis 16.

39 Käesolevas asjas heidab hageja komisjonile sisuliselt ette, et viimane ei määratlenud ega nõudnud välja olulisi tõendeid, mis oleksid võinud vähendada tema kahtlusi käsitletud meetmete kvalifitseerimise kohta või abi kokkusobivuse kohta asutamislepinguga. Kostjaks olev institutsioon on hageja sõnul seega tõendamiskoormise teisele poolele suunanud ja rikkunud Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud. Selle õiguse rikkumine mõjutas otseselt menetluse tulemust (vt eespool punktis 36 viidatud Boussac'i kohtuotsus, punkt 31, ja Euroopa Kohtu 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-959, nn Tubemeuse'i kohtuotsus, punkt 48). Lisaks on komisjon hageja sõnul rikkunud täielikult riigi omanduses oleva hageja õigust olla ära kuulatud; hageja aga oli ainuke võimalik allikas selliste oluliste tõendite kohta, mida komisjon luges puudu olevaks.

40 Nendest argumentidest ilmneb, et viidates sellele, et on rikutud nii asjaomase riigi kui ka hageja enda õigust olla ära kuulatud, heidab hageja täpsemalt komisjonile ette seda, et viimane ei hoiatanud Kreeka Vabariiki ega hagejat ennast selle institutsiooni

arvates olulistest asjaoludest, mille osas tal oli endiselt kahtlusi, ja et ta ei küsinud täiendavaid andmeid nende asjaolude kohta enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist.

41 Eespool mainitud menetluspõhimõtete alusel tuleb uurida tõendamiskoormise kandmist teisele poolele ja Kreeka Vabariigi õiguse olla ära kuulatud vastavat rikkumist käsitlevaid etteheiteid, mille hageja esitas järjest ümberkorraldusabi ja erineva väidetava uue abi kohta, mida vaidlustatud otsuses loeti ühisturuga kokkusobimatuks.

II – *Väide, et on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud*

42 Mis puudutab väidet, mille kohaselt on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud, siis tuleb kõigepealt meenutada, et EÜ artikli 88 lõige 2 annab asjassepuutuvatele isikutele, nende hulgas kõnealusest meetmest kasusaanutele, õiguse esitada oma märkused. Seda sätet tõlgendati nii, et asjassepuutuvatel isikutel on üksnes õigus olla haldusmenetlusega seotud piisavas ulatuses, võttes arvesse juhtumi asjaolusid (vt Esimese Astme Kohtu 25. juuni 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-371/94 ja T-394/94: British Airways jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-2405, punkt 60, ja eespool punktis 37 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punkt 125). Asjassepuutuvate isikute sel viisil piiritletud menetlusõiguste järgimine on sisuline nõue, mille rikkumine võib kaasa tuua vaidlustatud otsuse tühistamise. Seda eriti olukorras, kui tagasinõudmisele tuleva abi saajatele ei antud tegelikult võimalust esitada oma märkusi ametliku uurimismenetluse raames, kuna komisjon ei tuvastanud neid menetluse algatamise otsuses või hilisemas faasis, ja kui ei saa välistada, et ilma sellise rikkumiseta oleks menetlus erinevalt lõppenud (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 22. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas T-34/02, Le Levant 001 jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-267, punktid 82–95 ja 137).

43 Kuna riigiabimenetlus algatatakse siiski asjaomase liikmesriigi suhtes, siis ei saa asjassepuutuvad isikud põhimõtteliselt tugineda kaitseõigustele, mis on antud isikutele, kelle suhtes menetlus on algatatud ja kes võivad nõuda komisjoniga võistlevat vaidlust, nagu see toimub asjaomase liikmesriigi puhul (vt eespool punktis 42 viidatud Esimese Astme Kohtu otsus British Airways jt *vs.* komisjon, punkt 60, ja eespool punktis 42 viidatud Esimese Astme Kohtu otsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punktid 122 ja 125; 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-198/01: Technische Glaswerke Ilmenau *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2717, punkt 192; eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Ferriere Nord *vs.* komisjon, punkt 74, ja eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke *vs.* komisjon, punkt 54).

44 Käesolevas asjas tuleb sedastada, et hageja ei viita ühelegi erilisele asjaolule, mis lubaks sedastada, et teda ei kaasatud haldusmenetlusse niivõrd, kuivõrd see on antud juhul esinevaid asjaolusid arvestades asjakohane. Sellega seoses ei õigusta pelk asjassepuutuva isiku sedastatud asjaolu, nagu ta oleks olnud ainuke võimalik allikas komisjonile vajalike oluliste tõendite osas, veel seda, et komisjon peaks talle teabetaotluse esitama. Nagu juba eespool märgiti (vt eespool punkt 36), peab asjaomane liikmesriik esitama komisjoni taotlusel põhimõtteliselt kogu vajaliku teabe. Neis tingimustes ei saa hageja menetlusõigusi mõjutada ei see, et komisjon väidetavalt jättis tuvastamata olulised tõendid, mis olid vajalikud tema kahtluste hajutamiseks, ega ka see, et ta ei taotlenud täiendavat teavet (vt eespool punkt 40). Seetõttu uuritakse neid etteheiteid üksnes hageja selle väite raames, mille kohaselt rikuti Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud.

45 Lisaks tuleb igal juhul sedastada, et hagejal oli võimalus osaleda haldusmenetluses kaudselt, tema ainsaks aktsionäriks oleva asjaomase liikmesriigi vahendusel. Pealegi tuleneb toimikust, et OA juhid osalesid komisjoni talituste ja Kreeka ametiasutuste vahelistel kohtumistel terve haldusmenetluse käigus.

46 Kõige selle põhjal tuleb hageja väide, mille kohaselt on rikutud tema õigust olla ära kuulatud, põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

III – *Ümberkorraldusabi (vaidlustatud otsuse artiklid 1, 3 ja 4)*

47 Hageja vaidleb vastu asjaoludele, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugines järelduse tegemisel, et olemasolev ümberkorraldusabi on ühisturuga kokkusobimatu. Esiteks kritiseerib ta komisjoni väiteid, et 1998. aasta ümberkorralduskava ei olnud rakendatud (A). Seejärel väidab ta, et Kreeka Vabariik täitis kõik 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 punktis d talle pandud kohustused elektroonilise haldussüsteemi (edaspidi „SIG") rakendamise kohta (B). Lisaks täitis Kreeka Vabariik 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 2 järgseid kohustusi aruannete esitamise kohta, mis puudutasid selles otsuses kehtestatud kohustuste täitmist (C). Lõpuks täideti ka 1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b, c ja e esitatud tingimusi (D).

A – *Vaidlustatud otsuses väidetud ümberkorralduskava tegelik rakendamata jätmine*

48 Hageja arvates oli 1998. aasta ümberkorralduskava rakendatud, et tagada OA pikaajaline elujõulisus. Esiteks väidab ta, et komisjoni järeldustes selle kava rakendamise kohta ei võeta arvesse kava muutmist ja et seega on nendes järeldustes tehtud faktiviga, ilmne hindamisviga ja/või selle põhjendused on puudulikud (1). Teiseks ei uurinud komisjon nõuetekohaselt seda, kas 1998. aastal heaks kiidetud abi võis

vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal rakendatud muudetud ümberkorralduskava alusel lugeda EÜ artikli 87 lõike 3 puktiga c vastavuses olevaks. Sellega seoses on vaidlustatud otsuses tehtud ilmne hindamisviga ja rikutud EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c (2). Kolmandaks tegi komisjon ilmse hindamisvea, järeldades et ei olnud võetud ühtegi meedet OA ümberkorraldamiseks (3).

1. *Etteheide, et ümberkorralduskava muudatust ei võetud arvesse*

a) Poolte argumendid

49 Hageja väidab esiteks, et komisjon tegi faktivea ja ilmse hindamisvea, jättes arvesse võtmata muudatuse 1998. aasta ümberkorralduskavas, mille see institutsioon oli hageja sõnul heaks kiitnud ühtse ja pikaleveninud ümberkorraldusmenetluse raames, mida OA edukalt teostas. Tegelikult kontrollis komisjon ümberkorralduskohustuste täitmist, mis oli OA-le kehtestatud 1998. aasta ümberkorralduskava esialgse versiooniga. Vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal nägi muudetud kava ette Olympic Airways'i enamusosaluse erastamist, kulude vähendamise meetmeid ja ebavajaliku käibevara müüki. Ümberkorraldusmenetluse ainuke katkestus oli tingitud 11. septembri 2001. aasta sündmustest. Vaidlustatud otsuse tegemise kuupäevaks oli esimene osa erastamismenetlusest juba lõpule viidud.

50 Teiseks on vaidlustatud otsust puudulikult põhjendatud, kuna komisjon ei analüüsinud muudetud kava, vaid tugines 1998. aasta esialgsele kavale. Seetõttu

ei põhjendanud komisjon sobivalt oma järeldust selle kohta, et (muudetud) ümberkorralduskava ei taganud Olympic Airways'i pikaajalist elujõulisust.

51 Eespool mainitud väidete toetuseks vaidleb hageja vastu komisjoni kinnitusele vaidlustatud otsuses (põhjendus 173), mille kohaselt Kreeka Vabariik ei teinud ettepanekut teha ümberkorralduskavasse tema arvates vajalikud muudatused. Ta väidab, et kõigile asjaosalistele oli haldusmenetluse ajal ilmne, et ümberkorralduskava oli muudetud.

52 Komisjon nõustus alates 1999. aastast, et ümberkorralduskava muudetakse. Tegelikult julgustas ta selle kava muutmist Speedwingi juhtimise all, nagu ilmneb Kreeka valitsuse 12. mai 1999., 27. juuli 1999. ja 23. augusti 1999. aasta kirjadest. Speedwingi väga üksikasjalik kava oli seega esimene muudetud kava. See esitati komisjonile 18. novembril 1999 koos Kreeka valitsuse kirjaga. Komisjoni 29. märtsi 2000. aasta kirjas Kreeka Vabariigile tunnistas komisjon, et Speedwingi kava juba rakendati.

53 Kuna komisjon siiski ei kiitnud Speedwingi kava heaks, siis teatas Kreeka valitsus alates 2000. aastast, nimelt 29. augusti ja 6. septembri 2000. aasta kirjades teisest muudetud ümberkorralduskavast, mis nägi ette OA erastamise, nagu seda näitavad ka vaidlustatud otsuse põhjendused 73 ja 175. Komisjonile esitati üksikasjalikud andmed erastamismenetluse kohta eeskätt Crédit Suisse First Boston'i 2000. aasta detsembri memorandumis ja seejärel Kreeka valitsuse 16. mai 2001. aasta kirjas.

54 Kirjavahetusest selgub, et alates 2000. aastast seisnes ümberkorralduskava enamusosaluse erastamises, kulude vähendamise meetmetes ja ebavajaliku käibevara müügis. Hageja täpsustab, et nagu ilmneb vaidlustatud otsusest (põhjendused 106 ja 174), kiitis komisjon kulude vähendamise meetmed heaks ja need algasid 1998. aasta otsuse kohaselt 1998. aastal.

55 Mitu komisjoni avaldust kinnitavad seda, et ta tunnistas, et 1998. aasta kava muudeti, et kohandada seda uuele olukorrale, ja et OA ümberkorraldamine tähendas tingimata erastamist. Kui komisjon 4. oktoobri 2000. aasta otsuses lubas ametlikult 1998. aasta kava muutmist, ei maininud ta oma kahtlusi ümberkorralduse kulgemise osas, vaid viitas vastupidi otsesõnu erastamisele, märkides eeskätt, et „[…] praegune juhtkond on ajutine, kuni [OA] erastamiseni järgmise aasta alguses […]".

56 Lisaks võttis komisjon teatavaks erastamiseks vajalike meetmete vastuvõtmise, tehes seda eeskätt Kreeka ametiasutustele 25. aprillil 2001 saadetud kirjas ning komisjoni asepresidendi Loyola de Palacio, kes vastutas transpordi eest, 5. juuli 2001. aasta kirjas Kreeka transpordi- ja kommunikatsiooniministrile. Selles kirjas viidati 29. mai 2001. aasta kohtumisele ühelt poolt komisjoni ametnike ja Loyola de Palacio büroo töötajate ja teiselt poolt Kreeka valitsuse rahandus- ja õigusnõunike vahel „hetkel käimasoleva [OA] erastamise teemal".

57 Lisaks näitas 1998. aasta otsuses heaks kiidetud abi viimase osa (22,9 miljonit eurot) maksmata jätmine seda, et Kreeka valitsus ja komisjon tunnistasid, et 1998. aasta ümberkorralduskava muudeti 1999. aastal, et võtta arvesse õhutransporditurru konjunktuuri arengut ning OA olukorda. Arvestades ümberkorralduskava väidetavat

muudatust või sellest kavast väidetavat loobumist, mis seisnes eeskätt abi viimase osa maksmata jätmises, rikkus vaidlustatud otsus – järeldades, et 1998. aasta ümberkorralduskava ei täidetud, ja määrates abi teise osa tagasinõudmise – ka õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, menetlusnorme ja *ne bis in idem* põhimõtet. Tegelikult oleks komisjon pidanud enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist teatama, et ta ei olnud eespool mainitud muudatusega nõus. Lisaks oleks komisjon pidanud abi viimase osa maksmata jätmist arvestama, et määrata kindlaks tagasinõutava abi summa.

58 Teise muudetud ümberkorralduskava rakendamine katkes 11. septembri 2001. aasta sündmuste tagajärjel. Kreeka valitsus teatas 1. veebruari 2002. aasta kirjas komisjonile uutest OA poolt selle muudetud kava alusel vastu võetud meetmetest, et hakkama saada kogu lennuliikluse vähenemisega. Neid asjaolusid arvestades olid OA enamusosaluse erastamine, kulude vähendamise meetmed ja ebavajaliku käibevara müük reaalsed ja sobivad ümberkorraldusmeetmed.

59 Praegune erastamismenetlus algas edukalt 2002. aasta veebruaris, nagu ilmneb Kreeka valitsuse 22. veebruari 2002. aasta kirjast komisjonile. 2002. aastal paranes OA tegevus oluliselt. Kreeka Vabariik informeeris komisjoni erastamismenetlusest ja kulude vähendamise meetmetest eeskätt oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes komisjoni esimesele ettekirjutusele, 16. juuli 2002. aasta kirjas ja 30. septembri 2002. aasta vastustes komisjoni teisele ettekirjutusele 9. augustist, milles nõuti komisjonile teabe esitamist. Oma vastustes kinnitas ta eeskätt tütarettevõtja Olympic Catering'ist 58% müümist.

60 16. oktoobri 2002. aasta kohtumise protokoll tõendas, et komisjoni teavitati uuesti olukorrast. Seal märgiti otsesõnu, et 1998. aasta ümberkorralduskava (1998. aastal heaks kiidetud vormis) „ei olnud enam ajakohane" (viimane lõik punktis 2, pealkirjaga „Rahandus- ja kaubandusaspektide esitlus"). Selles protokollis märgiti ühtlasi („II lisa", lõige 16), et komisjoni transpordivolinik Loyola de Palacio kohtus 2. ja 3. oktoobril 2002 Kreeka transpordi- ja kommunikatsiooniministri Verelis'ega ja nõudis uue ümberkorralduskava väljatöötamist enne 2002. aasta lõppu.

61 Lisaks märgiti aruandes „Report on the Limited Review of [OA] Performance as Compared to its 2002 Financial Plan (July 2002)", mis saadeti 5. novembril 2002 Loyola de Palacio bürooülemale ja 14. novembril 2002 komisjoni talitustele, OA tulemuste olulist paranemist 2002. aastal. Selles olukorras ei olnud lennutegevuse enamusosaluse erastamise edasilükkamine pärast 2002. aasta lõppu nii oluline.

62 21. novembril 2002 edastati komisjonile üksikasjalik aruanne pealkirjaga „Restructuring & Privatisation Report on OA (5. november 2002)" (OA ümberkorraldamine ja erastamine (5. november 2002)). Selles aruandes kirjeldati üksikasjalikult erastamispakkumist kuni selliste detailideni nagu töötajate arv, ning selles esitati ka finantsprognoos ajavahemiku 2003–2005 lennutegevuse kohta, mis näitas ettevõtja elujõulisust.

63 Kreeka transpordi- ja kommunikatsiooniministri 2. detsembri 2002. aasta kirjas komisjoni transpordivolinikule teatati, et kuus eraõiguslikku investorit olid väljendanud huvi omandada OA aktsiate enamusosalus (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 9).

64 Selles kontekstis ja vastupidi komisjoni väidetele esitati komisjonile teine muudetud ümberkorralduskava, mis oli „üksikasjalik" vastavalt ühenduse suuniste raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (EÜT C 288, lk 2; ELT eriväljaanne 08/01, lk 322, edaspidi „suunised") punktile 32. Eeskätt sisaldas eespool mainitud 5. novembri 2002. aasta aruanne kõiki vajalikke „andmeid, oletusi, ennustusi, meetmeid, eesmärke ja tingimusi" ja selle pealkiri näitas selgelt, et tegu on ümberkorralduskavaga. Lisaks piirdutakse eespool mainitud suuniste punktis 3.2.4 üksnes märkimisega, et liikmesriik võib „paluda" komisjonil nõustuda ümberkorralduskavas tehtavate muudatustega. Käesolevas asjas kujutab eespool mainitud kirjavahetus Kreeka Vabariigi ja komisjoni vahel endast kehtivat palvet. Lisaks esitati teine muudetud ümberkorralduskava komisjonile sama menetluse kohaselt, mida järgiti ka Speedwingi kava esitamisel, millega komisjon näis rahul olevat.

65 Komisjon omalt poolt väidab, et haldusmenetluse ajale ei esitanud Olympic Airways või Kreeka ametiasutused kordagi hageja esitatud faktiväidet, mille kohaselt erastamiskava esitati talle ja kiideti heaks, olgu siis täiendava abi taotluse vormis või uue ümberkorralduskava vormis, mis asendas 1998. aasta kava. Isegi 16. oktoobri 2002. aasta kohtumisel rõhutati, et komisjon hindab seda, kas Kreeka Vabariik on täitnud 1998. aasta otsusega kehtestatud kohustused. Seega ei saa hageja esitada seda uut faktiväidet (vt *a contrario* kohtujurist Darmon'i ettepanek eespool punktis 34 viidatud kohtuasjas Saksamaa ja Pleuger Worthington *vs.* komisjon, EKL 1990, lk I-1175, punktid 33 ja 109; Esimese Astme Kohtu eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus British Airways jt *vs.* komisjon, punkt 81, ja 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-126/96 ja T-127/96: Breda Fucine Meridionali (BFM) jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3437, punkt 88). Põhiküsimuses vaidleb komisjon vastu sellele, et OA suhtes toimus „ühtne ja pikaleveninud ümberkorraldusmenetlus", mis tugines muudetud ümberkorraldamiskavale. Ta väidab, et Speedwingi kava erines täiesti erastamiskavast. Lisaks ei esitatud talle pärast Speedwingi kavast loobumist ühtegi muudetud ümberkorraldamiskava ja ammugi ei kiidetud ühtegi sellist kava heaks.

66 Komisjon väidab, et kohtupraktika kohaselt (vt eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus BFM ja EFIM *vs.* komisjon, punktid 98–100) ei piisa üksnes kavatsuse väljendamisest, et ümberkorralduskava muuta. Vaja on ametlikult esitada muudetud kava (koos andmete, oletuste, ennustuste, meetmete, eesmärkide ja tingimustega), et komisjon seda hinnata saaks. Kreeka ametiasutused olid ilmselgelt teadnud kohaldatavat menetlust, kuna nad järgisid seda nii 1994. aasta kava kohandamisel, mille komisjon kiitis heaks 1998. aasta otsusega, kui ka Speedwingi kava korral.

67 Käesolevas asjas ei saanud hageja viidatud kirjavahetust mingil juhul pidada muudetud ümberkorralduskava tingimustele vastavaks. Eeskätt tugines aruanne pealkirjaga „Report on the limited review of [OA] performance as compared to its 2002 financial plan" kinnitamata andmetele ja oletustele ning teabele, mis kohati osutus ebatäpseks ja ebatäielikuks. Mis puudutab aga 5. novembri 2002. aasta aruannet „Restructuring and Privatisation", siis räägitakse selles erastamismenetlusest endiselt kui „ideest", kuigi see esitati komisjonile 2002. aasta novembris, st 2 kuud enne 1998. aastal heaks kiidetud kava lõppemist. Lisaks ei esitatud kumbagi neist aruannetest otsesõnu kui muudetud kava.

68 Mis puudutab lõpuks argumenti, et abi viimase osa maksmata jätmine tõendas, et 1998. aasta kava muudeti ühise heakskiiduga, siis see on hilinenult esitatud, kuna seda ei esitatud haldusmenetluse käigus. Lisaks ei ole see põhjendatud. Samuti on see argument vastuolus 21. novembril 2002 Kreeka ametiasutuste poolt edastatud märkustega, mille kohaselt ei kiitnud komisjon abi viimase osa maksmist heaks, takistades seega kava edukat lõpuleviimist.

69 Neis tingimustes lõppes 1998. aasta otsusega heaks kiidetud kava ja komisjon pidi selle kava rakendamist hindama.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

70 Enne kui uurida väiteid, mis käsitlevad esiteks põhjenduse puudumist ja teiseks faktiviga ja ilmset hindamisviga, tuleb uurida komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväidet seoses hageja argumentidega ümberkorralduskava muutmise kohta.

Komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide

71 Komisjon väitel on vastuvõetamatud hageja argumendid, mis põhinevad 1998. aasta ümberkorralduskava muutva erastamiskava väidetaval esitamisel, sest neid ei esitatud haldusmenetluse ajal.

72 Esimese Astme Kohus meenutab, et EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi raames tuleb ühenduse õigusakti õiguspärasust hinnata akti vastuvõtmise ajal olemasolevate faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel. Eeskätt peab komisjoni keerulisi järeldusi hindama vaid nende asjaolude alusel, mis olid komisjonile teada nende järelduste tegemise ajal (Esimese Astme Kohtu eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus British Airways jt *vs.* komisjon, punkt 81, ja 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-349/03: Corsica Ferries France *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2197, punkt 142).

73 Sellest tuleneb, et ei saa lugeda vastuvõetavaks, et hageja tugineb faktilistele argumentidele, mis on komisjonile teadmata ja millest ei antud talle teada uurimismenetluse ajal. Samas on huvitatud isikul võimalus esitada lõpliku otsuse vastu õiguslik väide, mida ei esitatud haldusmenetluses (Esimese Astme Kohtu 6. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-110/97: Kneissl Dachstein *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-2881, punkt 102, ja eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Saxonia Edelmetalle jt *vs.* komisjon, punkt 68).

74 Käesolevas asjas ei vaidle komisjon vastu sellele, et talle teatati haldusmenetluse ajal OA erastamise küsimusest, mida eeskätt käsitleti tema ja Kreeka ametiasutuste vahelises kirjavahetuses ja talle nende ametiasutuste poolt esitatud teatud aruannetes, millele hageja tugineb oma väites selle kohta, et esines muudetud ümberkorralduskava, mille komisjon oli heaks kiitnud.

75 Küsimus, kas 1998. aasta ümberkorralduskava muutev erastamiskava esitati komisjonile nõuetekohaselt heakskiitmiseks vastavalt kohaldatavale menetlusele, nõuab õiguslikku hinnangut eespool mainitud faktiliste asjaolude põhjal, mille osas on teada, et need esitati komisjonile.

76 Kuna tegu on seega õigusliku, mitte aga üksnes faktilise väitega, siis võib hageja tugineda 1998. aasta kava asendava erastamiskava väidetavale olemasolule, sõltumata sellest, kas hageja sellele väitele haldusmenetluse käigus viitas või mitte.

77 Samadel põhjustel tuleb tagasi lükata ka komisjoni vastuvõetamatuse vastuväide hageja argumendi vastu, et 1998. aasta otsusega heaks kiidetud abi viimase osa maksmata jätmine tõendas, et 1998. aasta kava muudeti komisjoni nõusolekul.

Väide, et puudub põhjendus

78 Kõigepealt tuleb hinnata põhjenduse puudumist käsitlevate hageja argumentide ulatust.

79 Esimese Astme Kohus meenutab sellega seoses, et põhjendamiskohustus on oluline menetlusnõue, mida tuleb eristada põhjenduse põhjendatusest, mis käsitleb vaidlusaluse akti sisulist õiguspärasust. Seega on akti sisulist põhjendatust käsitlevad etteheited ja argumendid ainetud sellise väite raames, mis käsitleb põhjenduse puudumist või ebapiisavust. EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus peab vastama asjaomase akti olemusele, sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtuasutusel teostada kontrolli (vt Euroopa Kohtu 22. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-17/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-2481, punktid 35–38; eespool punktis 72 viidatud kohtuotsus Corsica Ferries France *vs.* komisjon, punktid 52–59, ja eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke *vs.* komisjon, punktid 70 ja 71).

80 Lisaks tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt seda, kas otsuse põhistus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, hinnata mitte ainult selle sõnastusest, vaid ka kontekstist ja samuti kõigist antud valdkonda reguleerivatest õigusnormidest lähtudes (vt eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus British Airways jt *vs.* komisjon, punkt 94, ja eespool punktis 34 viidatud kohtuotsus Freistaat Thüringen *vs.* komisjon, punkt 202).

81 Toetamaks oma väidet vaidlustatud otsuse põhjenduse puudumisest heidab hageja komisjonile sisuliselt ette seda, et ta ei põhjendanud vaidlustatud otsust OA elujõulisuse puudumise kohta lähtuvalt muudetud ümberkorralduskavast.

82 On tõsi, et komisjon kontrollis vaidlustatud otsuses ümberkorralduskava tõhusat rakendamist võrreldes 1998. aasta otsuses ettenähtud kavaga. Siiski selgitas ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 173 seda lähenemisviisi sellega, et tema sõnul ei olnud Kreeka riik, kes oli OA ainuke aktsionär, talle esitanud 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetset muudatusettepanekut ümberkorraldusperioodi ülejäänud osa kohta, et viia läbi vajalikud kohandused pärast seda, kui komisjon oli tagasi lükanud Speedwingi kava. Põhjenduse 116 kolmandas lõigus märkis ta sellega seoses juba, et kuigi poole aktsiakapitalini ulatuva kahjumi lävi ületati juba 1999. aastal, ei teostatud kapitali suurendamist ja ümberkorralduskava ei olnud soovitud ajal „oluliselt muudetud".

83 Et määrata kindlaks, kas see selgitus on käesolevas asjas piisav põhjendus, tuleb seda hinnata vaidlustatud otsuse vastuvõtmise menetluse raamistikus. Sellega seoses märgib Esimese Astme Kohus esiteks, et komisjon märkis oma 6. märtsi 2002. aasta otsuses avada ametlik uurimismenetlus eeskätt, et 1998. aasta otsuse aluseks olnud ümberkorralduskava ei olnud nõuetekohaselt rakendatud ja et olulised kahtlused OA praeguse majandusliku ja rahandusliku olukorra kooskõlast asjaomase kava tegevus- ja rahaliste näitajatega õigustasid 1998. aasta otsuse ülevaatamist, et kontrollida ümberkorralduskava nõuetekohast rakendamist. Teiseks ei ilmne toimikust, et Kreeka ametiasutused esitasid komisjonile Speedwingi plaani tagasilükkamise järel ja enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist 11. detsembril 2002 ametliku ja otsese palve muuta 1998. aasta ümberkorralduskava, et teha kavasse vajalikud kohandused, mis käesolevas asjas oli OA erastamise teostamine.

84 Neis tingimustes tuleb sedastada, et komisjonil ei olnud kohustust esitada vaidlustatud otsuses rohkem põhjuseid, miks tema arvates pidi ta kontrollima 1998. aasta ümberkorralduskava esialgse versiooni rakendamist.

85 Sellest tuleneb, et ei ole põhjendatud väide selle otsuse põhjenduse puudumise kohta seoses küsimusega, kas hageja viidatud muudetud ümberkorralduskava võimaldas mõistliku aja jooksul taastada OA pikaajalist elujõulisust.

86 Seega tuleb hageja esitatud väidete raames, mis puudutavad faktivigu ja ilmset hindamisviga, uurida etteheiteid selle kohta, et komisjon ei võtnud arvesse muudetud ümberkorralduskava.

Väited, et on tehtud faktiviga ja ilmne hindamisviga

87 Hageja esitab neli argumentide seeriat, et näidata, et 1998. aasta kava muudeti pärast Speedwingi kavast loobumist. Kõigepealt tuleb täpsustada vaidlusaluse küsimuse õiguslikku raamistikku ja siis uurida neid hageja argumente, mis käsitlevad esiteks OA ümberkorraldusmenetlust, mis hageja arvates on ühtne ja pikaleveninud, ja vajadust ajakohastada 1998. aasta kava, teiseks abi viimase osa maksmata jätmist, kolmandaks 4. oktoobri 2000. aasta otsust ja neljandaks Kreeka ametiasutuste ja komisjoni kirjavahetust ning komisjonile haldusmenetluse ajal esitatud aruandeid.

– Õiguslik raamistik ja käesolevas asjas esitatud küsimus

88 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab raskustes olevatele ettevõtjatele antud abi olema seotud ühtse üksikasjaliku ümberkorralduskavaga, mis tuleb komisjonile

esitada, et seda võiks tunnistada ühisturuga kokkusobivaks EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel (eespool punktis 79 viidatud kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 45; eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus BFM ja EFIM *vs.* komisjon, punkt 98, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Technische Glaswerke Ilmenau *vs.* komisjon, punkt 151). Eespool mainitud suunised, mis on käesolevas asjas kohaldatavad, kinnitavad, et ümberkorralduskava peab mõistliku aja jooksul ning tulevaste tegevuseeldustega seotud realistlike oletuste alusel taastama äriühingu pikaajalise elujõulisuse ja et kava peab olema üksikasjalik (punkt 3.2.2, alapunkt b).

89 Lisaks, vastavalt suunistele peab äriühing pärast ümberkorraldusabi heakskiitmist komisjoni poolt heakskiidetud ümberkorralduskava täielikult rakendama ning täitma kõiki komisjoni otsuses ette nähtud kohustusi (punkt 3.2.2, alapunkt f). Ümberkorralduskava rakendamine toimub komisjoni järelevalve all, kes peab asjaomaste liikmesriikide poolt edastatud korrapäraste üksikasjalike aruannete kaudu saama kinnitust ümberkorralduskava nõuetekohase rakendamise kohta (punkt 3.2.2, alapunkt g).

90 Suunistes (punkt 3.2.4) täpsustatakse samuti, et kui ümberkorraldusabi on heaks kiidetud, võib asjaomane liikmesriik ümberkorraldusperioodil paluda komisjonil nõustuda ümberkorralduskavas ja toetuse suuruses tehtavate muudatustega. Komisjon võib selliseid muudatusi lubada, olles kontrollinud, et teatud tingimused on täidetud. Eeskätt peab muudetud kava siiski võimaldama elujõulisuse taastamist mõistliku aja jooksul.

91 Seega ilmneb EÜ artikli 87 lõike 3 punktist c ja artikli 88 lõigetest 2 ja 3, nagu eespool viidatud kohtupraktikas neid on tõlgendatud ja suunistes rakendatud, et komisjoni poolt heakskiidetud kava igasugune olulisem muutmine eeldab põhimõtteliselt seda, et asjaomane liikmesriik esitab muudetud üksikasjaliku kava, et komisjon

võiks hinnata abi kokkusobivust ühisturuga vastavalt suuniste punktis 3.2.4 esitatud tingimustele.

92 Menetluslikul tasandil märgitakse kohtupraktikas muuseas, et kui abi heakskiitmisega seotud tingimusi ei täideta, siis saab komisjon tavaliselt teha otsuse sellest tingimusest erandi tegemise kohta üksnes siis, kui ta algatab uuesti EÜ artikli 88 lõikes 2 märgitud menetluse, välja arvatud olukorras, kus esialgsest tingimusest on kõrvale kaldutud suhteliselt vähesel määral (Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-140/95: Ryanair *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3327, punkt 88). Eeskätt siis, kui ümberkorralduskava tekitab kahtlusi abi kokkusobivuse osas ühisturuga, peab komisjon uuesti läbi viima ametliku hindamise abi kokkusobivusest ühisturuga.

93 Need menetlusnormid kinnitavad, et kui ümberkorraldusabi heaks kiitvas otsuses vastu võetud ümberkorralduskava ei ole täielikult rakendatud, siis võib komisjon olenevalt olukorrast lubada selle kava olulist muutmist üksnes suunistes esitatud tingimustele vastavalt asjaomase liikmesriigi esitatud muudetud kava põhjaliku ametliku uurimise põhjal. Seega, kui asjaomane liikmesriik ei esita muudetud ümberkorralduskava, siis komisjon põhimõtteliselt ei pea ega ka saa – abi kokkusobivuse hindamise käigus – võtta arvesse esialgse plaani võimalikke olulisi muudatusi, lähtudes asjaomase liikmesriigi pelkadest kavatsuse väljendustest.

94 Käesolevas asjas tuleb seega uurida, kas olukorras, kus ei esitatud teist ametlikku taotlust ümberkorralduskava muutmiseks, pärast komisjonile teatatud esimese muudetud ümberkorralduskava, st Speedwingi kava tagasilükkamist (vt eespool

punktid 13 ja 83), võimaldavad hageja esitatud erinevad ajsaolud siiski järeldada, et 1998. aasta ümberkorralduskava teine muutmistaotlus esitati komisjonile koos kõigi üksikasjadega, et viimane saaks hinnata abi kokkusobivust.

– OA ühtset ja pikaleveninud ümberkorraldusmenetlust ja 1998. aasta kava ajakohastamise vajadust käsitlevate argumentide uurimine

95 Kõigepealt tuleb märkida, et igal juhul ei ole asjassepuutuv hageja argument, et OA viis läbi ühtset ja pikaleveninud ümbekorraldusmenetlust, mille käigus 1998. aasta ümberkorralduskava muudeti. Tegelikult, kui pädevad siseriiklikud ametiasutused soovisid sarnaselt käesoleva juhtumiga esialgset kava oluliselt muuta (vt allpool punkt 97), siis sõltumata rakendatud või kavatsetud ümberkorraldusmeetmete laadist pidid nad esitama komisjonile heakskiiduks muudetud kava vastavalt eespool mainitud suuniste sätetele, et see institutsioon saaks seda muudetud kava silmas pidades kontrollida abi vastavust ühisturuga. Eeskätt ei piisa sellest, kui komisjonil palutakse uurida OA rahalist olukorda, sõltumatult 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamisest, nagu vaidlustatud otsuse kohaselt Kreeka ametiasutused olid korduvalt teinud (põhjendus 184). Lisaks tuleb märkida, et OA ümberkorraldamine algas 1994. aastal, nagu rõhutatakse Deloitte & Touche'i 2000. aasta märtsi lõplikus aruandes Speedwingi kava kohta, ja et pärast seda, kui Kreeka Vabariik edastas 1998. aasta juulis komisjonile muudetud ümberkorralduskava koos üksikasjaliku rakenduskavaga, kiitis komisjon 14. augusti 1998. aasta otsuses heaks 1994. aasta kava ajakohastamise ja ümberkorraldusperioodi pikendamise, mis olid vajalikud, et OA saaks esialgses kavas kehtestatud eesmärkidest lähtuvalt olukorda parandada (vt selle otsuse põhjendused 40, 46, 78 ja 85). 1998. aasta ümberkorralduskavas taotleti OA pikaajalise elujõulisuse taastamist, rakendades täielikult juba 1994. aasta kavas ette nähtud ümberkorraldusmeetmeid, millele lisandusid täiendavad ümberkorraldusmeetmed, et võtta arvesse OA 1997. aasta majandustulemuste halvenemist.

96 Lisaks kuuluvad 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamisperioodi käigus OA järjestikku rakendatud ümberkorraldusmeetmed erinevate strateegiate alla, tekitades seega ümberkorraldusmenetluses järjepidevuse katkemise. Tegelikult, nagu Kreeka ametiasutused tunnistasid 11. aprilli 2002. aasta vastustes komisjoni 6. märtsi 2002. aasta ettekirjutusele esitada teavet, „Speedwingi kava filosoofia oli väga erinev 1998. aastal heaks kiidetud kava omast, kuna see keskendus rohkem laienemisele ja tulude maksimeerimisele, mitte aga kuludele". Speedwingi kava koos äriplaaniga esitati komisjonile 1999. aasta novembris, ilma komisjonilt heakskiitu saamata. Seega peatati 1999. aasta augustis 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamine kuni Speedwingi lahkumiseni 2000. aasta keskel ja kulude vähendamise ning 1998. aasta ümberkorralduskava uue elluviimise faas sai alata 2000. aasta suvel.

97 Käesolevas asjas oli siiski alates 1999. aastast ilmne, et OA pikaajalise elujõulisuse tagamiseks oli vaja 1998. aasta ümberkorralduskava oluliselt muuta, nagu Kreeka valitsus rõhutas eeskätt Speedwingi kavas, viitega eelkõige Deloitte & Touche'i 21. juuli 1999. aasta aruandele 1998. aasta kava rakendamise kohta (vt eespool punkt 11). Selles aruandes rõhutati, et OA halb rahaline olukord ja turutingimuste halvenemine muutsid täiendavate meetmete vastuvõtmise paratamatuks, et tagada äriühingu pikaajalist elujõulisust. 1998. aasta ümberkorralduskavas oodatud OA majandustulemuste ebapiisavust mainiti juba 7. mail 1999 komisjonile edastatud aruandes selle kava rakendamise kohta (vt eespool punkt 10), milles need ametiasutused selgitasid, et pärast 1998. aasta otsuse vastuvõtmist osutusid 1997. aasta auditeeritud aruandest tulenevad tegelikud tulemused „hullemaks kui 1998. aasta veebruaris ümberkorralduskava ja sellega kaasnenud äriplaani koostamise ajal esitatud kõige pessimistlikumad hinnangud". Lõpuks tuleneb komisjoni koostatud selle kohtumise protokollist, et komisjoni talitustega 16. oktoobril 2002 toimunud kohtumise käigus kinnitasid Kreeka valitsuse õigusnõunikud, et 1998. aasta ümberkorralduskava ei olnud enam 1999. aastast ajakohane, kuna kava esimesel aastal olid toimunud suured kõrvalekaldumised.

98 Arvestades mõlema poole poolt vajalikuks peetud muudatuste ulatusega, ei saa eespool (vt eespool punktid 91 ja 93) mainitud nõudeid seoses asjaomase liikmesriigi poolt ümberkorraldusperioodi ajal muudetud ümberkorralduskava esitamisega, et komisjon saaks seda põhjalikult uurida, lihtsalt seetõttu eirata, et komisjon julgustas – nagu ta ise tunnistab – 1998. aasta ümberkorralduskava muutmist. Komisjon julgustas tõepoolest selle kava muutmist kõigepealt Speedwingi juhtimisel, nagu ilmneb eeskätt tema 27. juuli 1999. aasta ja 23. augusti 1999. aasta kirjadest ning vaidlustatud otsusest (põhjendus 29), ja seejärel pärast Speedwingi kavast loobumist, nagu ilmneb tema 29. märtsi 2000. aasta kirjast, komisjoni transpordivoliniku Loyola de Palacio 5. juuli 2001. aasta kirjast ja asjaolust, et transpordivolinik väljendas 2. ja 3. oktoobri 2002. aasta kohtumistel Kreeka transpordi- ja kommunikatsiooniministri Verelis'ega komisjoni kahtlusi OA elujõulisuse kohta ja kiireloomulist vajadust koostada uus ümberkorralduskava enne olemasoleva ümberkorralduskava lõppemist, nagu ilmneb 16. oktoobri 2002. aasta kohtumise protokolli II lisast.

99 Lisaks ilmneb toimiku materjalidest, et kuigi komisjon oli eeskätt eespool märgitud 23. augusti 1999. aasta kirjas küll soosiv 1998. aasta ümberkorralduskava muudatuste suhtes, rõhutas ta, et peab muudetud kava uuesti üksikasjalikult uurima enne lõpliku otsuse tegemist abi kokkusobivuse kohta. Eelnevalt oli komisjon eeskätt rõhutanud, et siseriiklikud ametiasutused peaksid keskenduma finantsprognooside koostamisele, mis kataksid kava kogu kestuse (vt komisjoni 12. mai 1999. aasta kiri Kreeka ametiasutustele).

100 Selles kontekstis ei võimalda ainuüksi Kreeka ametiasutuste ja komisjoni vahel haldusmenetluse käigus esinenud üksmeel 1998. aasta ümberkorralduskava muutmise vajaduse kohta eeldada, et komisjonile esitati heakskiiduks uus muudetud kava, mis vastas eespool mainitud nõuetele (vt eespool punktid 91 ja 93).

– Abi viimase osa maksmata jätmist käsitleva argumendi uurimine

101 Mis puudutab abi kolmanda ja viimase osa maksmata jätmist, siis ilmneb toimiku materjalidest selgelt, et see oli tingitud 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamata jätmisest. Tegelikult seadis 1998. aasta otsus (artikli 1 lõige 2) selle 22,9 miljoni euro suuruse osa maksmise sõltuvusse kõigi otsuses kehtestatud tingimuste täitmisest, mis pidid tagama abi kokkusobivuse ühisturuga ja 1998. aasta ümberkorralduskava tõhusa rakendamise, samuti oodatud tulemuste saavutamise (eeskätt mis puudutas hinna ja tootlikkuse suhteid). Pärast seda, kui Kreeka ametiasutused edastasid 7. mail 1999 eespool mainitud aruande, mis oli nõutud 1998. aasta otsuse artikli 1 lõikes 2 enne viimase osa maksmist, oli komisjon Kreeka ametiasutustele teatanud eelkõige eespool mainitud 27. juuli 1999. aasta kirjas, et Deloitte & Touche'i 21. juuli 1999. aasta aruandes (vt eespool punktid 10 ja 11) mainitud rikkumised 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamisel näitasid, et komisjon ei saanud teha abi viimase osa maksmise kohta soodsat otsust. Nagu Esimese Astme Kohus juba märkis (vt eespool punkt 98), oli komisjon palunud selles kirjas Kreeka valitsusel talle esitada OA ümberkorraldamise ajakohastatud kava, et hinnata, kas see õigustas 22,9 miljoni euro suuruse kapitalisüsti tegemist. 18. novembri 1999. aasta kirjas, milles edastati komisjonile Speedwingi kava (vt eespool punkt 13), palus Kreeka valitsus sellelt institutsioonilt lubada tal tasuda abi viimane osa, pärast selle kontrollimist muudetud kava suhtes. Siiski palus ta 17. detsembri 1999. aasta kirjas sellel institutsioonil lükata edasi oma otsus abi viimase osa maksmise kohta, et Kreeka ametiasutused saaksid hinnata, milline mõju on just algatatud menetlusel, mille eesmärk oli lubada OA-s eraõiguslikke investeeringuid, ja koostada OA elujõulisuse tagamiseks optimaalse kava. Tegelikult nägi Speedwingiga sõlmitud leping ette British Airways'ile ostuoptsiooni enne 2000. aasta juulit OA aktsiatele 20% ulatuses selle kapitalist. Selles kontekstis saab abi viimase osa maksmata jätmist veelgi vähem selgitada asjaolu, et Kreeka valitsus ja komisjon leidsid, et 1998. aasta ümberkorralduskava muudeti, et Speedwingi kava lükati lõplikult tagasi pärast seda, kui komisjon saatis 20. märtsi 2000. aasta kirjas Deloitte & Touche'i 2000. aasta märtsi lõpliku ebasoodsa aruande (vt eespool punkt 14).

102 Ka hilisemad arengud ei võimalda järeldada, et abi viimase osa maksmata jätmine tõendab 1998. aasta ümberkorralduskava muutmist. Kuna British Airways ei esitanud ostupakkumist enne 2000. aasta juulit, siis teatas Kreeka valitsus 29. augusti 2000. aasta kirjas komisjonile oma otsusest algatada rahvusvaheline pakkumismenetlus strateegilise investori leidmiseks. Selles kirjas kordas ta taotlust, et komisjon lükkaks edasi otsuse tegemise abi viimase osa vabastamise üle, kuna OA „ei olnud hinnanud selle [erastamis]katse tulemusi". Need asjaolud tõendavad üksnes seda, et komisjoni teavitati OA enamusosaluse erastamisest, mis pidi võimaldama ümberkorralduskava eesmärke saavutada (vt allpool punkt 106). Seega, kuigi Kreeka ametiasutused märkisid oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes (punkt 1.9), et abi viimase osa „külmutamine" tulenes nende valmidusest komisjoniga kompromissile jõuda, ei saa seda „külmutamist" eespool mainitud kontekstis siiski tõlgendada nii, et see tulenes ümberkorralduskava muutmise taotlusest, millega kaasnes muudetud kava vastavalt suuniste sätetele. See külmutamine tulenes üksnes sellest, et komisjon rakendas 1998. aasta otsuse artikli 1 lõiget 2 (vt eespool punkt 101).

103 Sellest tuleneb, et vastupidi hageja väidetele ei saa abi viimase osa maksmata jätmist lugeda kaudseks tõendiks 1998. aasta ümberkorralduskava muutmisest või komisjonile selle kava muutmistaotluse esitamisest koos muudetud kavaga pärast Speedwingi kava tagasilükkamist.

104 Seega, vaatamata abi viimase osa maksmata jätmisele jäi 1998. aasta ümberkorralduskava tervikuna jõusse ja hageja suhtes täielikult kohustuslikuks vastavalt suuniste sätetele (vt eespool punkt 89). Eeskätt, vastupidi hageja väidetele, ei pidanud komisjon enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist teada andma, et ta ei nõustu selle kava väidetava muudatusega, mis seisnes abi viimase osa maksmata jätmises. Samuti ei pidanud komisjon siis, kui ta kontrollis vaidlustatud otsuses ümberkorralduskava täitmist ja võttis seisukoha juba makstud abi kohta, mida ta luges ühisturuga

kokkusobimatuks, arvestama eespool mainitud väidetava muudatusega ja abi viimase osa maksmata jätmisega, kuna talle ei olnud nõuetekohaselt teatatud 1998. aasta ümberkorralduskava mingist muudatusest. Sellest tuleneb, et nende argumentidega seotud hageja esitatud täiendavad väited, mis puudutavad abi viimase osa maksmata jätmist ja viitavad õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisele, vorminõuete rikkumisele ja *ne bis in idem* põhimõtte rikkumisele, tuleb samuti tagasi lükata kui täiesti põhjendamatud.

– 4. oktoobri 2000. aasta otsust käsitleva argumendi uurimine

105 Samuti ei võimalda komisjoni 4. oktoobri 2000. aasta otsuses – mitte esitada vastuväiteid 1998. aasta otsuse muutmise suhtes – esinev märge OA juhtimise ajutise laadi kohta kuni OA erastamiseni 2001. aasta alguses oletada, et pärast Speedwingi kavast loobumist esitati komisjonile teine muudetud ümberkorralduskava, mis hõlmas OA erastamist. 4. oktoobri 2000. aasta kontekstis kujutas viidatud märge endast ühte põhjendust komisjoni otsusele pikendada 1998. aasta otsuses heaks kiidetud uute laenutagatiste kasutamise tähtaega (vt eespool punktid 16 ja 17). Vastupidi kohtuistungil hageja esitatud väidetele ei tekitanud 4. oktoobri 2000. aasta otsuses tehtud üksnes kõrvaline muudatus, mis seisnes mainitud uute laenutagatiste kasutamise tähtaja pikendamises, kahtlusi seoses abi kokkusobivusega vastavalt kohtupraktikale, mille näiteks on eespool punktis 92 viidatud kohtuotsus Ryanair *vs.* komisjon.

106 Sellest tuleneb, et hageja viidatud 4. oktoobri 2000. aasta otsust ei saa tõlgendada nii, et see on kaudne tõend selle kohta, et komisjonile esitati erastamismenetlust hõlmav teine muudetud kava ja et see kava kiideti heaks.

– Kreeka ametiasutuste ja komisjoni kirjavahetust ja sellele institutsioonile saadetud aruandeid käsitlevate argumentide uurimine

107 Kõigepealt tuleb meenutada, et ei komisjoni regulaarne teavitamine OA enamusosaluse erastamise kava rakendamisest, eeskätt kahe järjestikuse erastamismenetluse arengust, mis toimusid vastavalt 2000. aasta varasuvel ja 2002. aasta veebruaris, ega ka sellel teemal Kreeka valitsuse nõustajate ja komisjoni talituste vahel toimunud kohtumised ei saa võtta Kreeka ametiasutustelt kohustust esitada komisjonile heakskiiduks 1998. aasta ümberkorralduskava igasugune oluline muudatus koos kõigi üksikasjadega.

108 Seega tuleb kontrollida, kas hageja viidatud kirjavahetus ja erinevad aruanded võimaldavad järeldada, et taotlus muuta ümberkorralduskava koos muudetud kavaga esitati komisjonile vastavalt suuniste nõuetele, kas siis esimese või teise erastamismenetlusega seoses.

109 Mis puudutab esimest erastamismenetlust, siis pärast 2000. aasta septembris tehtud otsust erastada OA enamusosalus algatati sama aasta detsembris pakkumismenetlus vastavalt andmetele, mida Kreeka ametiasutused esitasid 11. aprilli 2002. aasta vastustes 6. märtsi 2002. aasta ettekirjutusele esitada teavet (punktid 2.7.4 ja 2.19.2). Kreeka transpordi- ja kommunikatsiooniminister rõhutas 6. septembril 2000 Loyola de Palaciole saadetud kirjas, et vastavalt andmetele, mida Crédit Suisse First Boston sai eraõiguslikelt investoritelt, avaldati huvi üksnes enamuspaki võõrandamise suhtes ja tingimusel, et OA rahalised näitajad oleksid „läbipaistvad". Mis puudutab Crédit Suisse First Bostoni 20. detsembri 2000. aasta memorandumit, mis komisjonile saadeti, siis see oli mõeldud aitamaks piiratud arvu äriühinguid, kes väljendasid huvi OA omandamise suhtes, nende otsuses, kas viia läbi selle äriühingu olukorda käsitlevaid täiendavaid uurimisi või mitte. See hõlmas eeskätt PricewaterhouseCoopers'i aruannet (vt eespool punkt 15). Siiski ei käsitletud ei selles memorandumis ega ka

viidatud kirjavahetuses või vastustes 1998. aasta ümberkorralduskava muutmist, et taastada OA elujõulisust.

110 Sama kehtib ka vastusena komisjoni 25. aprilli 2001. aasta kirjale Kreeka ametiasutuste poolt 16. mail 2001 sellele institutsioonile saadetud kirja kohta. Nimetatud komisjoni kirjas, milles viidati 2000. aasta detsembris komisjoni talituste ja Kreeka valitsuse nõunike vahel OA erastamiskava üle toiminud esialgsetele aruteludele, väljendas see institutsioon esiteks kahtlusi pakkumismenetluse kooskõla osas komisjoni seisukohaga erastamiste kohta, mis esitati tema XXIII konkurentsipoliitika aruandes 1993. aastast (punktid 402 ja 403). Teiseks meenutas komisjon samas kirjas, et ümberkorralduskava täitmine ja OA elujõulisuse taastamine olid 1994. aasta ja 1998. aasta otsuste peamised tingimused.

111 Selles viimases küsimuses piirdusid Kreeka ametiasutused oma 16. mai 2001. aasta vastuses viitega oma 19. veebruari 2001. aasta märkustele HACA kaebuse kohta (vt eespool punkt 18), ilma et nad oleksid isegi maininud 1998. aasta ümberkorralduskava muutmist. Lisaks mis puudutab erastamismenetlust, siis teatasid nad komisjonile üksnes kolme pakkumise esitamisest määratud tähtajal ja teatasid, et talle teatatakse tehingust pärast mitteametlikke konsultatsioone komisjoni talitustega. Seega ilmneb 25. aprilli 2001. aasta ja 16. mai 2001. aasta kirjadest, et selles faasis ei olnud komisjonile esitatud ühtegi taotlust ümberkorralduskava muutmiseks.

112 Kreeka ametiasutused teavitasid 1. veebruari 2002. aasta kirjas komisjoni ühe pakkujaga toimuvatest aruteludest. Lisaks teatasid nad sellele institutsioonile meetmetest tegevuskulude vähendamiseks, OA võrgustiku ratsionaliseerimiseks ja tulemuslikkuse parandamiseks, mis toimus alandatud hindade kaotamise ja tulude haldamise

tehnikate kohaldamise teel. Siiski ei esitatud nende täiendavate meetmetega, mis võeti vastu, et tulla toime 11. septembri 2001. aasta sündmuste järel õhutransporditurul valitseva kriisiga ja mis olid täiesti kokkusobivad 1998. aasta ümberkorralduskavaga, mingit taotlust selle kava muutmiseks.

113 Sellest tuleneb, et hageja viidatud kirjad ega dokumendid ega ka teised toimiku materjalid ei näita, et komisjonile oleks esitatud kasvõi kaudset taotlust 1998. aasta ümberkorralduskava muutmiseks esimese erastamismenetluse käigus, mis katkes 2002. aasta veebruaris, kuna pakkuja ei suutnud tõendada oma majanduslikku usaldatavust.

114 Mis puudutab teist erastamismenetlust, siis teatas Kreeka valitsus transpordi- ja kommunikatsiooniministri 22. veebruari 2002. aasta kirjas komisjonile, et erastamine viiakse läbi uues faasis, mille käigus OA ümberkorralduskava rakendatakse, et mõne kuu pärast tulla turule uue elujõulise lennuettevõtjaga. Samaaegselt lõpetab OA kogu lennutegevuse. Kõik OA käibevara ja tütarettevõtjad müüakse umbes kahe aasta jooksul. Üksikasjalik erastamiskava ning uue lennuettevõtja üksikasjalik äriplaan esitatakse komisjonile lähinädalatel.

115 Kreeka ametiasutuste poolt komisjonile edastatud dokumentidest ilmneb selgelt, et OA teise erastamismenetluse eesmärk oli 1998. aasta otsuses määratletud peamise eesmärgi saavutamine, st ettevõtja elujõulisuse taastamine. Seega tuleb neid dokumente üksikasjalikult uurida, et hinnata, kas neist võiks vähemalt kaudselt välja lugeda muudetud ümberkorralduskava.

116 6. märtsi 2002. aasta esimese ettekirjutuse esitada teavet vastustes 11. aprillist 2002 märkisid Kreeka ametiasutused, et alates 2000. aasta suvest koosnes OA ümberkorraldamine kahest osast, esiteks OA enamusosaluse erastamine, mille abil viiakse ellu OA pikaajaline ümberkorraldamine, ja teiseks ning samaaegselt OA tegevuse ratsionaliseerimine (eeskätt võimsuse ja kulude vähendamise abil), et mitte ohtu seada toimuvat erastamismenetlust (punktid 2.7.5, 2.3.13 ja 2.7.1). Nad selgitasid, et kuna OA ümberkorraldamise elluviimine viibis erinevate sisemiste ja väliste tegurite tõttu, siis pidi erastamine kiirendama ümberkorraldamist (punkt 1.6). Nad märkisid lühidalt, et erastamise eesmärgid on eeskätt järgmised: äriühing New Olympic Airways (NOA) tegeleb ainult lennutegevusega; Ateena rahvusvaheline lennujaam Spatas on selle peamiseks lennuühenduste keskuseks („*hub*"); NOA on majanduslikult usaldusväärne ja tal on vajalik suutlikkus oma pikaajalise elujõulisuse tagamiseks; tuleb vähendada OA kontsernile ümberkorraldamise järel jäävate riskide ja võlgade mõju Kreeka Vabariigile ja OA kontsernile; ja lõpuks tuleb maksimeerida müügitulu (punkt 2.19.8).

117 Oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes rõhutasid Kreeka ametiasutused eeskätt, et OA erastamine ei olnud käsitletud abi lubamise tingimuste hulgas ja et see oli täiendav tagatis komisjonile Kreeka valitsuse võetud kindlast kohustusest ettevõtja ümber korraldada. Nad rõhutasid asjaolu, et erastamine oli oluline osa OA ümberkorraldamisest ja pikaajalisest elujõulisusest. Verelis esitas teavet 2002. aasta veebruaris katkenud esimese erastamise kohta Loyola de Palaciole 2000. aasta suvel ja täiendas seda teavet 20. oktoobril 2000 toimunud kohtumisel. Sellest alates toimus teatud arv kohtumisi Kreeka valitsuse erastamisnõunike ja Loyola de Palacio büroo ametnike ja komisjoni talituste vahel, et kaasajastada neid andmeid, eriti pärast seda, kui avaldati kutse OA omandamise suhtes huvi avaldamiseks ja avaldati eespool mainitud 20. detsembri 2000. aasta memorandum (vt eespool punkt 109), et tagada seda, et komisjon kiidaks heaks erastamismenetluse ja et eeskätt ümberkorraldamise eesmärk saavutataks (punktid 2.19.3–2.19.7).

118 Kreeka valitsus teatas 16. juuli 2002. aasta kirjas komisjonile Olympic Catering'i müügi finaliseerimisest veel enne järgmise kuu lõppu. Ta märkis, et ta ootab, et OA ja selle harude ja tütarettevõtjate erastamine viiakse lõpule „[sama aasta] oktoobri lõpuks".

119 Kreeka ametiasutuste 30. septembri 2002. aasta vastustes 9. augusti 2002. aasta teisele ettekirjutusele esitada teavet meenutasid need ametiasutused kulude vähendamise ja pakutavate teenuste vähendamise meetmete rakendamist. Lisaks märkisid nad, et OA taastamine rahalises ja tegevuslikus plaanis 2002. aastal näitas ettevõtja lennundusharu pikaajalist elujõulisust, tingimusel, et eelkõige erastamise käigus selle omavahendeid tugevdatakse. Nad selgitasid, et erastamisel on kaks eesmärki, esiteks kohene sularaha saamine kontserni aktsiate, osade ja harude müügi teel, ja teiseks erakapitali toomine äriühingusse. Enne 2002. aasta oktoobri lõppu tuli esitada aruanne investeerimiskandidaatidega toimunud läbirääkimiste kohta. Lõpuks teatasid Kreeka ametiasutused komisjonile, et selle ürituse ebaõnnestumise korral eraldatakse kontsernist lennutegevus ja antakse see OA tütarettevõtja NOA kätte. Nad täpsustasid, et seda lahendust eelistatakse, kuna NOA kindel seisund annab talle krediidivõimelisuse ja kuna NOA lennupersonali uued töölepingud vastavad turu tingimustele. Nad märkisid, et NOA rahastamiskava nägi ette äriühingute aktsiatega tagatud pangalaenu. Kokkuvõttes olid NOA-l järgmised omadused: struktureeritud ja kasumit teeniv võrgustik, kus puudusid struktuurselt puudulikud liinid; ühtsem ja kaasaegsem lennupark, mis oli kohandatud ümberkorraldatud võrgustikule; ja turu tingimustele vastavad kollektiivlepingud.

120 Lisaks, nagu juba märgiti (vt eespool punkt 97), ilmneb 16. oktoobri 2002. aasta kohtumise protokollist, et Kreeka valitsuse õigusnõustajad kinnitasid, et 1998. aasta ümberkorralduskava ei olnud 1999. aastast enam ajakohane ja et OA elujõulisuse hindamiseks tuli tugineda tegelikele ja aktuaalsetele arvandmetele. Siiski ei

märgita kordagi 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetse muutmise taotlust koos muudetud kavaga, mis võtab arvesse toimuvat erastamismenetlust.

121 Just uuritud mainitud dokumendid näitavad üksnes seda, et komisjoni teavitati järk-järgult erastamismenetluse käigust. Nendest dokumentidest ilmneb eeskätt, et Kreeka ametiasutused algatasid selle erastamismenetluse juba 1998. aasta ümberkorralduskavas ette nähtud ümberkorraldusmeetmete – eeskätt kulude vähendamise ja pakutavate teenuste vähendamise – rakendamise täienduseks. Tegelikult ilmneb 1998. aasta otsusest, et selle kava eesmärk oli nimelt OA elujõulisuse taastamine kulustruktuuride ümberkorraldamise abil tegutsemiskulude vähendamise, tootlikkuse parandamise ja äriühingu ümberkorraldamise teel. Poolte vahel ei ole vaidlust selles, et alates 1999. aastast oli see kava sobimatu OA elujõulisuse tagamiseks, eeskätt kuna äriühingu rahaline olukord halvenes. Selles kontekstis, nagu kinnitavad esmajoones eelnevalt viidatud 30. septembri 2002. aasta vastused teisele ettekirjutusele esitada teavet, olid OA ümberkorraldamise ja erastamise eesmärgid esiteks ebavajaliku käibevara ja kaasnevate tegevusharude üksiku ja eraldiseisva müügi teel täiendava sularahavaru kohene moodustamine, et oleks võimalik OA võlgasid maksta, ja teiseks kuni selle ajani OA ja tema tütarettevõtjate Macedonian Airlines ja Olympic Aviation poolt teostatava lennutegevuse ümberkorraldamine ja enamusosaluse erastamine, et saaks taastada omavahendeid tänu tulevasesse eraõiguslikku lennuettevõtjasse tehtavale kapitalisüstile.

122 Eespool nimetatud dokumentides hoidusid Kreeka ametiasutused siiski tegemast selget ja täpset ettepanekut 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetseks muutmiseks. Nad piirdusid vastupidi sellega, et soovitasid komisjonil loobuda 1998. aasta ümberkorralduskavast, rõhutades eeskätt asjaolu, et OA erastamine – mille üksikasjad nad kavatsesid esitada komisjonile heakskiiduks (vt eespool punktid 110, 111,

114 ja 117 *in fine*) – vastas Kreeka Vabariigi kindlale kohustusele äriühing ümber korraldada (vt eespool punktid 117 ja 120). Kuna 1998. aasta ümberkorralduskava oli eeskätt siduv abi saavale ettevõtjale, siis sai asjaomane liikmesriik seda muuta üksnes muudetud kava komisjonile heakskiiduks esitades, nagu juba märgiti (vt eespool punktid 89–93).

123 Sellega seoses tuleb siiski sedastada, et Kreeka ametiasutuste poolt 2002. aasta novembris komisjonile edastatud Deloitte & Touche'i kahes aruandes ei ole samuti asjaolusid, mida võiks mõista kui 1998. aasta ümberkorralduskava muutmise taotlust koos muudetud kavaga.

124 Tegelikult, kuigi Deloitte & Touche'i aruanne „Report on the Limited Review of Olympic Airways Performance as compared to its 2002 Financial Plan (July 2002)", mis saadeti komisjonile eespool mainitud 13. novembri 2002. aasta kirja lisas, kinnitas OA finantstulemuste suhtelist paranemist 2002. aastal võrreldes varasemate majandusaastatega, ei olnud selles aruandes siiski mingit taotlust 1998. aasta ümberkorralduskava ajakohastamiseks, mis puudutab eeskätt rahalisi näitajaid ja ümberkorraldamisperioodi ettenähtud kestust, et võtta arvesse seda paranemist ja toimuva erastamise mõju. Selles aruandes märgitakse otsesõnu, et selle eesmärk on üksnes ajavahemikul 2002. aasta jaanuarist kuni augustini OA hinnanguliste tegevustulemuste (jättes välja Olympic Aviation'i ja Macedonian Airlines'i) piiratud uurimine, et aidata OA juhtidel hinnata 2002. aasta finantsprognooside mõistlikkust. Seal rõhutati, et OA 2002. aasta rahastamiskava võttis kokku suure hulga organisatsioonilisi, tegevuslikke ja kaubanduslikke muutusi, mille eesmärk oli koos teiste teguritega kontrollida suutlikkust, tõsta hindasid ja võimaluse korral kontrollida kulusid (punkt 2.1). Selles aruandes mainiti 2002. aastal alanud erastamismenetlust üksnes seoses taustaga („*background*"), milles 2002. aasta rahastamiskava välja töötati. Aruandes märgiti sellega seoses, et oodatakse, et mittevajaliku käibevara müüki ja lennutegevuse ümberkorraldamist/erastamist käsitlevad meetmed, mis olid ette nähtud paralleelselt võimsuste ja kulude vähendamise meetmetega ning tulude ja tootlikkuse paranemisega, toob 2002. aastal kaasa parema rahalise tulemuse kui vara-

sematel aastatel. Selles ei olnud mingit ennustust OA majandusaasta tulemuste kohta 2003. ja 2004. aastal, kui OA kontserni erastamine toimub.

125 Deloitte & Touche'i aruandes „Restructuring and Privatisation (November 5th, 2002)", mis edastati komisjonile 21. novembri 2002. aasta kirja lisas, täpsustasid Kreeka ametiasutused üksnes teatud andmeid, mis olid komisjonile varem esitatud teise erastamismenetluse kohta. Selles aruandes ei viidatud ei 1998. aasta ümberkorralduskavale ega ka OA rahalisele olukorrale, vaid selles oli üksnes kokkuvõtlik ülevaade tulevase lennuettevõtja NOA esialgsest bilansist kui ka hinnangulisest kasumiaruandest majandusaastate 2003, 2004 ja 2005 kohta. Siiski ei edastatud aruandes selle uue äriühingu äriplaani, nagu oli lubatud 22. veebruari 2002. aasta kirjas (vt eespool punkt 114). Aruandes märgiti üksnes, et äriühingu erastamise eesmärk oli luua 2003. aasta jooksul olemasoleva OA kontserni põhjal eraõiguslik lennuettevõtja New Olympic Airways (NOA). Uus lähenemine tähendas OA kontserni struktuuri muutmist, koondades kogu lennutegevuse ja eraldades kõik muud tegevusharud. Erinevate tegevusharude jaoks erakapitali otsimine pidi toimuma eraldi. NOA hakkab olema kasumit toov lennuettevõtja, mida ei vaeva mineviku finantsprobleemid. Enamusosaluse ostev eraõiguslik investor annab värske erakapitalisüsti ja tagab NOA juhtimise. Aruanne nägi eeskätt ette OA kontsernilt turuhinnaga uuele lennuettevõtjale vajaliku käibevara omandamise (lennukid, kaubamärk, kaubandussuhted, ühenduse lennujaamades jagatud teenindusajad, kinnisvara) ja OA kontserni personali töölevõtmise NOA poolt uute konkurentsivõimeliste töölepingutega. NOA platvormiks saab tütarettevõtja Macedonian Airlines. Uuel lennuettevõtjal on väiksem ja olemuslikult kasumit toov võrgustik. Aruandes esitati andmeid teenindatavate lennuliinide, lennukite arvu ja personali kavandatud vähendamise kohta. Erastamismenetlus ise toimub kahes osas: juba alanud A osa lõpeb eraõigusliku investori valimisega ja B osa seisneb selle investoriga läbirääkimiste pidamises. NOA alustab tegevust („*take off*") enne 2003. aasta talve. Mis puudutab muud tegevust peale lennutegevuse, siis pidi erinevate tütarettevõtjate erastamine lõpule jõudma 2003. aasta juuniks ja harude erastamine 2004. aasta juuniks.

126 Selle sisu näitab seega, et eespool mainitud aruannet ei saa tõlgendada nii, et selles on kaudselt esitatud taotlus 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetseks muutmiseks, et võtta arvesse OA kontserni reorganiseerimist ja erastamist. Kuigi see reorganiseerimine ja erastamine, mis on mõeldud nimelt OA ümberkorraldamise ja mõistliku aja jooksul selle pikaajalise elujõulisuse taastamise kergendamiseks, tähendavad tingimata 1998. aasta ümberkorralduskava kohandamist, on vaja ka Kreeka ametiasutuste selget ja täpset ettepanekut konkreetsete soovitud muudatuste kohta ja seda nii kulude ja mahtude vähendamist taotlevate täiendavate ümberkorraldusmeetmete osas kui ka muudetud kavaga hõlmatud aega käsitleva finantsprognoosi osas. Ei eespool mainitud aruandes OA ümberkorraldamise ja erastamise kohta ega ka teistes toimiku materjalides ei anta esialgset hinnangut täiendavate ümberkorraldusmeetmete ja erastamismeetmete oodatud mõjust 1998. aasta otsuses esitatud OA finantsnäitajatele ja eeskätt OA pikaajalisele elujõulisusele ja täpsemalt tema võimele saada hakkama oma võlgadega ja muutuda rahaliselt iseseisvaks (vt eespool punkt 121). Seega on eespool mainitud aruandes olulistest asjadest vaid meeldetuletus Olympic Catering'i müügist 16 miljoni euro eest ja esialgne kalender kontserni teiste tütarettevõtjate ja tegevusharude müügi kohta, mis toimub kahes osas, millest teine lõppeb 2004. aasta juunis.

127 Sellest tuleneb, et 5. novembri 2002. aasta aruannet OA ümberkorraldamise ja erastamise kohta, mida täiendab komisjonile haldusmenetluse ajal esitatud ja eespool mainitud muu teave, ei saa tõlgendada nii, et selles on kaudselt esitatud muudetud ümberkorralduskava. Kõigis nendes dokumentides asetatakse rõhku uue kavandatud ja kõigist võlgadest vaba lennuettevõtja NOA elujõulisusele ning ei esitata mingit konkreetset ja täpset teavet üksikute meetmete kohta, mis peaksid OA erilised probleemid lahendama (vt selle kohta eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus BFM ja EFIM *vs.* komisjon, punkt 88).

128 Lisaks, kuna puuduvad piisavalt täpsed andmed erastamismenetluse enda kohta, siis ei saa ka eespool viidatud aruannet tõlgendada nii, et selles on esitatud taotlus

üksikasjaliku erastamiskava heakskiitmiseks, mille edastamisest komisjonile teatati ette samuti 22. veebruari 2002. aasta kirjaga (vt eespool punktid 114 ja 122). Neil tingimustel ja meenutades, et OA erastamise üksikasjade kontroll erineb käsitletud ümberkorraldusabi rakendamise kontrollist, märgib Esimese Astme Kohus, et üksnes OA erastamismenetlust käsitlevad andmeid eespool viidatud aruandes selle äriühingu ümberkorraldamise ja erastamise kohta ei saa ammugi tõlgendada nii, et neis on esitatud konkreetne taotlus ümberkorralduskava muutmiseks, milles pikendatakse ümberkorraldusperioodi nii, et see hõlmaks ka OA reorganiseerimise ja erastamise oodatud tagajärjed, et taastada selle äriühingu pikaajaline elujõulisus, sest erastamise üksikasjad ei olnud veel selgelt määratletud.

129 Selles kontekstis ei saa ka Kreeka valitsuse 2. detsembri 2002. aasta kirjas komisjonile edastatud informatsiooni, et kuus äriühingut, kes esitasid tõendid oma majandusliku usaldusväärsuse kohta, olid väljendanud huvi OA omandamiseks ja et lähipäevil valitakse välja pakkuja, et lõpetada läbirääkimised väga lühikese aja jooksul, tõlgendada nii, et selles oleks esitatud kaudne taotlus 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetseks muutmiseks.

130 Kõigil nendel põhjustel ei saa komisjonile edastatud kirju, andmeid ja dokumente tõlgendada nii, et neis on vastavalt asutamislepingu ja suuniste eespool viidatud sätetele esitatud kaudselt taotlus 1998. aasta ümberkorralduskava muutmiseks koos muudetud kavaga (vt eespool punktid 90 ja 91).

131 Eelnevatest kaalutlustest ilmneb, et hageja ei tõendanud, et komisjon on teinud hinnanguvea, sedastades vaidlustatud otsuses (põhjendus 173), et talle ei esitatud haldusmenetluse käigus ühtegi taotlust ümberkorralduskava konkreetse muutmise

kohta pärast Speedwingi kavast loobumist, ja uurides käsitletud abi kokkusobivust 1998. aasta ümberkorralduskava alusel.

132 Tuleb lisada, et toimikust ei ilmne ning hageja ei väidagi, et Kreeka ametiasutused oleks pärast Deloitte & Touche'i aruannete edastamist komisjonile 2002. aasta novembris teinud sellele institutsioonile ettepaneku lühikese aja pärast esitada nende aruannete täiendamiseks kaasajastatud ümberkorralduskava.

133 Neil tingimustel ei saa sedastada, et komisjon ületas oma kaalutlusõiguse piirid, võttes 11. detsembril 2002 vastu vaidlustatud otsuse, tuginedes kaasajastamata ümberkorralduskavale.

134 Kõigil nendel põhjustel tuleb faktiviga ja ilmset hindamisviga käsitlevad väited põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

2. EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c väidetav rikkumine ja ilmne hindamisviga

a) Poolte argumendid

135 Hageja leiab, et komisjon ei uurinud piisavalt, kas 1998. aastal heaks kiidetud abi saaks EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel lugeda ühisturuga kokkusobivaks.

136 Ta väidab, et komisjon oleks pidanud tuginema ümberkorralduskavale selle 11. detsembri 2002. aasta seisus, võttes arvesse erastamise tõenäosust, kulude vähendamise meetmeid ja 2002. aasta finantstulemuste paranemist ning sellisel juhul oleks komisjon järeldanud, et 1998. aastal heaks kiidetud abi võib uuesti heaks kiita.

137 Hageja väidab, et 1999. aasta suunistes esitatud neli tingimust ümberkorraldusabi heakskiitmiseks (punkt 3.2.2) olid käesolevas asjas täidetud, vastupidi komisjoni järeldustele vaidlustatud otsuses (põhjendused 182–185).

138 Mis puudutab esiteks elujõulisust käsitlevat tingimust, siis vaidleb hageja vastu eeskätt komisjoni analüüsile (vaidlustatud otsuse põhjendused 103–117), mille kohaselt OA finantstulemused püsisid nõrgad. See analüüs ei arvesta hinnangutega, mis on esitatud eespool viidatud Deloitte & Touche'i aruandes, mis käsitles OA tulemuste piiratud uurimist 2002. aasta rahastamiskavaga võrreldes. Tegelikult märgiti selles aruandes (lk 16), et „*ebitda* ["Earnings before Interests, Taxes and Depreciation of Assets", tulu enne intresside, maksude ja amortisatsiooni mahaarvamist; edaspidi „maksustamiseelne tulu"] arengus toimus 1999. aastal oluline paranemine, vaatamata terves õhutranspordi valdkonnas esinevale ebasoodsale olukorrale", ja „[s]ellest tuleneb, et OA finantstulemused […] liiguvad õiges suunas". Sellega seoses täpsustas eespool viidatud aruanne (lehekülg 18), et 2002. aasta kõige tõenäolisema stsenaariumi kohaselt saab OA tegelikku kahju 39,1 miljonit eurot. Võrreldes seda arvu 2001. aasta hinnangulise kahjuga suuruses 148,75 miljonit eurot, siis näitab see sama aruande kohaselt äriühingu veelgi märgatavamat muutust, kui võtta arvesse Ateena rahvusvahelise lennujaama (AIA) täiendavate kulude 26,5 miljonit eurot mõju. Hageja märgib, et see on veelgi ilmsem, kuna mitu tegurit tõid kaasa suure osa Euroopa suurte lennuettevõtjate tulu languse ajavahemikus 1998–2002. Terves sektoris oli Euroopa nõudlus vähenenud 1998. aastast alates ja eriti pärast 11. septembrit 2001.

139 Kui komisjon heitis ette, et erakorraline tulu on „ühekordne" (vaidlustatud otsuse põhjendus 113), ja analüüsis OA kapitali olukorda tervikuna (vaidlustatud otsuse põhjendus 116), järeldamaks, et äriühing oli teinud läbi „täieliku finantskrahhi" (vaidlustatud otsuse põhjendus 184), siis ei võtnud ta arvesse asjaolu, et OA erastati.

140 Eespool mainitud 5. novembri 2002. aasta aruandes OA ümberkorraldamise ja erastamise kohta esitatud üksikasjalik ja kindel programm oli kehtestatud. See nägi ette enamusosaluse erastamise, kulude vähendamise meetmed ja ebavajaliku käibevara eraldi müümise, et võimaldada OA-l mõistliku aja jooksul püsiv elujõulisus taastada, nagu suunistes oli nõutud. Lennutegevus tuli müüa ühes osas ja eraõiguslik investor pidi tooma olulist kapitali. Lennutegevus oli algusest peale kasumlik, nagu näitavad eespool viidatud aruandes esitatud bilanss ja kahjumi ning kasumi kokkuvõtlik aruanne. Erastamine algas 58% Olympic Catering'i aktsiate müügiga ja jätkus eeskätt kuue huviavaldusega OA lennutegevuses enamusosaluse omandamiseks. Erastamiskava kohaselt hüvitatakse OA poolt alles jäetud põhivara erinevate kaasnevate tegevusharude eraldi müügist saadud tuluga ja sularahaga. Ei oleks tulnud esitada küsimust, kas OA oma praegusel kujul oli elujõuline ettevõtja, vaid kas Deloitte & Touche'i poolt tuvastatud finantstulemuste paranemise ja 11. detsembril 2002 käimas oleva erastamismenetluse seisukohast saab ettevõtja (selle mitmed osad) elujõuliseks. Eeskätt ei väitnud OA, et erakorralised asjaolud, näiteks võõrandamised, olid asjakohased, et tagada OA lennutegevuse jätkuvat elujõulisust. Need asjaolud aitasid üksnes kaasa OA-le täiendava sularaha toomisel, et see kontsern saaks erastamise läbi viia.

141 Mis puudutab erandlike kulude üksikasju, siis on komisjon analüüsis igal juhul vigu teinud. Tegelikult, vastupidi tema kinnitusele (vaidlustatud otsuse põhjendus 115), esitati talle täpsed andmed ligi 112 miljoni euro suuruse erandliku tulu kohta eespool nimetatud aruandes OA tulemuste kohta 2002. aasta rahastamiskavaga võrreldes (lehekülg 73). Lisaks ei võtnud komisjon arvesse asjaolu, et OA oli 2000. aasta

oktoobri lõpus otsustanud loobuda liinist Austraaliasse, see aga oleks eespool viidatud aruande kohaselt pidanud parandama tulemust 20 miljoni euro võrra aastas (lehekülg 15). Lõpuks ei võtnud komisjon arvesse, et OA oli algatanud vahekohtumenetluse, et saada täiendavalt 55 miljoni euro suurust kahjuhüvitist selle eest, et ta heideti Ateena vanast lennujaamast (Elliniko) enneaegselt välja (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 160 ja 35–37).

142 Mis puudutab erastamismenetluse kalendrit, siis väidab hageja, et vastupidi eespool mainitud Kreeka valitsuse 16. juuli 2002. aasta kirja tõlgendusele komisjoni poolt, ilmneb üldisest ja selle kirja kontekstist, et Kreeka valitsus märkis, et erastamine viiakse lõpule 2003. aasta oktoobriks, mitte aga 2002. aasta oktoobriks. See langeb kokku eespool viidatud 5. novembri 2002. aasta aruandega (lk 17 ja 21), milles nähti ette lennutegevuse müük „enne 2003. aasta talve" ja suure osa tütarettevõtjate müük 2003. aasta jooksul. Võttes arvesse Euroopa lennuliikluse üldist aeglustumist pärast 1998. aastat ning 11. septembri 2001. aasta vääramatu jõuga sündmuste tagajärgi, siis lubavad suunised igal juhul hilinemist muudatuste ajakava kontekstis „äriühingust või liikmesriigist sõltumatutel põhjustel".

143 Hageja rõhutab seejärel, et muudetud ümberkorralduskava nägi ette lennutegevuse vähendamise turul, et ennetada soovimatuid konkurentsimoonutusi. Lisaks piirdus abi miinimumiga. Vaidlustatud otsuses neid punkte aga ei uuritud.

144 Lisaks täideti ka muudetud ümberkorralduskava käsitlevad tingimused (suuniste punkt 3.2.4). Lõpuks vastas ümberkorralduskava 11. detsembri 2002. aasta seisuga ka 10. detsembri 1994. aasta suunistele [EÜ artiklite 87 ja 88] ja EMP lepingu artikli 61 kohaldamisest lennundussektoris antavale riigiabile (EÜT C 350, lk 5).

145 Komisjon omalt poolt leiab, et hageja väited tuginevad oletusele, et erastamiskava esitati sellele institutsioonile kontrollimiseks ja heakskiiduks. Seda kava ei esitatud talle ei 1998. aasta ümberkorralduskava muutva kava vormis ega ka täiendava abi taotluse vormis.

146 Igal juhul, olles edutult läbinud erinevad etapid, millest viimane oleks pidanud vastavalt Kreeka valitsuse 16. juuli 2002. aasta kirjale lõppema 2002. aasta oktoobri lõpus, räägiti erastamismenetlusest 5. novembri 2002. aasta aruandes OA ümberkorraldamise ja erastamise kohta endiselt kui „ideest", st millestki, mis on teoreetiliselt võimalik.

147 Lisaks ei olnud 2001. aasta kohta kinnitatud aruannet – see muutis OA tegeliku rahalise olukorra hindamise raskeks – ning 2000. aasta aruandes märkisid audiitorid, et nende kinnitus anti „otsese eelduse alusel, et äriühing jätkab oma tegevust kui aktiivne ettevõtjate kontsern". Deloitte & Touche'i aruandes, mis käsitles OA tulemuste piiratud uurimist 2002. aasta rahastamiskavaga võrreldes (punktid 1.1, 1.3 ja 1.5), märgitakse, et OA kohta saadaolevad andmed olid kontrollimata ja kohati ebatäpsed või osalised, kuigi need erinevused olid väikesed.

148 Selles kontekstis analüüsis komisjon andmeid terve ajavahemiku 1998–2002 kohta ja uuris tähelepanelikult 2002. aastal toimunud arenguid.

149 Komisjon vaidleb vastu hageja argumentidele, mis tuginevad OA finantstulemuste paranemisele 2002. aastal. Ta väidab, et ümberkorralduskava hindamine peab hõlmama selle tervet kestust, st käesolevas asjas ajavahemikku 1998–2002. Lisaks

vabastati alates 2000. aastast suur osa erakorralisi tulusid, mis vähendas OA kahjumit. Komisjon lisab, et 2002. aasta finantstulemuste tõenäolise taseme nõrkus on endiselt vastuvõetamatu. Vaatamata 2002. aasta näitajate tõenäolisele suhtelisele paranemisele olid OA-l endiselt tõsised rahalised raskused ja ta toetus 2000. aasta lõpust alates üksnes oma tegevuse rahastamiseks võetud laenudele.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

150 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on komisjonil ulatuslik kaalutlusõigus EÜ artikli 87 lõike 3 kohaldamisel. Kuna ühenduste kohus ei saa asendada komisjoni poolt keerulistele majanduslikele faktidele ja tingimustele antud hinnangut enda hinnanguga, peab Esimese Astme Kohtu kontroll piirduma menetlus- ja põhjendamisnormidest kinnipidamise, faktiliste asjaolude sisulise õigsuse ning ilmse hindamisvea ja võimu kuritarvitamise puudumise kontrollimisega (vt eespool punktis 92 viidatud kohtuotsus Ryanair *vs.* komisjon, punkt 90; eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Technische Glaswerke Ilmenau *vs.* komisjon, punkt 148; eespool punktis 72 viidatud kohtuotsus Corsica Ferries France *vs.* komisjon, punktid 137 ja 138, ja eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Schmitz-Gotha Fahrzeuge *vs.* komisjon, punkt 41).

151 Käesolevas asjas ei vaidle hageja vastu sellele, et 1998. aasta ümberkorralduskava ei rakendatud täielikult. Ta rõhutab hoopis oma kirjalikes avaldustes, et see kava ei olnud juba pikka aega ajakohane. Nagu komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 181) märgib, väitis Kreeka valitsus küll kogu haldusmenetluse käigus, et kõik 1994. aasta ja 1998. aasta otsustes kehtestatud eesmärgid olid saavutatud või nende teostumine oli lõppjärgus, aga märkis ise aruandes „Synopsis of the Government of the Hellenic Republic's Case for [OA] on Key Issues", mis oli lisatud tema 21. novembri 2002. aasta kirjale (lk 5 ja 32), et OA ümberkorralduskava ei olnud kunagi võimalik sisemiste ja väliste takistuste tõttu täielikult rakendada.

152 Käesolevas asjas väidab hageja sisuliselt, et käsitletav 1998. aastal heaks kiidetud abi oleks tulnud ühisturuga kokkusobivaks kuulutada vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktile c, kuna kulude vähendamise meetmeid, OA 2002. aasta finantstulemusi ja toimuvat erastamismenetlust silmas pidades oleksid OA erinevate tegevusharude eraldi erastamise tagajärjel tekkivad ettevõtjad ja eeskätt uus lennuettevõtja elujõulised.

153 Sellega seoses tuleb meenutada, et kuna ei esitatud palvet 1998. aasta ümberkorralduskava konkreetseks muutmiseks vastavalt suuniste sätetele, siis võis komisjon õigustatult uurida ümberkorraldusabi kokkusobivust seoses 1998. aasta ümberkorralduskavaga ajavahemikus 1998–2002 (vt eespool punkt 131), ja võis seega jätta arvestamata ümberkorraldusperioodi pikendusega ja eeskätt eespool mainitud Deloitte & Touche'i 5. novembri 2002. aasta aruandest tuleneva erastamiskava hilisema rakendamisega seotud prognoosidega ja teiste andmetega, mis sellele institutsioonile haldusmenetluse käigus esitati.

154 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuse põhjendatuse hindamisel ei oma mingit tähendust hageja argumendid, mis käsitlevad OA erastamise oodatavat mõju erastamisel tekkivate erinevate ettevõtjate elujõulisusele.

155 Sellest tuleneb eeskätt, et komisjon ei ületanud oma kaalutlusõiguse piire, kui ta jättis arvestamata kapitaliga, mida oodati kontserni ühe ettevõtja kätte koondatud lennutegevuse enamusosaluse erastamisest, mis pidi Kreeka valitsuse ennustuste kohaselt lõppema enne 2003. aasta talve, ning jättis arvestamata ka sularahasüstiga, mis pidi tulenema OA tütarettevõtjate ja erinevate kaasnevate tegevusharude eraldi erastamisest, kuna see erastamine ei olnud veel toimunud.

156 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal oli lõppenud vaid tütarettevõtja Olympic Catering'i erastamine, mida kinnitasid Kreeka ametiasutused 30. septembri 2002. aasta vastustes. Mis puudutab lennutegevuse erastamismenetlust, siis kuigi vaidlust ei ole selles, et kõik kuus majanduslikult usaldusväärset kandidaati väljendasid huvi OA omandamise suhtes, nagu ilmneb Kreeka valitsuse 2. detsembri 2002. aasta kirjast (vt eespool punkt 129), oli läbi viidud üksnes selle menetluse esimene osa. Ühtegi pakkujat ei olnud veel valitud ja läbirääkimised ei olnud veel alanud, nii et täpselt ja usaldusväärselt ei saanud prognoosida mingit konkreetset tulemust. Lisaks, nagu juba märgiti (vt eespool punkt 128), ei olnud Kreeka ametiasutuste poolt välja kuulutatud erastamisest veel komisjonile teatatud.

157 Selles kontekstis ja vastupidi hageja väidetele oli komisjonil igal juhul alust hinnata OA tegelikku rahalist olukorda 2002. aasta detsembris, eeskätt seoses tema erakorraliste tulude ja tema aktsiakapitali tasemega, mitte aga lähtuda tulevaste erastamistehingute prognoosidest.

158 Lisaks tuleb rõhutada, et komisjon ei tuginenud vaidlustatud otsuses üksnes 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamata jätmisele, et järeldada, et OA elujõulisust ei olnud võimalik taastada.

159 Komisjon leidis küll, et ta sai OA ümberkorraldamise tegelikku rakendamist hinnata üksnes 1998. aasta otsuses esitatud kava alusel, kuna asjaomane liikmesriik ei olnud taotlenud abi suurendamist või kava muutmist pärast seda, kui Speedwingi juhtgrupp 2000. aasta suvel lahkus (põhjendus 173).

160 Olles neil tingimustel sedastanud, et 1998. aasta otsuses esitatud peamisi finantsnäitajaid ei olnud arvestatud, järeldas komisjon, et OA ümberkorralduskava rakendamata jätmine alates 1999. aastast tõi kaasa selle, et oli võimatu saavutada algselt kehtestatud eesmärke, eriti kõige olulisemat eesmärki – taastada äriühingu elujõulisus (põhjendused 179, 181 ja 184).

161 Siiski lisas komisjon sisuliselt, et isegi kui oleks hinnatud OA finantsolukorda sõltumatuna 1998. aasta ümberkorralduskava tõhusast rakendamisest, oleks olnud võimatu tõendada äriühingu olgu siis lühiajalist või pikaajalist elujõulisust, sest OA finantskrahhi tõttu ei olnud tal enam omavahendeid, vaid üksnes võlad (põhjendus 184).

162 Hageja leiab, et sellele hinnangule räägib vastu tema 2002. aasta finantstulemuste oluline paranemine, võrreldes eelmiste aastatega ja eeskätt võrreldes 2001. aastaga, arvestades terves sektoris ja Euroopa õhutranspordis esinevat ebasoodsat olukorda.

163 Sellega seoses märgib Esimese Astme Kohus, et vaidlustatud otsuses (põhjendused 116, 172–174 ja 179) tugines komisjon eeskätt järgmistele andmetele, millele hageja vastu ei vaielnud. Esiteks peatati ajavahemikuks 1999. aasta augustist kuni 2000. aasta suveni Speedwingi kava elluviimiseks ümberkorraldamise ja kulude vähendamise meetmed, mis koos OA kasumlikkuse tõstmisega olid peamine osa 1998. aasta ümberkorralduskavast (vt eespool punkt 96). Teiseks algatati pärast Speedwingi lahkumist uus kulude vähendamise faas 2000. aasta keskel. Kolmandaks kaotas äriühing vahepealsel ajal alates 1999. aastast 50% oma aktsiakapitalist. Lisaks tekitas kulude vähendamise faasi (1998–1999. aasta algus) ja tegevuse laiendamise faasi (1999. aasta lõpp– 2000. aasta algus) üksteisele järgnemine äriühingus segase olukorra. Neljandaks erinesid 1998–2002. aasta finantsnäitajad (mida uuriti vaidlustatud otsuse põhjenduses 105) oluliselt 1998. aasta otsuses ette nähtud peamistest näitajatest. Viiendaks jõudsid 2000. aastal omavahendid peaaegu nulli.

2001. aasta kinnitamata aastaaruande kohaselt oli nende tase langenud –136 miljoni euroni. Kuuendaks on 31. detsembril 2002 aktsiakapital igal juhul negatiivne, vaatamata erakorraliste tulude väga positiivsele mõjule OA olukorrale. Vastavalt eespool viidatud Deloitte & Touche'i aruandes Olympic Airways'i soorituse piiratud hinnangu kohta võrdluses selle 2002. aasta rahastamiskavaga esitatud „kõige tõenäolisemale stsenaariumile" on omavahendid –139 miljonit eurot. Seitsmendaks sõltus OA alates 2000. aastast üksnes tema tegevuse rahastamiseks võetud laenudest. 2001. aastal finantseeriti laenudega mitte üksnes äriühingu kogu põhivara, vaid ka negatiivset aktsiakapitali. Kaheksandaks tõusid OA lühiajalised võlad sularaha puudumise tõttu 1999. aastal 116 miljoni euroni, 2000. astal 252 miljoni euroni ja 2001. aastal 342 miljoni euroni. Üheksandaks oli 1998. aasta otsuses esitatud tegurite hulgas võla suhtarv, mis saadakse äriühingu kõigi võlgade jagamisel tema aktsiakapitaliga ja mis 2000. aastal pidi olema vahemikus 2,22 ja 2,76, aga mis 2000. aasta lõpuks oli 303, kuna aktsiakapital oli peaaegu kadunud. Hilisemate majandusaastate kohta ei saanud võla suhet enam arvutada, kuna aktsiakapital oli negatiivne. Kümnendaks, kui 2002. aastaks prognoositud erakorraline tulu saadakse, siis eeldab võla suhtarv 2,76 (mis vastas 2000. aasta jaoks lubatule), mis on soetud 2000. aasta lõpus 575 miljoni euro suuruse koguvõlaga ja 2001. aasta lõpus 825 miljoni euro suuruse koguvõlaga, et OA aktsiakapital oleks vähemalt 200–300 miljonit eurot. 2001. aastal negatiivse aktsiakapitali hüvitamiseks on seega vaja 350–450 miljoni euro suurust kapitalisüsti, muidugi tingimusel, et OA hoiab alates 2003. aastast vähemalt kasumlikkuse piiril tasakaalustatud bilanssi.

164 Käesolevas juhtumis erinevad poolte seisukohad 2002. aasta majandustulemuste analüüsi osas, eeskätt seoses esiteks maksustamiseelse tulu arengu ja finantstulemuste ja teiseks erakorraliste tuludega.

165 Mis puudutab esiteks maksustamiseelse tulu arengut ja OA finantstulemusi, siis tuleb märkida, et 2002. aasta juulist pärinevas OA 2002. aasta rahastamiskavas

hinnati maksustamiseelne tulu positiivseks summas 11 miljonit eurot. Siiski ilmneb eespool viidatud Deloitte & Touche'i aruandest Olympic Airways'i soorituse piiratud hinnangu kohta võrdluses tema 2002. aasta rahastamiskavaga, et kõige tõenäolisema stsenaariumi kohaselt saavutab maksustamiseelne tulu negatiivse väärtuse 39,1 miljonit eurot (lk 16). Sellega seoses märgib hageja õigustatult, et ebasoodsas olukorras väljendab see arv siiski olulist paranemist, võrreldes negatiivse maksustamiseelse tuluga 148,8 miljonit eurot 2001. aastal ja 132,4 miljonit eurot 2000. aastal.

166 Vaidlustatud otsuses (põhjendused 110 ja 111) meenutas komisjon siiski, et maksustamiseelne tulu peaks katma eeskätt põhivara amortiseerumise ja intresside maksmise kohustuse. Vastavalt OA poolt komisjonile esitatud andmetele oli nende kahe kuluartikli summa 2002. aastal 52 miljonit eurot. Komisjon rõhutas seega, ilma et hageja oleks talle vastu vaielnud, et selle summa lahutamine maksustamiseelsest tulust muudab finantstulemused või maksustamiseelse netotulu ja erakorralised tulud (EBT) 41 miljoni euro suuruseks kahjumiks vastavalt 2002. aasta rahastamiskavale ja 92 miljoni euro suuruseks kahjumiks kõige tõenäolisema stsenaariumi kohaselt, mis tugineb Deloitte & Touche'i hinnangule eespool mainitud aruandes. 1998. aasta otsus nägi 2002. aastaks ette positiivsed finantstulemused summas 24,9 miljonit eurot. Komisjon tunnistas siiski, et eespool mainitud kahjum kujutas endast suhtelist paranemist, võrreldes varasemate majandusaastatega. Ta leidis ometi, et see paranemine ei olnud piisav.

167 Mis puudutab eeskätt hageja viidatud otsust loobuda Austraalia liinist, mis eespool viidatud Deloitte & Touche'i aruande kohaselt (lk 15 ja 545) toob kaasa 2002. aastal kahjumi vähenemise 2,9 miljoni euro võrra ja parandab hiljem finantstulemusi ligi 20 miljoni euro võrra aastas, siis tuleb sedastada, et see on pärast Speedwingi kavast loobumist kehtestatud kulude vähendamise meede, mida vaidlustatud otsuses on arvesse võetud (põhjendus 175). Neis tingimustes ei saa komisjonile ette heita, et ta ei uurinud täpselt Austraalia liinist loobumise otsusega seotud kulude vähendamist, eriti kuna asjaomased kulude vähendamised, st käsitletud ümberkorralduskavas

sätestatud, mis olid hinnanguliselt 2,9 miljonit eurot 2002. aastal, ei olnud ainsad, mis mõjutasid oluliselt OA 2002. aasta majandustulemusi.

168 Mis puudutab 11. septembri 2001. aasta sündmuste ja alates 1998. aastast ning eriti pärast 2001. aasta septembrit Euroopa õhutranspordisektoris valitseva ebasoodsa olukorra mõju hindamist maksustamiseelse tulu arengule, siis märkis komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 177), et kuna 2001. aasta kohta puudusid auditeeritud majandusaasta aruanded, siis oli tal raske kontrollida 11. septembri 2001. aasta rünnakute tegelikku mõju OA rahalisele olukorrale. Ta leidis siiski, et alates 1999. aastast täheldati 1998. aasta ümberkorralduskava täitmata jätmist ja et see sai kinnitust järgnevate aastate jooksul ja seda sõltumatult 11. septembri rünnakute mõjust ja hüvitisest (5 miljonit eurot 2002. aastal), mille OA sai nende rünnakute ja õhuruumi sulgemise järel ja mida uuriti eraldi (põhjendus 114).

169 Sellega seoses tuleb rõhutada, et hageja ei esitanud ühtegi tõendit, mis lubaks oletada, et 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamata jätmine oleks vähemalt osaliselt olnud tingitud 11. septembri 2001. aasta rünnakutest. Igal juhul, isegi kui tunnistada, et selle kava rakendamata jätmine ei olnud OA või Kreeka Vabariigi süü – seda ei ole aga käesolevas asjas tõendatud –, siis ei vabastaks see asjaolu Kreekat kohustusest esitada komisjonile taotlus 1998. aasta ümberkorralduskava muutmiseks.

170 Mis puudutab teiseks erakorraliste tulude analüüsi, siis märgib komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 113), et oluline osa sellest alates 2000. aastast saadud tulust oli seotud mittevajaliku käibevara müügiga. Ta märkis, et 2002. aastal ulatuvad erakorralised tulud (mis koosnevad 6 miljoni euro suurusest viimasest osast Spata lennujaama kolimise hüvitisest ja põhivara ja finantspõhivara, näiteks osade müügist

saadud tulust) hinnanguliselt 60 miljoni euroni. Komisjon tunnistas küll, et see tulu võis kaasa aidata OA rahalise olukorra paranemisele, kuid rõhutas siiski, et neil ei olnud mingit mõju ettevõtja kulustruktuurile. Komisjon leidis õigustatult, et üksnes tegevustulu võimaldab OA-l pikas perspektiivis ellu jääda.

171 Komisjon luges vaidlustatud otsuses (põhjendus 115) 2002. aastaks oodatud täiendavad erakorralised tulud summas 112 miljonit eurot ebausaldusväärseks, kuna puudusid kindlad tõendid. Ta märkis, et eespool mainitud 16. oktoobri 2002. aasta kohtumisel OA esitatud andmete kohaselt vastab see 37 miljoni euro suuruses summas OA osaluse müügile toitlustuse ja piletite broneerimise tegevusharudes ja ülejäänud summa (75 miljonit eurot) tuleb lennukite müügist ja tagasirendist.

172 Selles küsimuses tuleb tagasi lükata hageja argument, mis käsitleb komisjoni selle analüüsi väidetavat ekslikkust, võrreldes Deloitte & Touche'i aruandes esineva informatsiooniga (lk 73). Tegelikult ei ole selles aruandes ühtegi täiendavat täpsustust käsitletud erakorraliste tulude kohta. Selles mainitakse üksnes tütarettevõtja Olympic Catering'i müügitulu (mis on hinnanguliselt 11 miljonit eurot pärast OA osa vähendamist Olympic Catering'i sotsiaalkindlustusmaksetes), tütarettevõtja Galileo Hellas'e müügist oodatav tulu (hinnang puudub) ning lennukite müügist ja tagasirendist oodatav tulu, mida OA hindab 75 miljonile eurole. Üksnes Deloitte & Touche'i aruandest OA ümberkorraldamise ja erastamise kohta ilmneb, et Galileo International oli avaldanud „eriti elavat" huvi Galileo Hellas'e omandamise suhtes ja et hinnangulise ajakava kohaselt pidi 2002. aasta novembris alanud erastamismenetlus lõppema 2003. aasta jaanuaris. Lisaks, mis puudutab eespool mainitud hinnanguid lennukite müügist saadud tulu kohta, siis ei ole kummaski 2002. aasta novembris komisjonile esitatud Deloitte & Touche'i aruandes selgitusi nende hinnangute õigustamiseks, seoses esiteks OA viimases, 31. detsembrist 2001 pärinevas aastaaruandes mainitud lennukite 41 miljoni euro suuruse arvestusliku netoväärtusega (pärast amortisatsiooni) – vastavalt vaidlustatud otsuses esitatud andmetele (põhjendus 115), millele hageja vastu ei vaidle –, ja teiseks seoses kasutatud lennukite

müügihinna tasemega. Sellega seoses piirdub Deloitte & Touche'i aruanne Olympic Airways'i soorituse piiratud hinnangu kohta võrdluses tema 2002. aasta rahastamiskavaga (lk 73) üksnes täpsustamisega, et OA sõnul tuginesid need hinnangud nendele lennukitele tehtud „turupakkumistele".

173 Mis puudutab Kreeka riigi poolt makstud hüvitist Elliniko lennujaamast Spata lennujaama kolimise eest, siis eespool viidatud Deloitte & Touche'i aruanne (lk 21) täpsustas, et maksti 138,7 miljoni euro suurune hüvitis ja et Spata lennujaamas on oluliselt kõrgemad tegevuskulud. Vaidlustatud otsusest ilmneb (põhjendused 160 ja 200), et komisjoni arvates ei olnud see 138,7 miljoni euro suurune hüvitis ülemäärane ja selles puudus igasugune riigiabi element. Sellega seoses rõhutas ta, et OA taotletud täiendavat 55 miljoni euro suurust summat Kreeka Vabariik enam ei taotlenud. Selles kontekstis ja vastupidi hageja väidetele (vt eespool punkt 141) ei saa komisjonile ette heita, et ta ei võtnud arvesse taotletud 55 miljoni euro suurust täiendavat summat, kuigi Kreeka ametiasutused oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes (punkt 2.17.10) teavitasid komisjoni OA otsusest vaidlustada Kreeka valitsuse kinnitatud hüvitise lõplik summa. Tegelikult ei viita hageja oma kirjalikes avaldustes osundatud vahekohtumenetluse staadiumile vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ega ka sellele, kas ta esitas selle kohta komisjonile täpseid andmeid. Kuna tollel hetkel ei olnud vahekohtuotsust veel tehtud, siis ei saa mingil juhul komisjonile ette heita, et ta võtnud arvesse täiendava hüvitise pelka võimalust. Lisaks tuleb märkida, et igal juhul on täiendava abi võimalik andmine allutatud komisjoni järelevalvele, et kindlaks määrata, kas tegu on riigiabiga (vaidlustatud otsuse põhjendus 35).

174 Arvestades kõiki eelnevaid kaalutlusi, siis tuleb sedastada, et hageja esitatud argumendid ei võimalda järeldada, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea, kui ta leidis

nii käsitletud ajavahemiku ja eriti 2002. aasta OA finantstulemuste erinemise tõttu, võrreldes 1998. aasta otsuses ette nähtud näitajatega (vt eespool punkt 166), kui ka eeskätt äriühingu suurte võlgade ja omavahendite puudumise tõttu (vt eespool punktid 161 ja 163), et vaatamata 2002. aastaks oodatud finantstulemuste tõenäolisele paranemisele võrreldes eelnevate majandusaastatega ei olnud OA lühiajaline ja pikaajaline elujõulisus taastatud, ja kuulutas ümberkorraldusabi kokkusobimatuks ühisturuga.

175 Neis tingimustes ei tule uurida konkurentsimoonutuste ennetamise ja abi miinimumini piiramise tingimusi, mida vaidlustatud otsuses arvesse ei võetud, nagu hageja isegi märgib.

176 Nendel põhjustel tuleb EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumist käsitlev väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

3. Ilmselgelt ekslik hinnang, et ühtegi ümberkorraldusmeedet ei olnud võetud

a) Poolte argumendid

177 Hageja vaidleb vastu järeldusele, et ühtegi ümberkorraldusmeedet ei võetud sobival ajal ja/või et kava ei muudetud (vaidlustatud otsuse põhjendused 172–181). Enamusosaluse erastamismenetlus tervikuna, kulude vähendamine ja vara müük, mis

vastasid 2000. aasta muudetud kavale, toimusid 2000. aastal ja jätkusid pidevalt kuni 11. detsembrini 2002. Komisjoni teavitati nõuetekohaselt ümberkorraldusmeetmetest, nagu ilmneb vaidlustatud otsusest (põhjendused 73, 106, 172 ja 175).

178 OA kohaldatud kulude vähendamise meetmed ilmnevad eeskätt komisjonile edastatud dokumentidest, näiteks Kreeka valitsuse 1. veebruari 2002. aasta kirjast, tema vastusest komisjoni esimesele 11. aprilli 2002. aasta ettekirjutusele esitada teavet, tema 30. septembri 2002. aasta vastusest teisele ettekirjutusele ja tema 21. novembri 2002. aasta märkustest pealkirjaga „Kreeka Vabariigi kokkuvõtlik ülevaade OA juhtumi peamistest asjaoludest".

179 Komisjoni arvates tuleb need argumendid tagasi lükata.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

180 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja väited tuginevad vaidlustatud otsuse ekslikule tõlgendamisele. Tegelikult ja vastupidi hageja väidetele järeldas komisjon küll, et 1998. aasta otsuses kehtestatud eesmärke, eeskätt OA elujõulisuse taastamist ei ole saavutatud, kuid ei leidnud siiski, et mitte ühtegi ümberkorraldusmeedet ei ole rakendatud. Mis puudutab täpsemalt kulude vähendamise meetmeid, siis ilmneb vaidlustatud otsusest (põhjendused 172–175) selgelt, et komisjon uuris OA poolt järjestikku ellu viidud poliitikaid. Komisjon märkis kõigepealt, et alates 1999. aastast ei saavutatud oodatud tulemusi kulude vähendamise esimese faasi lõppedes (1998–1999. aasta algus), millele järgnes Speedwingi juhtimise all laienemise faas, ning rõhutas seejärel, et uus kulude vähendamise faas algas kooskõlas 1998. aasta ümberkorralduskavaga pärast Speedwingi lahkumist.

181 Seejärel tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses käsitleti rakendatud ümberkorraldusmeetmeid 1998. aasta ümberkorralduskava alusel. Nagu juba leiti (vt eespool punkt 131), ei esitanud Kreeka ametiasutused ühtegi taotlust selle kava konkreetseks muutmiseks, nagu suuniste vastavates sätetes on nõutud. Seetõttu hoidus komisjon erastamiskava raames ette nähtud meetmete uurimisest, niivõrd kuivõrd neid kava kestuse jooksul ei olnud konkretiseeritud. Seevastu tuleb märkida, et komisjon võttis arvesse eeskätt vaidlustatud otsuse tegemise ajal rakendatud erastamismeetmete, näiteks tütarettevõtja Olympic Catering'i 58% müügi mõju OA rahalisele olukorrale.

182 Seega tuleneb vaidlustatud otsusest, et komisjon hindas ümberkorraldamiskava rakendamist kava kogu kestuse jooksul elluviidud meetmete alusel, et kontrollida, kas on saavutatud kava eesmärk saavutada ettevõtja pikaajaline elujõulisus.

183 Sellest tuleneb, et põhjendamatuse tõttu tuleb tagasi lükata etteheide, nagu oleks komisjon leidnud, et ühtegi ümberkorraldusmeedet ei ole rakendatud.

B – *1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 punktis d sätestatud kohustuse rakendada toimiv ja piisav SIG väidetav rikkumine Kreeka Vabariigi poolt*

1. Poolte argumendid

184 Hageja märgib, et vaidlustatud otsuses (põhjendus 118) kinnitab komisjon, et Kreeka Vabariik rakendas SIG-i. Vaidluse all on üksnes selle SIG-i „toimiv ja piisav" laad.

Komisjon tunnistas samuti (vaidlustatud otsuse põhjendus 186), et 1998. aasta otsuse artikli 1 punktis d selle süsteemi rakendamiseks määratud tähtaeg 1. detsember 1998 ei olnud piisav.

185 Selles kontekstis leiab hageja, et asjaolu, et SIG ei ulatunud OA tütarettevõtjateni, ei tähenda veel, et see ei olnud toimiv ja piisav. Sellega seoses ajas komisjon segi OA SIG-i toimivuse ja piisavuse küsimuse laiema, kuid hoopis erineva küsimusega OA finantsandmete edastamise allsüsteemide uuendamise ja ümberkorraldamise kohta. On küll tõsi, et viimatinimetatute kvaliteet mõjutab SIG-i tulemuste kvaliteeti, kuid see ei mõjuta SIG-i kui sellise kontseptsiooni kvaliteeti ja tegevussuutlikkust. Komisjoni eksperdid tunnistasid SIG-i kontseptsiooni ja toimivuse kvaliteeti. SIG-i tulemuste kvaliteet sõltus aga OA kulusid ja tulusid käsitlevate andmete kogumise allsüsteemi uuendamisest ja järk-järgulisest parandamisest. See etappidega menetlus ei väitnud tagavat suure hulga kokkusobimatute arvutisüsteemide (vähemalt 44) kokkusobivust, vaid tähendas andmete kogumisega seotud suure hulga töötajate koolitamist ning suure osa selliste andmete endasse haaramist, mille töötlemine oli hilinenud. Asjaolu, et komisjon kehtestas „täiesti toimiva ja piisava" SIG-i rakendamise esialgseks kuupäevaks 1. detsembri 1998, mis on üksnes kolm ja pool kuud pärast 1998. aasta otsuse tegemist, näitab piisavalt, et 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 punkti d sätteid ei kohaldatud allsüsteemidele.

186 Neis tingimustes on otsuses tehtud ilmne hindamisviga, kuna selles kinnitatakse, et Kreeka ametiasutused ei täitnud 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 punktis d esitatud kohustust.

187 Lisaks on otsuses seegi puudus, et komisjon ei täida oma tõendamiskohustust seoses OA SIG-i olukorraga. Komisjon võttis vastu SIG-i käsitleva otsuse, mis ise tunnistab (otsuse põhjendus 187), et see on ebapiisavalt tõendatud.

188 Eeskätt rikkus komisjon Kreeka Vabariigi ja hageja õigust olla ära kuulatud. Ta ei esitanud SIG-i kohta ühtegi täiendavat teabenõuet ega hoiatanud Kreekat (ega hagejat) oma jätkuvatest kahtlustest SIG-i toimivuse ja tõhususe kohta.

189 Sellega seoses rõhutab hageja, et ta edastas täpsustused SIG-i olukorra kohta oma 11. aprilli 2002. aasta vastuses komisjoni 6. märtsi 2002. aasta esimesele ettekirjutusele esitada teavet. Tegelikult näitas tema märkuste 39. lisas esitatud aruanne SIG-i olukorrast 2002. aasta aprillis selget erinevust OA (väga kvaliteetse) SIG-i piisavuse ja vajaduse vahel uuendada suurt hulka andmete SIG-is edastamise allsüsteeme. See kinnitas, et SIG-i arendamine lõppes 2000. aasta augustis, et SIG paigaldati 2000. aasta oktoobris 34 kasutajale OA-s ja et teiseste süsteemide arendamine oli lõppenud (tulud 1999. aastal, palgad 2000. aastal ja Oracle Financials 2001. aastal). Komisjon ei viidanud teises ettekirjutuses esitada teavet kordagi SIG-ile.

190 Komisjon väidab omalt poolt, et OA-l ja selle tütarettevõtjatel ei olnud vaidlustatud otsuse ajal mingit usaldusväärset SIG-i, nii et OA-d ei olnud võimalik juhtida kehtivate andmete alusel ega esitada usaldusväärset teavet. Seda kinnitavad ka OA 2002. aasta aastaaruandega kaasnenud kinnituses esitatud audiitorite märkused.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

191 Esimese Astme Kohus loeb vajalikuks uurida eespool käsitletud põhimõtete (vt eespool punktid 34–41) alusel esiteks väiteid, mis käsitlevad tõendamiskoormise

rikkumist ja õiguse olla ära kuulatud rikkumist seoses sellega, et Kreeka Vabariik rikkus väidetavalt oma kohustust jälgida, et OA oleks 1. detsembriks 1998 rakendanud täiesti toimiva ja piisava SIG-i.

192 Esimesest ettekirjutusest esitada teavet ilmneb (põhjendused 51–53, 88 ja 90), et komisjon viitas üksikasjalikult eeskätt sõltumatute konsultantide Alan Stratford and Associates 1999. aasta aruande alusel küsimusele, kas toimiv ja piisav SIG rakendati, ja et ta palus Kreeka Vabariigil esitada kogu vajalik teave abi kokkusobivuse hindamiseks.

193 Sellega seoses ilmneb vaidlustatud otsusest, esimesest ettekirjutusest esitada teavet ja eespool viidatud Kreeka ametiasutuste 11. aprilli 2002. aasta vastuste 39. lisas esitatud Alan Stratford and Associates'i aruande kokkuvõttest, et see aruanne tõi välja teatud hulga SIG-i võimalikke nõrku kohti. Sellest ilmneb eelkõige, et süsteemi tõhusus sõltus „tulukontode uue raamatupidamissüsteemi allhanke korras tellimisest ja tõhusast rakendamisest", et SIG-i ei kohaldatud eeskätt tütarettevõtjale Olympic Aviation'ile ja et selles ei olnud veel teatud olulisi andmeid juhtimise kohta, mis muutis oluliselt juhtorganite suutlikkust saada täielik ülevaade kogu kaubandusliku lennutegevuse kohta.

194 SIG-i käsitlevaid eespool mainitud küsimusi arvestades, mis esitati Alan Stratford and Associates'i aruandes ja mida korrati esimeses ettekirjutuses esitada teavet, pidid Kreeka ametiasutused oma koostöökohustuse alusel esitama kõik andmed, mis olid vajalikud tõendamaks SIG-i toimivust ja piisavust. Teises ettekirjutuses esitada teavet palus komisjon uuesti Kreeka Vabariigil esitada kogu teave, mis oli vajalik, et uurida tema 6. märtsi 2002. aasta otsuses mainitud abimeetmete kooskõla EÜ artikliga 87, ja

andis selgelt teada oma kavatsusest võtta vastu lõplik otsus olemasolevate andmete alusel (põhjendused 7, 8 ja 10).

195 Neil asjaoludel võis komisjon õigustatult võtta vastu vaidlustatud otsuse nende vastuste põhjal, mida Kreeka ametiasutused talle esitasid.

196 Seetõttu ei ole Kreeka Vabariigi kaitseõiguse rikkumist käsitlev väide põhjendatud. Sama kehtib ka OA kaitseõiguse rikkumist käsitleva väite kohta, nagu eespool juba märgiti (vt eespool punkt 46).

197 Teiseks tuleb uurida, kas komisjon tõendas õiguslikult piisavalt olemasolevate andmete põhjal, et SIG-i käsitlevaid kohustusi ei olnud täidetud.

198 Kõigepealt tuleb märkida, et vaidlustatud otsusest ilmneb (põhjendus 186), et kuna Kreeka Vabariik teatas, et SIG rakendati 2000. aasta oktoobris, tunnistas komisjon, et 1998. aasta otsuses kehtestatud neljakuuline tähtaeg ei olnud süsteemi rakendamiseks piisav.

199 Lisaks, nagu komisjon vaidlustatud otsuses rõhutab (põhjendused 46 ja 47), kehtestati 1998. aasta otsusega kohustus rakendada SIG, et OA juhtorganitel oleks pidevalt piisavalt teavet, et jälgida 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamise arengut ja vajaduse korral teha sellesse uusi muudatusi. 1998. aasta otsuses (põhjendus 85)

sedastas komisjon, et tollel ajal kasutatud SIG ei pakkunud usaldusväärselt selliseid andmeid. Sellega seoses märkisid Kreeka ametiasutused ise eespool mainitud 7. mai 1999. aasta aruandes ümberkorralduskava rakendamise kohta, et osasid 1998. aasta otsuses esitatud eesmärke ei olnud võimalik tähtaegselt saavutada, kuna „1997. aasta tegelikud tulemused olid hullemad kui 1998. aasta veebruaris esitatud kõige pessimistlikumad prognoosid".

200 Neil tingimustel ja vastupidi hageja väidetele ei saa 1998. aasta otsuses esitatud kohustust kehtestada täiesti toimiv ja piisav SIG tõlgendada nii, et sellega peetakse silmas üksnes sellise süsteemi loomist, mis iseenesest toimib küll väga hästi, kuid mida ei saa veel siduda kõigi infotehnoloogiliste allsüsteemidega, mis koguvad andmeid eeskätt OA kontserni tulude ja kulude kohta. Lisaks tuleb rõhutada, et SIG-i rakendamine kõigile tütarettevõtjatele oli hädavajalik, et Kreeka riigil oleks täpsed andmed, et koostada OA ja selle tütarettevõtjate konsolideeritud aruanne, nagu nägi ette 1998. aasta ümberkorralduskava.

201 Nagu komisjon vaidlustatud otsuses märgib (põhjendus 120), ei ilmne Kreeka ametiasutuste esitatud andmetest, käesolevas asjas nende 11. aprilli 2002. aasta vastuste 39. lisast, et eespool mainitud nõuded SIG-i täieliku rakendamise kohta oleks täidetud, olgu siis süsteemile juurdepääsu osas või selle rakendamise osas kõigile tütarettevõtjatele.

202 Selles kontekstis, kuna Kreeka ametiasutused ei esitanud haldusmenetluse ajal vastupidiseid tõendeid, siis leidis komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendused 121–137 ja 141) õigustatult, et toimiva ja piisava SIG-i rakendamata jätmist tõendasid eeskätt 1998., 1999. ja 2000. aasta audiitoraruannetes esinevad märkused, mis käsitlesid raamatupidamis-, haldus- ja sisekontrollisüsteemide puudusi, ning olulised

hilinemised kinnitatud aastaaruannete esitamisel. Sellega seoses märkis komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 136) lisaks, et Deloitte & Touche'i aruandes Olympic Airways'i soorituse piiratud hinnangu kohta võrdluses tema 2002. aasta rahastamiskavaga märgiti:

„Nagu eelmistes aruannetes märgiti, tugineb andmehaldus mitte-elektroonilistele süsteemidele, mis on teatud juhtudel ebausaldusväärsed ja ebaühtsed."

203 Lisaks ja igal juhul ei vaidle hageja vastu sellele, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel oli SIG-ile juurdepääs veel piiratud ja süsteemi ei rakendatud OA tütarettevõtjatele, eeskätt Olympic Aviation'ile ja Macedonian Airlines'ile.

204 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et tõendamiskoormise rikkumist, õiguse olla ära kuulatud rikkumist ja ilmset hindamisviga käsitlevad väited tuleb tagasi lükata.

C – *Kreeka Vabariigi kohustuse esitada aruandeid väidetav rikkumine*

1. Poolte argumendid

205 Hageja väidab, et ta esitas komisjonile aruandeid nende tingimuste täitmise kohta, mis olid kehtestatud selleks, et tagada abi kokkusobivus ühisturuga ja 1998. aasta

ümberkorralduskava rakendamist, samuti oodatud tulemuste saavutamise kohta vastavalt 1998. aasta otsuse artikli 1 lõikele 2.

206 Eeskätt tuleb ilmse hindamisvea tõttu tühistada komisjoni hinnang, et on rikutud kohustust esitada aruandeid 2000. aasta märtsis ja oktoobris (vaidlustatud otsuse põhjendus 180). Need aruanded, mille eesmärk oli kontrollida, kas OA täidab 1998. aasta ümberkorralduskava nõudeid, kaotasid oma mõtte pärast selle kava muutmist, kuna OA-l puudusid võimalused vältida kahjumit kuni 2000. aastani. Eespool viidatud 29. märtsi 2000. aasta kirjas Kreeka Vabariigile märkis komisjon muuseas, et „[…] kuna OA tegutseb nüüdsest erineva ümberkorralduskava alusel, siis peab see aruanne keskenduma alates 1999. aasta novembrist võetud ümberkorraldusmeetmetele Speedwingi kava rakendamiseks […]". Kuna komisjon siiski Speedwingi kavaga ei nõustunud ning see peatati ja lõpuks sellest 2000. aasta suvel loobuti, siis selle kava kulgemist käsitlev aruanne 2000. aasta märtsis ei oleks seega olnud üldse kasulik.

207 Komisjoni seisukoht on liiga formalistlik. Tegelikult sai ta 2000. aasta märtsis Deloitte & Touche'i üksikasjaliku aruande Speedwingi kava kohta ja seega oli tal majanduslik hinnang OA olukorrale selle aasta selle perioodi kohta. Pärast Speedwingi lahkumist 2000. aasta suvel esitas Kreeka Vabariik teise muudetud ümberkorralduskava – mis nägi ette OA täieliku erastamise –, mida ta oli komisjoniga kaua arutanud. Crédit Suisse First Boston käsitles OA rahalist olukorda ja tema võimet täita seda kava 160-leheküljelises memorandumis, mis esitati komisjonile 20. detsembril 2000.

208 Igal juhul, isegi kui hageja rikkus oma kohustust esitada 2000. aasta märtsis ja oktoobris aruandeid – seda ta aga ei tunnista –, siis on selle rikkumise eest määratav karistus, st abi olulise osa tagasimaksmine, ebaproportsionaalne.

209 Komisjoni arvates tuleb need argumendid tagasi lükata. Ta rõhutab, et 2000. aasta märtsis ja oktoobris nõutud aruannete esitamata jätmine ja samal ajal äriühingu kinnitatud aruande õigeaegselt esitamata jätmine (vaidlustatud otsuse põhjendused 132 ja 133) takistasid tal kontrollimast 1998. aasta otsuses esitatud tingimuste järgimist, ümberkorralduskava täitmist ja 1998. aasta otsuses kehtestatud näitajate põhjal oodatud tulemuste saavutamist. Lisaks, kuna OA ei rakendanud toimivat SIG-i, siis ei tuginenud komisjonile esitatud andmed raamatupidamisandmete sobivale haldussüsteemile.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

210 Kõigepealt tuleb märkida, et Deloitte & Touche'i 1999. aasta märtsi aruandes Speedwingi muudetud ümberkorralduskava kohta ja eespool mainitud Crédit Suisse First Bostoni 2000. aasta detsembri memorandumis (vt eespool punkt 109) esitatud hinnanguid OA majanduslikust olukorrast ei saa pidada kehtivaks asenduseks nendele aruannetele, mida Kreeka Vabariik pidi komisjonile esitama 2000. aasta märtsis ja oktoobris kõigi 1998. aasta otsusega kehtestatud tingimuste täitmise kohta, et tagada abi kokkusobivus ja 1998. aasta ümberkorralduskava rakendamine.

211 Juba oma eesmärgilt ei viita need kaks dokumenti, mis käsitlevad vastavalt Speedwingi kava ja erastamismenetlust, 1998. aasta ümberkorralduskavale. Kuna Speedwingi kavast lõpuks loobuti ja kuna Kreeka ametiasutused ei esitanud hiljem uut muudetud

ümberkorralduskava, nagu ilmneb eelnevast (vt eespool punkt 131), siis ei ole hageja viidatud dokumendid käesolevas asjas asjakohased.

212 On tõsi, et komisjon märkis eespool viidatud 29. märtsi 2000. aasta kirjas, et 1998. aasta otsuse alusel talle 1998. aasta märtsis esitada tulev aruanne pidi keskenduma Speedwingi kava raames – mida oli rakendatud enne selle institutsiooni heakskiidu saamist – võetud meetmetele. Siiski ei võtnud vajadus kaasajastada OA ümberkorralduskava, et saavutada selles kehtestatud eesmärgid, 1998. aasta otsuses ette nähtud aruannetelt nende mõtet seni, kuni ei olnud tehtud komisjoni poolt heaks kiidetud muudatust 1998. aasta ümberkorralduskavasse. Sellega seoses rõhutas komisjon eespool viidatud kirjas vajadust esitada aruanne kõigi 1998. aasta otsuses kehtestatud tingimuste täitmise kohta.

213 Selles kontekstis ilmneb selgelt, et rikuti kohustust esitada 2000. aasta märtsis ja oktoobris aruandeid.

214 Lisaks ei saa viidatud kontekstis ja vaidlustatud otsuse põhjendusi silmas pidades järeldada, et abisumma tagasimaksmine on ebaproportsionaalne, nagu hageja täiendavalt väidab. Igal juhul kehtestab vaidlustatud otsuse artikkel 3 Kreeka Vabariigile kohustuse abi teine osa tagasi nõuda, kuna ei täidetud ümberkorralduskava ega teatud tingimusi, mis olid esialgse heakskiidu andmise aluseks, mitte aga ainult seetõttu, et rikuti otsuse artikli 1 lõikes 2 kirjeldatud kohustust esitada 2000. aasta märtsis ja oktoobris aruandeid, nii et ümberkorraldusabi rakendamist ei olnud võimalik regulaarselt jälgida.

215 Sellest tuleneb, et ilmset hindamisviga ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist käsitlevad väited tuleb tagasi lükata.

D – *1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b, c ja e esitatud Kreeka Vabariigi kohustuste väidetavad rikkumised*

1. 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis b esitatud Kreeka Vabariigi kohustuse väidetav rikkumine

a) Poolte argumendid

216 Hageja väidab, et komisjon tegi ilmse kaalutlusvea, ei esitanud piisavalt põhjendusi ja rikkus õigusnormi, kui ta järeldas vaidlustatud otsuse põhjenduses 204, et Kreeka õigusnormide kohaldamise tõttu hagejale rikuti 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti b, milles kehtestatakse Kreeka valitsusele kohustus täita oma „kohustust" mitte enam sekkuda tulevikus OA juhtimisse, välja arvatud tema kui aktsionäri tegevuse kitsastes piirides.

217 Hageja vaidleb vastu komisjoni kinnitustele vaidlustatud otsuse põhjendustes 59, 60, 146, 203 ja 204, mille kohaselt ei ole OA küll enam „DEKO", st äriühing, millele kohaldatakse Kreeka seadust nr 2414/96 „üldistes huvides tegutsevate ettevõtjate" kohta (põhjendus 144), vaid tavaline avalikkusele teenust pakkuv aktsiaselts, kuid sellegipoolest kohaldatakse Kreeka õigusnorme rikkudes talle erinorme (seadus nr 2271/94,

FEK A'229/23.12.1994; seadus nr 2190/94, FEK A'28/03.03.1994; seadus nr 2527/97, FEK A'206/08.10.1997, ja seadus nr 2602/98, FEK A'83/16.04.1998), mida tavaliselt DEKO-dele kohaldatakse.

218 Hageja väidab, et eespool viidatud erinormide kohaldamine OA-le on täiesti kooskõlas Kreeka õigusnormidega. Tegelikult näeb seadus nr 2271/94 ette, et OA-le ja tema tütarettevõtjatele ei kohaldata enam avaliku sektori äriühingutele („DEKO") kohaldatavaid õigusnorme, välja arvatud seaduse nr 2190/94 artikleid 1–24. Seaduse nr 2190/94 artikli 14 lõike 1 viiendas taandes on sätestatud, et seda seadust ei kohaldata mitte üksnes DEKO määratlusele vastavatele ettevõtjatele, vaid ka Kreeka riigile kuuluvatele eraõiguslikele äriühingutele. OA on hetkel 100%-liselt Kreeka riigi omanduses. Seega kohaldatakse OA-le regulaarselt personali värbamise ja haldamisega seotud sätteid, mis tulenevad seadustest nr 2271/94, 2190/94, 2527/97 ja 2602/98.

219 Eeskätt 1998. aasta otsuse tegemise ajal kehtinud seadus nr 2602/98 nõudis OA-s kõigi kategooriate tähtajatu töölepinguga töötajate tööle võtmisele menetluste kohaldamist, mis kehtestati tema üldistes personalieeskirjades, milles anti sisuliselt kogu pädevus juhatusele. Hooajalisele personalile kehtis seaduses nr 2190/94 sätestatud ja seadusega nr 2527/97 muudetud eriline tööle võtmise menetlus, mis andis protsessile teatava paindlikkuse. Komisjon tunnistas 1998. aasta otsuses (põhjendus 66 punkt a), et see tähtajatu töölepinguga tööle võetud personalile kehtivate eeskirjade suhtes erandit tegev uus menetlus tagas „vajaliku paindlikkuse, kuid samas ka läbipaistvuse". Sellest tuleneb, et komisjon järeldas, et viidatud sätted ei olnud vastuolus 1994. aasta otsuse artikli 1 punktiga b.

220 Pärast 1998. aasta otsuse vastuvõtmist ei ole viidatud õigusnorme muudetud. Kuna puudub selgitus, miks komisjon muutis vaikivalt oma hinnangut nende sätete kooskõla kohta, siis on vaidlustatud otsus ebapiisavalt põhjendatud. Lisaks on komisjoni

järeldused vaidlustatud otsuse põhjendustes 203 ja 204 vastuolus põhjendusega 192, milles märgitakse, et eespool viidatud õigusnormid ei ole vastuolus 1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b, c ja f esitatud kohustustega.

221 Igal juhul on komisjon rikkunud õigusnormi oma järelduses, et tööle võtmist käsitlevate õigusnormide väidetav raskus annab OA-le eelise EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

222 Komisjon leiab omalt poolt, et hageja tugineb vaidlustatud otsuse ekslikule tõlgendamisele. Tema arvates on igal juhul ainetu asjaolu, et Kreeka õigusnormid näevad otsesõnu ette teatud erinormide kohaldamise riigi omanduses olevatele eraõiguslikele äriühingutele. Vaidlustatud otsuses (põhjendus 146) rõhutas komisjon, et Kreeka ametiasutuste sõnul ei ole OA enam „DEKO" ja seetõttu kehtivad talle üksnes Kreeka eraõiguslikke aktsiaseltse reguleeriva seaduse nr 2190/1920 üldsätted. Ta tuletas sellest, et seaduste nr 2271/94 ja 2602/98 teatud sätteid oleks tulnud seetõttu kohandada. Kuna aga sellist kohandamist ei toimunud, siis on OA erandlik juhtum, nagu ta märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 203.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

223 Komisjon väidab õigustatult, et hageja etteheited tuginevad vaidlustatud otsuse põhjenduste ekslikule tõlgendusele.

224 Kõigepealt tuleb märkida, et komisjon tunnistas vaidlustatud otsuses (põhjendus 138) otsesõnu, et käsitletud Kreeka õigusnormide (seadused nr 2271/94, 2602/98, 2527/98 ja 2414/96) sätted personali tööle võtmise ja -halduse kohta kiideti heaks 1998. aasta otsuse raames. Sellel ajal oli OA „DEKO". Siiski muudeti pärast 1998. aasta otsuse vastuvõtmist tema staatust. Poolte vahel ei ole vaidlust selles, et alates 1999. aastast ei kohaldata OA-le enam Kreeka seaduse nr 2414/96 „DEKO-de" kohta sätteid, välja arvatud teatud viidatud õigusnormide sätted, mida talle endiselt kohaldatakse (vaidlustatud otsuse põhjendused 144 ja 146).

225 Selles uues kontekstis rõhutab komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 192), et Kreeka ametiasutuste esitatud andmed kinnitavad, et viidatud õigusnormid ei ole vastuolus 1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b, c ja f esitatud kohustustega. Ta järeldab (põhjendus 225), et käesolevas asjas vaidlustatud otsuse põhjendustes 59 ja 60 esitatud kahtlused, mille tagajärjel komisjon algatas ametliku uurimismenetluse, hajusid seoses 1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b ja f esitatud kohustustega.

226 Seetõttu tuleneb selgelt vaidlustatud otsuse resolutiivosa artikli 1 lõike 1 2. lõigu punktist b – milles tuvastatakse, et ümberkorraldusabi andmise tingimus, mis puudutab Kreeka Vabariigi võetud 24 konkreetset kohustust, ei olnud täidetud –, mida tõlgendatakse selle otsuse põhjenduste, eeskätt põhjenduste 192 ja 225 alusel, et komisjon ei tuvastanud vaidlustatud otsuses 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti b rikkumist.

227 Neil tingimustel on hageja esitatud etteheited seoses 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis b esitatud Kreeka Vabariigi kohustuste väidetava rikkumisega täiesti ainetud.

228 Lisaks, nagu märgib komisjon, ilmneb selgelt vaidlustatud otsuse artiklist 2, kus loetletakse üles uus abi, mida peeti kokkusobimatuks, ja kus viidatud seadusi ei mainita, et komisjon ei lugenud lõpuks nende seaduste kohaldamist OA-le uueks abiks.

229 Sellest tuleneb, et ilmset hindamisviga, põhjenduste ebapiisavust ja õigusnormi rikkumist käsitlevad väited tuleb tagasi lükata.

2. 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis c esitatud Kreeka Vabariigi kohustuse väidetav rikkumine

a) Poolte argumendid

230 Hageja väidab esiteks, et komisjoni järeldus 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikkumisega seoses tugineb selle artikli ekslikule tõlgendusele. Selle artikli viide üldise õiguse järgsele „maksuõiguslikule staatusele" ja OA ümberkorraldamise raames tasumisele kuuluvatest maksudest vabastamisele näitab, et selles ei peeta sugugi silmas selliseid asjaolusid nagu OA aastaaruannete avaldamine või tema omavahendite tase. See käsitleb üksnes seda, kas OA-le kehtivad samad Kreeka maksualased õigusnormid kui teistele eraõiguslikele äriühingutele. Seda küsimust käsitleti otsesõnu 1994. ja 1998. aasta otsuste lõikudes artikli 1 punkti c kohta.

231 Lisaks, isegi kui komisjoni poolt 1994. aasta otsuse artikli 1 punktile c antud tõlgendus oleks õige – hageja vaidleb aga sellele vastu –, siis on vaidlustatud otsuses tehtud siiski ilmne hindamisviga ja seda on ebapiisavalt põhjendatud.

232 Esiteks tulenes OA aastaaruannete avaldamise hilinemine alates 1999. aastast vajadusest luua usaldusväärne raamatupidamisbaas 2000. aastal algatatud erastamise teel toimuva ümberkorraldamise kava tarvis. See hilinemine muudkui jätkus. 2001. aasta aastaaruanne avaldati 2003. aasta juunis ja 2002. aasta aastaaruanne lõpetati 2003. aasta oktoobris.

233 Hageja väidab eeskätt, et vaidlustatud otsuses ei tõendatud, et hageja arvepidamine ei olnud Kreeka maksuõigusega kooskõlas. Lisaks, kui nõustuda komisjoni teesiga, siis kujutas Kreeka maksuõiguse lihtne rikkumine hageja poolt 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikkumist. See artikkel käsitles aga üksnes küsimust, kas hagejale kehtivad samad Kreeka maksualased õigusnormid kui teistele eraõiguslikele äriühingutele. Komisjon ei tõendanud, et see nii ei ole.

234 Lisaks ei oma 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis c esitatud küsimuse „aktsiaseltsi maksuõigusliku staatuse, mis on võrreldav Kreeka õiguse järgsete tavaliste äriühingutega" kohta mingit tähtsust komisjoni argument, et hageja aastaaruannete avaldamata jätmine takistas tal kontrollimast, kas Kreeka Vabariik täidab 1994. ja 1998. aasta otsustes esitatud kohustusi.

235 Teiseks analüüsis komisjon Kreeka seadust nr 2190/1920 ekslikult. Omavahendite ebapiisavuse küsimuses väidab hageja, et see seadus ei näinud ette karistust, mis võidakse kehtestada aktsiaseltsile olukorras, kui omavahendid langevad alla 50% tema kapitalist ja kui äriühingu aktsionärid ei lõpeta äriühingut ega võta teisi

sobivaid meetmeid olukorra parandamiseks. Asjaolu, et OA-le selliseid karistusi ei määratud, ei saa seega endast kujutada 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikkumist. Igal juhul rakendas OA aktsionär, st Kreeka valitsus, olulisi meetmeid OA negatiivse aktsiakapitali parandamiseks, eeskätt täielik erastamine koos muu hulgas ebavajalike tegevusharude müügiga.

236 Mis puudutab seejärel aastaaruannete avaldamisega hilinemist, siis väidab hageja, et seaduse nr 2191/1920 artikkel 48a näeb ette, et lennutegevusluba võidakse ära võtta, kui ta ei esita vähemalt kolme aasta jooksul pädevatele ametiasutustele aktsionäride üldkoosoleku poolt heaks kiidetud aastaaruannet. Käesolevas asjas ei olnud olukord aga selline. Viidatud seaduses sätestatud tagasihoidlik trahv (146 eurot) Kreeka ametiasutustele aastaaruande esitamisel hilinemise korral näitab, et Kreeka seadusandja ei pea sellist hilinemist tõsiseks äriõiguse rikkumiseks.

237 Kolmandaks on nõukogu 23. juuli 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2407/92, lennuettevõtjatele lennutegevuslubade väljaandmise kohta (EÜT L 240, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 3) artikli 3 lõikes 1 ja artikli 5 lõikes 5 ette nähtud lennutegevusloa kehtetuks tunnistamise karistuse eesmärk „usaldusväärsete ja piisavate teenuste" ja „kõrgel ohutusalasel tasemel" tegutsemise tagamine, millele viidatakse määruse preambulis. Selles määruses jäetakse igale liikmesriigile õigus määrata, kas selline karistus tuleb määrata või mitte, lähtudes lennuettevõtja rahalist olukorda käsitlevatest andmetest. Käesolevas asjas ei õigusta majandusaastate 1999–2001 kohta OA aastaaruannete esitamise ja avaldamise hilinemine sellist karistust, mis oleks igal juhul ebaproportsionaalne. Tegelikult oli Kreeka ametiasutustel selles ajavahemikus piisavalt andmeid hindamaks, kas OA rahaline olukord kahjustas eespool viidatud ja määrusega nr 2407/92 taotletud üldise huvi eesmärke.

238 Lõpuks selgitab hageja, et ta ei viita ei seaduse nr 2190/1920 artiklile 48 ega ka Kreeka määrusele lennuettevõtjate asutamise ja õhutransporditeenuste pakkumise kohta, kuna vaidlustatud otsuses neid ei mainita.

239 Komisjon vaidleb esiteks vastu, et hageja ei esitanud haldusmenetluse ajal oma argumenti, et aastaaruannete avaldamine ei ole maksuküsimus. Lisaks tõstab see argument vormi tähtsamaks kui sisu.

240 Komisjon rõhutab seejärel, et vastupidi hageja kinnitusele sedastas ta vaidlustatud otsuses (põhjendus 126), et hageja raamatupidamine ei olnud nõuetekohane. Audiitorite 1. detsembri 2003. aasta kinnitus, mis oli lisatud 2002. aasta aastaaruandele (vastureplii I lisa), kinnitas, et hageja ei järginud maksualastes õigusnormides kehtestatud sätteid, eeskätt raamatupidamiseeskirjade sätteid raamatupidamisarvestuse ja äridokumentide pidamise kohta. Seetõttu ei olnud andmed mitmete krediidi- ja võlakontode kohta kooskõlastatud ja seega oli võimatu nende kontode saldot kinnitada. Kuna puudusid usaldusväärsed andmed majandusaasta tulemuste kohta, siis oli võimatu kontrollida, kas Kreeka Vabariik täitis oma kohustusi ja rakendas õigesti 1998. aasta ümberkorralduskava.

241 Neis tingimustes on ainetud hageja argumendid, mis tuginevad komisjoni väidetavale veale seaduse nr 2190/1920 tõlgendamisel. Komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 195, et OA-le kohaldatav maksukord erines teistele eraõiguslikele aktsiaseltsidele kohaldatavast, kuna Kreeka lubas OA-l rikkuda kohustust esitada ja avaldada nõutud ajal oma auditeeritud aastaaruanne, samuti mainis komisjon hageja kapitali ebapiisavust.

242 Komisjon lisab, et seaduse nr 2190/1920 artiklis 48 nähakse ette äriühingu asutamisakti kehtetuks tunnistamine, kui kõik selle omavahendid moodustavad vähem kui 1/10 tema aktsiakapitalist, nagu oli olukord käesolevas asjas.

243 Lisaks viitab vaidlustatud otsus (põhjendus 195) mitte üksnes Kreeka seaduse nr 2190/1920 ja määruse nr 2407/92 rikkumisele, vaid ka Kreeka Vabariigi praktikale, mis seisnes selles, et ei kasutatud siseriiklikus õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendeid või ei tunnistatud kehtetuks lennutegevusluba vastavalt Kreeka määrusele lennuettevõtjate asutamise ja õhutransporditeenuste pakkumise kohta. See määrus nägi ette lennuettevõtja lennutegevusloa kehtetuks tunnistamise, kui ta ei esita perioodiliselt andmeid, ei tasu maandumis- ja parkimistasusid või kui tema kahjum ületab kaks kolmandikku tema vabast kapitalist; kõik need tingimused olid OA puhul täidetud, nagu otsuses korduvalt mainiti.

244 Mis puudutab määrust nr 2407/92, siis väidab komisjon, et selle määruse artikli 5 lõikes 6 sätestatud lennuettevõtja kohustuse – esitada igal aastal ametiasutustele eelmise majandusaasta auditeeritud aruanne – rikkumine OA poolt kujutab endast põhjust tunnistada lennutegevusluba kehtetuks.

245 Igal juhul ja vastupidi hageja argumentidele andis määruse nr 2407/92 artikli 5 lõige 5 Kreeka lennutegevuslubasid väljastavale ametiasutusele õiguse tunnistada OA lennutegevusluba kehtetuks, võttes arvesse selle äriühingu finantskrahhi (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 116 ja 195).

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

246 Vastavalt eespool viidatud kohtupraktikale (vt eespool punktid 72 ja 73) tuleb kõigepealt tagasi lükata komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide hageja argumendi vastu, mille kohaselt aastaaruannete avaldamine ei ole osa „maksuõiguslikust staatusest". See argument nõuab õiguslikku hinnangut ega tugine uutele faktidele.

247 Mis puudutab esiteks 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis c esitatud mõistet „aktsiaseltsi maksuõiguslik staatus, mis on võrreldav Kreeka õiguse järgsete tavaliste äriühingutega", siis tuleb märkida, et 1994. ja 1998. aasta otsustes ei ole seda mõistet määratletud. Siiski ilmneb otsesõnu 1994. aasta otsusest (lk 9), et OA staatust käsitlevate arutelude raames selle otsusega lõppenud haldusmenetluse käigus kinnitas Kreeka valitsus, et OA-le kehtib tavalistele äriühingutele kehtiv kord, eeskätt sotsiaal-, raamatupidamis- ja finantsküsimustes, ja et ainuke OA suhtes soodsam erandlik kord oli maksude valdkonnas.

248 Selles kontekstis ei saa nõustuda hageja poolt väljendile „maksuõiguslik staatus, mis on võrreldav Kreeka õiguse järgsete tavaliste äriühingutega" antud sellise tõlgendusega, mis välistab aastaaruande avaldamise ja omavahendite taseme küsimused. Tegelikult tugines Kreeka riigi kohustus maksuõigusliku staatuse osas otsesõnu eeldusele, et teistes valdkondades, eeskätt raamatupidamises ja finantsküsimustes, oli OA-l tavaliste äriühingute staatus. Sellega seoses ilmneb 1994. ja 1998. aasta otsustest, et nende eesmärk on põhimõtteliselt kaotada igasugune erandlik kohtlemine, mis OA-d soodustab. 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c tuleb seega mõista nii, et sellega kohustatakse Kreeka Vabariiki viima OA-le kehtiv kord vastavusse tavalistele aktsiaseltsidele kehtiva korraga ja tegelikult ka talle seda korda kohaldama.

249 Lisaks ilmneb komisjoni argumentidest, millele hageja selles küsimuses vastu ei vaielnud, et äriühingu suutmatus pika perioodi vältel avaldada õigeaegselt oma aastaaruanne tähendab samuti, et on rikutud kohustust koostada ja salvestada raamatupidamisandmeid registrites ja raamatupidamisdokumentides, mida nad seaduse järgi on kohustatud pidama.

250 Seega tuleb uurida, kas komisjon tegi ilmse hinnanguvea, kui ta järeldas vaidlustatud otsuses (põhjendused 141 ja eeskätt 195), et 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikuti, kuna Kreeka ametiasutused suhtusid sallivalt – kehtestamata Kreeka seaduses nr 2190/1920 ja määruses nr 2407/92 ette nähtud karistusi – esiteks sellesse, et OA hilines aastaaruannete avaldamisega, ja teiseks sellesse, et tema omavahendite tase oli ebapiisav.

251 Komisjon selgitab sellega seoses vaidlustatud otsuses (põhjendus 195), et see salliv suhtumine tõendab, et Kreeka Vabariik lubas OA tegevuse jätkamist pärast 2000. aastat, võtmata vastu täiendavad ümberkorraldusmeetmeid, kuigi tavalistes tingimustes tegutsev ettevõtja oleks pidanud oma tegevuse lõpetama.

252 Esimese Astme Kohus peab siseriiklikke õigusnorme, nagu need ilmnevad poolte kirjeldustest, ja määrust nr 2407/92, millele see institutsioon vaidlustatud otsuses tugineb, silmas pidades kontrollima, kas komisjon ületas oma kaalutlusõiguse piire, järeldades sisuliselt, et Kreeka Vabariik kohtles 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikkudes OA-d erandlikult, lubades selle äriühingu tegevusel jätkuda täiendavaid ümberkorraldusmeetmeid võtmata, vaatamata esiteks regulaarsetele hilinemistele auditeeritud aruannete avaldamises ja teiseks OA tõsiselt halvenenud rahalisele olukorrale.

253 Sellega seoses märgib Esimese Astme Kohus kõigepealt, et hageja rõhutab õigustatult, et vaidlustatud otsuses ei viidata ei Kreeka seaduse nr 2190/1920 artiklile 48 ega Kreeka määrusele lennuettevõtjate asutamise ja õhutransporditeenuste pakkumise kohta, millele komisjon Esimese Astme Kohtus osundas (vt eespool punktid 242 ja 243). Selles otsuses viidatakse üksnes seaduse nr 2190/1920 artiklile 47 ja selle seaduse sätetele aruannete avaldamise kohta, samuti määruse nr 2407/92 vastavatele sätetele (põhjendused 49 ja 195).

254 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad otsuse põhjendused sisalduma otsuses endas ning komisjoni hilisemaid selgitusi ei võeta arvesse, välja arvatud erandlikel asjaoludel. Siit järeldub, et otsus ise peab olema piisav ja selle põhjendustena ei või käsitleda selliseid kirjalikke või suulisi selgitusi, mis on antud hiljem, kui asjaomase otsuse peale on juba esitatud hagi ühenduste kohtusse (vt eespool punktis 72 viidatud kohtuotsus Corsica Ferries France *vs*. komisjon, punkt 287).

255 Neis tingimustes tuleb hinnata, kas käesoleva vaidluse kontekstis tuleb hilisemad faktilised selgitused tagasi lükata.

256 Kuna komisjon põhjendab oma järeldust 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti c rikkumise kohta eeskätt sellega, et siseriiklikus õiguses sätestatud karistusi ei kohaldatud, ja kuna toimikust ei ilmne, et pooled vaidlesid haldusmenetluse ajal eeskätt Kreeka seaduse nr 2190/1920 artikli 48 rikkumise ja viidatud Kreeka määruse rikkumise küsimuses, siis pidi komisjon vaidlustatud otsuses täpsustama, milliseid siseriikliku õiguse sätteid ta silmas pidas, või vähemalt kirjeldama nende sisu. Seega ei saa nendele siseriiklikele õigusnormidele tuginevat täiendavat põhjendust arvesse võtta.

257 Lisaks tuleb tagasi lükata ka audiitorite 1. detsembril 2003. aastal koostatud 2002 lõppenud majandusaasta bilansiga kaasnenud kinnitus, kuna see on hilisema kuupäevaga kui vaidlustatud otsus. Kohtupraktika kohaselt EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi raames ühenduse õigusakti seaduslikkust hinnata sõltuvalt akti vastuvõtmise hetkel eksisteerinud faktilistest ja õiguslikest asjaoludest. Eelkõige võib komisjoni keerukaid hinnanguid uurida üksnes neid asjaolusid silmas pidades, mis talle hinnangute tegemise ajal teada olid (vt eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus British Airways jt *vs.* komisjon, punkt 81 ja eespool punktis 72 viidatud kohtuotsus Corsica Ferries France *vs.* komisjon, punkt 142).

258 Nende esialgsete märkuste järel tuleb esiteks uurida poolte argumente seoses Kreeka seaduse nr 2190/1920 artiklis 47 ja määruse nr 2407/92 sätetes ette nähtud karistustega lennuettevõtja rahalise olukorra tõsise halvenemise korral. Sellega seoses ei ole poolte vahel vaidlust selles, et kui ettevõtja omavahendeid on vähem kui 50% aktsiakapitalist, kohustab Kreeka seaduse nr 2190/1920 artikkel 47 juhatust kuue kuu jooksul viimase majandusaasta lõppemisest kutsuma kokku aktsionäride üldkoosoleku, et otsustada äriühingu lõpetamine või teiste olukorra parandamiseks sobivate meetmete võtmine.

259 Selles raamistikus, arvestades eeskätt alates 1999. aastast tunnistatud vajadust muuta 1998. aasta ümberkorralduskava, ei ole hageja viidatud asjaoluga, et Kreeka seadus ei karista seda, kui üldkoosolek nimetatud meetmeid ei võta, vastuolus see, et OA ainsa aktsionäri Kreeka riigi tegevusetust võib olukorrast sõltuvalt lugeda oluliseks kaudseks tõendiks, mis võimaldab oletada, et OA-d koheldi eriliselt. Sellega seoses ei ole hageja argument, mille kohaselt võeti selle äriühingu rahalise olukorra parandamiseks olulisi meetmeid OA erastamise vormis, piisav järeldamaks, et komisjon tegi ilmse kaalutlusvea. Nagu juba märgiti, ei esitatud komisjonile ühtegi muudetud ümberkorralduskava ja teda ei teavitatud ka mingist erastamiskavast (vt eespool punkti 128 ja 130).

260 Lisaks annab määruse nr 2407/92 artikli 5 lõige 5 lennutegevusluba välja andvatele asutustele olukorras, kui on selge märk, et nende antud lennutegevusloaga lennuettevõtjal on finantsprobleeme, õiguse hinnata tema majandustulemusi ja lennutegevusloa peatada või kehtetuks tunnistada, kui nad ei ole enam veendunud, et lennuettevõtja võib täita oma tegelikke ja võimalikke kohustusi 12 kuu jooksul. Vastupidi hageja pakutud tõlgendusele võimaldab see artikkel koos sama määruse preambuli seitsmenda põhjendusega, milles sätestatakse, et „on vaja kindlustada, et lennuettevõtja tegutseb alati korralikul majanduslikul ja kõrgel ohutusalasel tasemel", nimetatud ametiasutustel tunnistada kehtetuks lennuettevõtja lennutegevusluba, kui viimatimainitu sõltub juba vähemalt 12 kuud laenudest, et rahastada mitte üksnes põhivara, vaid ka negatiivset aktsiakapitali, nagu OA olukord oli vastavalt vaidlustatud otsuses esitatud andmetele, millele hageja vastu ei vaielnud (vt eespool punkt 163). Kuigi selle lihtsa õiguse kasutama jätmine ei ole piisavaks tõendiks erandliku staatuse kohaldamisest, võib seda siiski lugeda täiendavaks näitajaks, isegi kui see näib olevat suhteliselt nõrk.

261 Mis puudutab teiseks auditeeritud aruannete esitamisega ja avaldamisega hilinemise karistamist, siis ilmneb hageja argumentidest, mida komisjon otsesõnu ei vaidlusta (vt eespool punktid 236–241), et OA-le süüks arvatavaid hilinemisi karistab Kreeka õigus üksnes 146 euro suuruse trahviga.

262 Arvestades siiski alates 1994. aastast toimunud OA ümberkorraldusmenetlust, äriühingu juba aastaid kestnud finantsraskusi ja asjaolu, et kontsern oli 100% ulatuses Kreeka riigi omanduses, siis pelk asjaolu, et Kreeka seadus ei näe viidatud hilinemise korral ette suuri karistusi, ei võimalda veel järeldada, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, järeldades, et aastaaruannete esitamise regulaarsed hilinemised, mis takistasid OA ümberkorralduskava ühtset rakendamist ja ranget järelevalvet, on näitaja, mis kinnitab OA-le sooduskorra rakendamist teiste eraõiguslike aktsiaseltsidega

võrreldes, vastuolus 1994. aasta otsuse artikli 1 lõikest 1 tuleneva kohustusega, nagu on täpsustatud eespool punktis 248.

263 Lisaks, nagu komisjon rõhutab, ilmneb määruse nr 2407/92 artikli 3 lõikest 1 ja artikli 5 lõikest 5, et liikmesriigid võivad kehtetuks tunnistada selliste lennuettevõtjate lennutegevusloa, kes ei esita neile lubasid väljastavatele asutustele igal majandusaastal ja ilma nõuetevastaste hilinemisteta eelneva majandusaasta auditeeritud aruannet. Käesoleva vaidluse raames ei saa sedastada, et komisjon ületas oma kaalutlusõiguse piire, järeldades, et selle sätte rakendamata jätmine, kuigi tegu on üksnes õigusega nimetatud karistust määrata, on käesolevas asjas samuti täiendav näitaja OA suhtes eelistavast kohtlemisest.

264 Kõigi nende põhjuste tõttu ei saa sedastada, et komisjon on teinud ilmse hinnanguvea, tuginedes eespool uuritud tõendite kogumile, et järeldada 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis c esitatud kohustuse rikkumist.

265 Vaidlustatud otsus on selles küsimuses piisavalt põhjendatud, kuna selles on selgelt märgitud, et kuna Kreeka ametiasutused suhtusid sallivalt OA poolt viidatud Kreeka õigusnormide ja määruse nr 2407/92 sätete rikkumisse, siis tõendab see nimetatud äriühingule kohaldatud erikorda (vt eespool punktid 251 ja 253).

266 Sellest tuleneb, et ilmset hindamisviga ja põhjenduste puudumist käsitlevad väited tuleb tagasi lükata.

3. 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e sätete väidetav rikkumine Kreeka Vabariigi poolt

a) Poolte argumendid

267 Hageja väidab, et komisjon tegi hindamisvea ja rikkus õigusnormi ja põhjendas vaidlustatud otsust ebapiisavalt, kui ta järeldas, et Kreeka Vabariik rikkus 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e seoses kohustusega mitte anda OA-le uut abi (vaidlustatud otsuse põhjendus 196).

268 Ta märgib esiteks, et komisjoni järeldus (vaidlustatud otsuse põhjendused 203 ja 204), et 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti b rikuti, pandi ekslikult vaidlustatud otsuse peatükki 6.2, mis käsitles „väidetavat uut abi". Selle artikli rikkumine tähendanuks olemasoleva abiga seotud tingimuse rikkumist, mitte aga uue abi andmist. Selles järelduses on seega tehtud hindamisviga ja rikutud õigusnormi.

269 Sellega seoses tunnistas komisjon muuseas kostja vastuses, et OA väidetavat eeliskohtlemist seaduste nr 2190/1920, 2271/94, 2602/98 ja 2414/96 alusel ei loetud vaidlustatud otsuse artiklis 2 tuvastatud uue abi hulka. Viidatud Kreeka seadused ei riku seega 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e. Seetõttu tuleb vaidlustatud otsuse artikkel 1 tühistada, kuna see tugineb nimetatud väidetavale rikkumisele.

270 Hageja vaidleb seejärel vastu ka 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis e esitatud tingimuse väidetavale rikkumisele. Ta rõhutab, et ta esitab oma argumendid sellega seoses vaidlustatud otsuses väidetavat uut abi käsitlenud artikli 2 uurimise raames.

271 Käesolevas asjas ei uurinud komisjon vaidlustatud otsuses, kas 1999. aastal heakskiidetud ümberkorraldusabi täielik tagasinõudmine seetõttu, et rikuti 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e, on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

272 Lisaks, isegi kui vaidlustatud otsuse artiklis 2 esitatud meetmed on abi – hageja aga vaidleb sellele vastu –, siis oleks komisjon pidanud kontrollima, kas neid võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktile c. Käesolevas asjas ei selgitanud komisjon, miks 1999. aasta suuniste tähenduses „ühekordse abi põhimõtet" („one time, last time") uue abi andmise tõttu rikuti. Tegelikult on 11. septembri 2001. aasta sündmused „erandlik[ud] ja ettenägematu[d] asjaolud[…], mille eest äriühing ei vastuta", mis suuniste punkti 48 alusel õigustavad uue abi andmist.

273 Sellega seoses vaidleb hageja vastu, et vaidlustatud otsuses esitatud väidetav uus abi pärineb enamjaolt 11. septembri 2001. aasta eelsest ajast. Käesolevas asjas ei viita vaidlustatud otsus selgelt, millisel hetkel eraõigusliku võlausaldaja „taluvus" lõppes seoses käsitletud võlgade maksmata jätmisega. Seega on võimatu kindlaks määrata, millisest maksmisest alates see väidetav salliv suhtumine muutus õigusvastaseks abiks. Suurem osa väidetavast uuest abist paigutub 11. septembri 2001 lähedasse aega. Igal juhul pidi komisjon uurima, kas väidetav abi oli kooskõlas EÜ artikli 87 lõikega 3. Selles raamistikus oleks ta pidanud kontrollima, kas eespool viidatud ühekordse abi põhimõte on kohaldatav.

274 Komisjon lükkab need väited tagasi. Mis puudutab hageja väiteid „ühekordse abi" kohta, siis väidab komisjon, et hageja ei palunud tal heaks kiita kõnealust uut haldusabi, viidates näiteks 1999. aasta suuniste punkti 48 järgsetele erandlikele asjaoludele. Lisaks on suurem osa Kreekale ette heidetud uuest abist eelnenud 11. septembrile 2001 (vaidlustatud otsuse põhjendused 147, 150, 152, 155, ja 156).

Komisjon viitab selles küsimuses oma argumentidele seoses vaidlustatud otsuse artikliga 2.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

275 Sellega seoses piisab märkimisest, et komisjon järeldas, et Kreeka Vabariik rikkus 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis e toodud kohustust mitte enam OA-le abi anda, sest nimetatud lennuettevõtja oli saanud suure hulga uut abi. Kuna hageja vaidlustab komisjoni järeldusi uue abi andmise kohta hagi teises pooles, siis ei saa hageja etteheiteid 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e väidetava rikkumise kohta eraldi uurida, nagu hageja isegi tunnistab (vt eespool punkt 270).

276 Siiski tuleb alustuseks kohe märkida, et sõltumata uue abi andmist käsitlevate etteheidete uurimise tulemusest ei saa see mõjutada tagasinõutava ümberkorraldusabi summat. Eeskätt on igal juhul hageja viidatud proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas abi teise osa tagastamine tervikuna summas 41 miljonit eurot. Tegelikult tugineb vaidlustatud otsuses selle tagasinõudmiskohustuse kehtestanud artikkel 3 nii ümberkorralduskava rakendamata jätmisele – mis juba iseenesest on tagasinõudmise õigustamiseks piisav – kui ka Kreeka riigi poolt teatud kohustuste täitmata jätmisele, mille hulgas on uue abi andmisest hoidumine.

277 Mis puudutab hageja esitatud etteheiteid seoses sellega, et komisjon uuris vaidlustatud otsuse uut abi käsitlevas peatükis 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti b alusel seda, kuidas OA-le kohaldati Kreeka õiguse teatud sätteid, mida kohaldatakse

tavaliselt ainult riigiettevõtjatele (vt eespool punkt 268 ja 169), siis piisab meenutamisest, et igal juhul ei lugenud komisjon neid meetmeid vaidlustatud otsuse resolutiivosas ei olemasolevaks ega uueks abiks (vt eespool punktid 226–228). Seega tuleb need etteheited kui ainetud tagasi lükata.

278 Lisaks tuleb märkida, et hageja teise võimalusena esitatud väide, et uus abi oleks igal juhul tulnud kuulutada EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel ühisturuga kokkusobivaks (vt eespool punktid 272 ja 273), hagi teises osas ei korrata. See väide on igal juhul alusetu, kuna käesolevas asjas ei palunud Kreeka ametiasutused komisjoni kiita heaks uue abi andmine, võttes eeskätt arvesse 11. septembri 2001. aasta rünnakute mõju õhutransporditurule. Kuna sellist taotlust koos muudetud ümberkorralduskavaga ei esitatud, siis ei olnud komisjonil kohustust ega võimalust uurida, kas seda ümberkorraldusperioodi käigus antud täiendavat abi võib EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel ühisturuga kokkusobivaks kuulutada. Komisjon võis seega vaidlustatud otsuses (põhjendused 223 ja 224) õigustatult järeldada, et igal juhul ei täida väidetav uus abi EÜ artikli 87 lõike 3 punktis c esitatud erandi tingimusi.

279 Järelikult tuleb proportsionaalsuse põhimõtte ja EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumist ning põhjenduste ebapiisavust käsitlevad väited tagasi lükata.

280 Nüüd tuleb uurida hageja väiteid, millega vaidlustatakse vaidlusaluste meetmete määratlemine uueks abiks.

IV – *Väidetav uus abi (vaidlustatud otsuse artiklid 2, 3 ja 4)*

281 Hageja ei nõustu vaidlustatud otsusega osas, milles tuvastatakse uue abi andmine ja kohustatakse see tagasi nõudma; see uus abi seisnes sallivas suhtumises „Ateena rahvusvahelisele lennujaamale" (edaspidi „ARL") võlgnetavate lennuväljatasude, kütuselt ja varuosadelt tasutava käibemaksu, teistele lennujaamadele peale ARL võlgnetavate renditasude ja lennuväljatasude, nn *spatosimo* maksu ja sotsiaalkindlustusmaksete püsiva maksmata jätmise suhtes. Ta väidab eeskätt, et komisjon ei määratlenud täpselt seda väidetavat uut abi, mille tagasinõudmine määratakse vaidlustatud otsuses, ja ta vaidleb vastu komisjoni tõlgendusele selle otsuse kohta.

282 Enne kui käsitleda järjestikku iga väidetavat uut abi, tuleb kõigepealt uurida eespool esitatud etteheidet tagasinõudmisele tuleva uue abi määratlemata jätmise kohta ja tõlgendada vaidlustatud otsust, olles alustuseks meenutanud eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi sisu ja Esimese Astme Kohtu kontrolli ulatust seda kriteeriumi rakendades, samuti vaidlustatud otsuse põhjendust käsitlevaid nõudeid.

A – *Esialgsed märkused eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi ja Esimese Astme Kohtu kontrolli ulatuse kohta, samuti põhjendamisnõuete kohta*

283 Mis puudutab esiteks eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi ja selle kriteeriumi kontrolli Esimese Astme Kohtu poolt, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei piisa riigiabiks lugemiseks ainuüksi asjaolust, et avalik-õiguslik võlausaldaja annab meelevaldselt maksesoodustusi. Need maksesoodustused peavad olema ilmselgelt suuremad kui need, mis oleks antud sarnases olukorras oleva eraõigusliku võlausaldaja poolt oma võlgnikule, võttes arvesse eeskätt võla suurust, avalik-õigusliku võlausaldaja õiguskaitsevahendeid, võlgniku olukorra parandamise

võimalusi, kui tal lubatakse tegevust jätkata, ning võlausaldaja riski, et tema kahjum suureneb tegevuse jätkamise korral veelgi (vt Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-256/97: DM Transport, EKL 1999, lk I-3913, punkt 30, ja kohtujurist Mischo ettepanek Euroopa Kohtu 12. oktoobri 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-480/98: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-8717, I-8720, ettepaneku punktid 34–37, ning Esimese Astme Kohtu 10. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas T-46/97: SIC *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2125, punkt 95).

284 Sellega seoses tuleb rõhutada, et asutamislepingus määratletud riigiabi mõiste on õigusliku tähendusega ning seda tuleb tõlgendada objektiivsetest teguritest lähtudes. Seetõttu peab ühenduste kohus, võttes arvesse nii talle esitatud vaidluse konkreetseid tegureid kui ka komisjoni kaalutluste tehnilist või kompleksset laadi, põhimõtteliselt kontrollima küsimust täielikult, et otsustada, kas meede kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse (Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2002 aasta otsus kohtuasjas T-152/99: HAMSA *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-3049, punkt 159).

285 Siiski, kui komisjoni hinnang küsimusele, kas mingi meede vastab kriteeriumile eraettevõtjast turumajanduses, tähendab keerulist majanduslikku hinnangut, milles komisjonil on ulatuslik kaalutlusõigus, siis piirdub kohtulik kontroll menetlus- ja põhjendusreeglitest kinnipidamise, esitatud asjaolude sisulise õigsuse ja nende hindamisel ilmse vea puudumise ning võimu kuritarvitamise puudumise kontrolliga. Esimese Astme Kohus ei saa nimelt asendada komisjoni majanduslikku hinnangut enda omaga (eespool punktis 284 viidatud kohtuotsus HAMSA *vs.* komisjon, punkt 127).

286 Mis puudutab teiseks põhjendamiskohustust, siis rõhutab hageja õigustatult, et põhjendamine ei tohi piirduda sellega, et tuvastatakse, et käsitletud meede on riigiabi, vaid selles peab olema viide konkreetsetele asjaoludele, et huvitatud isik saaks esitada tõhusalt oma seisukoha nende väidetavate faktiliste asjaolude ja dokumentide

tõelevastavuse ning asjakohasuse kohta ja ühenduste kohus saaks oma kontrolli teostada (Esimese Astme Kohtu 26. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-323/99: INMA ja Itainvest *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-545, punkt 57).

287 Siiski ei ole nõutav, et põhjenduses oleksid esitatud kõik asjakohased faktilised ja õiguslikud üksikasjad, kuna küsimust, kas õigusakti põhjendused vastavad EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte ainult akti sõnastusest lähtudes, vaid arvestades selle tausta ning asjakohaseid õigusnorme nende kogumis (eespool punktis 37 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punkt 279).

B – *Tagasinõudmisele tuleva uue abi määratlemist ja vaidlustatud otsuse põhjendust käsitlev etteheide*

288 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuse põhjendused ei võimalda täpselt määratleda uut abi, mis loeti asutamislepinguga vastuolus olevaks ja mille tagasinõudmise komisjon seetõttu määras. Seega ei suuda Kreeka Vabariik kindlaks määrata tagasinõudmisele tuleva abi summat. Käesolevas asjas oleks komisjon pidanud iga käsitletud uue abi osas kindlaks määrama selle, kui suure rahalise soodustuse OA sai seetõttu, et tema võla püsivasse maksmata jätmisse suhtuti sallivalt. See soodustus ei vasta tingimata tagasimaksmisele tuleva abi summale. See koosneb eraõigusliku võlausaldaja teoreetilise käitumise ja Kreeka valitsuse tegeliku käitumise vaheks olevast rahalisest kasust igal üksikul juhul. Komisjon oleks seega pidanud kindlaks määrama, kuidas oleks eraõiguslik võlausaldaja käitunud, märkides näiteks, kui pika maksmisviivituse järel oleks see võlausaldaja kohtusse pöördunud.

289 Seega ei ole vaidlustatud otsust põhjendatud ja sellega rikutakse õiguskindluse põhimõtet tagasinõudmisele tuleva uue abi osas.

290 Sellega seoses meenutab Esimese Astme Kohus, et Euroopa Kohus on hageja need argumendid juba tagasi lükanud oma 12. mai 2005. aasta otsuses kohtuasjas C-415/03: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 2005, lk I-3875).

291 Nimetatud kohtuasjas rahuldas Euroopa Kohus komisjoni hagi, mis oli esitatud EÜ artikli 88 lõike 2 alusel ja milles paluti tuvastada, et Kreeka Vabariik ei olnud võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et maksta tagasi õigusvastaseks ja ühisturuga kokkusobimatuks kuulutatud abi, välja arvatud Kreeka sotsiaalkindlustusametile (edaspidi „IKA") tehtud maksed. Mis puudutab eeskätt uut abi (välja arvatud IKA-le tehtud maksed), mille tagasimaksmise vaidlustatud otsus määrab, siis lükkas Euroopa Kohus tagasi Kreeka Vabariigi argumendi, et otsust ei saa täita tagasinõutavate summade kohta täpsete andmete puudumise tõttu. Sellega seoses meenutab Euroopa Kohus oma otsuse punktides 39–41, et ükski ühenduse õiguse säte ei nõua komisjonilt ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagastamist määrates tagastatava abi täpse suuruse fikseerimist. Tegelikult piisab sellest, kui komisjoni otsuses sisalduvad andmed, mis võimaldavad otsuse adressaadil iseseisvalt ja liigsete raskusteta see summa määratleda. Euroopa Kohus tuletab sellest, et komisjon võis seega õiguspäraselt piirduda kõnealuse abi tagasinõudmise kohustuse kinnitamisega ning jätta tagastatava summa täpse suuruse väljaarvutamise siseriiklikele ametivõimudele; selle summa sai tuletada vaidlustatud otsuse artikli 2 ja selle otsuse põhjenduste 206–208 alusel.

292 Käesolevas asjas tuleneb sellest selgelt, et vastupidi hageja väitele ei olnud komisjonil kohustust määrata iga uue abi osas kindlaks, millisel hetkel oleks eraõiguslik

võlausaldaja tema arvates lõpetanud makseviivitustesse salliva suhtumise, milliseid konkreetseid meetmeid oleks ta võtnud ja nende meetmete tagajärgi, et asjaomane liikmesriik saaks igas olukorras välja arvutada OA saadud soodustuse.

293 Sellega seoses tuleb märkida, et rahaline soodustus, mille võlgnik saab oma võla maksmata jätmisse või maksmisega viivitamisse sallivalt suhtumisest, koosneb täpselt selle maksmata jäetud või maksmisega viivitatud võla summast alates hetkest, kui see summa on sissenõutav. See soodustus ei lange tingimata kokku selle summaga, mille eraõiguslik võlausaldaja oleks võinud tagasi saada, kui ta oleks lõpetanud maksmata jätmisse või maksmisega viivitamisse sallivalt suhtumise.

294 Eeskätt et määrata käesolevas asjas kindlaks, kas OA-d koheldi soosivalt, siis on komisjoni kohustus üksnes kindlaks määrata, kas hiljemalt vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel ei oleks võrreldavas olukorras olev eraõiguslik võlausaldaja enam suhtunud sallivalt maksmata jätmisse või sellega viivitamisse, võttes arvesse eespool meenutatud kohtupraktikas välja töötatud põhimõtteid (vt eespool punkt 283). Käesolevas asjas ei eelda see uurimine täpse hetke määramist, millal eraõiguslik võlausaldaja oleks lõpetanud maksmata jätmisse või sellega viivitamisse sallivalt suhtumise ja võtnud meetmeid, et võlg talle tagasi makstaks.

295 Seega tuleb tagasi lükata väited põhjenduse puudumisest ja õiguskindluse põhimõtte rikkumisest seoses tagasinõudmisele tuleva uue abi määratlemise puudumisega.

296 Lisaks väidab hageja, et vaidlustatud otsusest ilmneb (põhjendus 229), et kuni 1998. aasta otsuse vastuvõtmiseni ei antud ühtegi uut abi.

297 Selline vaidlustatud otsuse tõlgendamine on ekslik. Tegelikult ilmneb sellest otsusest otsesõnu (põhjendus 230), et komisjon määras uue õigusvastase abi täieliku tagasimaksmise, kuna erinevalt 1998. aasta otsuses juba uuritud ümberkorraldusabist ei olnud uue abi kohta veel tehtud otsust, mis oleks võinud tekitada lootuse, et abi tagasinõudmist ei määrata. Tagasinõudmiskohustus ei kehti üksnes ümberkorraldusabi esimesele osale, mis anti enne 14. augustit 1998 (vt eespool punkt 25).

C – *Väidetav salliv suhtumine ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse*

298 Hageja sõnul ei saa vaidlusalust käitumist Kreeka riigile süüks arvata ning see ei kujuta endast riigi ressursside üleandmist. Lisaks suunas komisjon tõendamiskoormise teisele poolele ja rikkus hageja ja Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud. Lõpuks on hageja sõnul vaidlustatud otsust ebapiisavalt põhjendatud ja seal on tehtud ilmne hindamisviga eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisel.

1. Poolte argumendid vaidlusaluse käitumise Kreeka riigile väidetava süüks arvamise kohta

299 Hageja väidab, et Kreeka riigile ei saa süüks arvata väidetavat sallivat suhtumist ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse. Ta märgib kõigepealt, et vaidlustatud otsuses ei eristanud komisjon füüsilist üksust, mis on Spatas asuv Ateena rahvusvaheline lennujaam, selle lennujaama käitamise eest vastutavast juriidilisest üksusest Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών AE-st (edaspidi „AIA SA”), mis on 55% ulatuses riigi ja 45% ulatuses eraettevõtjate omanduses olev eraõiguslik

juriidiline isik. AIA SA tegutseb oma põhikirja alusel ning Kreeka riigi ja kolme eraõigusliku ettevõtja, kelle käes on 45% tema kapitalist, vahel sõlmitud lennujaama arenduslepingu põhjal. Need kaks teksti ratifitseeriti seadusega nr 2338/1995.

300 Selles kontekstis tegi komisjon faktivea, tuginedes vaidlustatud otsuses (põhjendus 210) kaudselt asjaolule, mille kohaselt Kreeka tsiviillennunduse amet (edaspidi „KTA") haldas ARL-i, et väidetavat sallivat suhtumist Kreeka riigile süüks arvata. Tegelikult on KTA transpordiministeeriumile alluv asutus, mis vastutab Kreeka õhutranspordi arendamise ja järelevalve eest.

301 Igal juhul, oletades, et vaidlustatud otsus ei tugine sellele, et KTA haldab ARL-i – hageja vaidleb aga sellele vastu –, siis on otsus põhjendamata ning selles on tehtud ilmne hindamisviga seoses väidetava salliva suhtumise Kreeka riigile süüks arvamisega.

302 Hageja ei eita, et AIA SA võib kuuluda „avalikku sektorisse", arvestades eeskätt komisjoni 25. juuni 1980. aasta direktiivi 80/723/EMÜ liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse kohta (EÜT L 195, lk 35; ELT eriväljaanne 08/01, lk 20). See asjaolu ei võimalda siiski oletada, et käsitletud meetmeid saab Kreeka riigile süüks arvata. Tegelikult on vastavalt Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsusele kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon (nn Stardust Marine'i kohtuasi, EKL I–4397, punktid 52 ja 55) vajalik uurida, kas ametiasutusi võib lugeda asjaomase meetme vastuvõtmisega mingil moel seotuks.

303 Sellega seoses lükkab hageja tagasi komisjoni esitatud tõendid. Esiteks, ainuüksi see, et Kreeka riigi käes on 55% AIA SA-s, ta määrab ametisse üheksast juhatuse liikmest neli ja nimetab selle peadirektori, ei oma mingit tähendust seoses sellega, kuidas

äriühing otsustas käsitletud meetmeid võtta. Eespool viidatud lennujaama arenduslepingu alusel vastutab AIA SA operatiivjuhtimise eest juhatus ning kõik juhatuse liikmed peavad tegutsema aktsionäridest sõltumatult. Peadirektori roll on kõige enam sümboolne. Neis tingimustes ja vastupidi komisjoni väidetele erinevad käesoleva juhtumi asjaolud suuresti nendest asjaoludest, mida käsitleti Euroopa Kohtu presidendi 3. mai 1985. aasta määruses liidetud kohtuasjades 67/85 R, 68/85 R ja 70/85 R: Van der Kooy *vs.* komisjon (EKL 1985, lk 1315). Van der Kooy kohtuasjas oli Madalmaade käes 50% kõnealust riigiabi andnud äriühingu (Gasunie) kapitalist ning riik määras ametisse pooled selle juhatuse liikmetest. Madalmaade majandusministril oli siiski õigus kiita heaks hinnad ning seda õigust ta ka kasutas. Euroopa Kohus järeldas, et asjaolud „kogumis" tähendasid, et Gasunie tegevust võib omistada Madalmaade riigile. Seevastu käesolevas asjas ei olnud Kreeka riigil mingit otsest kontrolli AIA SA poolt lennuväljatasude kindlaksmääramise üle. Lõpuks oli võlgade tasumise kokkulepe AIA SA peadirektori vastutuses.

304 Teiseks ei selgita komisjon, miks asjaolu, et lennujaama arenduslepingu kohaselt ei saa keegi peale Kreeka riigi omada 50% või enamat AIA SA kapitalist (artikkel 2.8.1) või et sellel ettevõtjal ei või olla osalust teises äriühingus, mis tegutseb muus valdkonnas kui see, mille jaoks AIA SA asutati (artikkel 3.1.3), võimaldab järeldada, et Kreeka riik oli seotud salliva suhtumisega OA poolt AIA SA-le võlgnetavate lennujaamatasude maksmisega viivitamisse. Sama kehtib ka asjaolu koha, et Kreeka riigil on teatud tingimustel ja eeskätt „riigikaitse põhjustel" õigus peatada lennujaama tegutsemine (viidatud lepingu artikkel 11.1). Käesolevas asjas ei oma tähtsust need erakorralist investorit kaitsvad õigused.

305 Kolmandaks ei ole lennujaama arenduslepingu artiklis 13.4.2 OA-le antud õigustel ja eelistel mingit seost käesolevas asjas käsitletud asjaoludega. Need sätted käsitlevad peamiselt OA õigust kasutada lennujaama. Mis puudutab OA võlga, siis pidi AIA

SA kohtlema OA-d kui kolmandat isikut, tegemata talle mingeid soodustusi. Seda põhimõtet väljendab artikkel 13.4.2(c), milles kohustatakse AIA SA-d andma teatud lennujaamaõigusi, kuid sätestatakse otsesõnu, et kaasnevad rendi- ja lennuväljatasud arvutatakse „samal alusel […], kui kõigi teiste lennuettevõtjate puhul". Samuti sätestatakse artiklis 13.4.2(e), et artiklis 13.4.2(c) märgitud tegevuste sooritamisel ja teenuste osutamisel on OA „allutatud seal kohalduvatele üldistele eeskirjadele".

306 Neljandaks ei võimalda ka asjaolu, et Kreeka riigil on teatud olukorras õigus anda AIA SA-le tagatiseta allutatud laenu, kui OA ei suuda AIA SA-le võlgnetavaid lennuväljatasusid maksta (lennujaama arenduslepingu artikkel 13.4.3), järeldada, et Kreeka riik oli mingilgi moel seotud kahe asjaomase meetmega. Komisjon peatus pikalt viidatud artiklil 13.4.3, kui ta analüüsis sellise laenu, mis kiideti heaks 12. juunil 1996 (juhtum NN 27/96), andmise korra võimalikke mõjusid riigiabi seisukohast. Komisjon järeldas, et see mehhanism ei kujuta endast OA kasuks antavat riigiabi. See säte on käesolevas asjas veelgi ebaolulisem, kuna kordagi ei väidetud, et AIA SA oleks seda kasutanud.

307 Viiendaks kohaldatakse AIA SA-le lennujaama arenduslepingu artikli 25 alusel antud maksuvabastusi sõltumata OA-ga võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimisest või selle täitmisest ning need on komisjoni poolt 1996. aastal heaks kiidetud meetmete hulgas.

308 Neil tingimustel meenutab hageja, et eespool punktis 302 viidatud Stardust Marine'i kohtuasjas järeldas Euroopa Kohus, et asjaolusid ei saa riigile süüks arvata, kui Prantsuse riigi ja Altus/SBT (täpsemalt Altuse juhatuses esindatud ja 100% aktsiate

omaniku) vaheline suhe oli vähemalt sama lähedane, kui mitte lähedasemgi, kui Kreeka riigi ja AIA SA vahel (55% aktsiate omanik, kes on esindatud juhatuses, teised aktsionärid on võimsad eraõiguslikud äriühingud).

309 Komisjon vaidleb vastu sellele, et ta tugines oma järeldustes asjaolule, et ARL tegutses KTA vastutuse all.

310 Tõendamaks asjaomaste meetmete süüksarvatavust riigile väidab komisjon, et piisab sellest, kui tõendada, et asjaomane ettevõtja ei saanud teha kõnealust otsust „arvestamata avalike võimuorganite nõudmistega" (vt kohtujurist Jacobsi ettepanek eespool punktis 302 viidatud Stardust Marine'i kohtuasjas, EKL 2002, lk I-4400, punktid 51–78).

311 Käesolevas asjas tõendab käsitletud abimeetmete ARL-le süüksarvatavust suur hulk tõendeid, mis näitavad, et Kreeka riik mõjutas teatud erilist huvi pakkuvate otsuste tegemist, näiteks küsimust OA kogu võlast ARL ees.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

312 Järjestikku tuleb uurida väiteid, mis käsitlevad faktiviga, põhjenduste puudumist ja ilmset hindamisviga seoses ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse väidetava salliva suhtumise süüksarvatavusega Kreeka riigile.

313 Komisjon leiab vaidlustatud otsuse põhjenduses 210, et viis väidetavat uut abi olid Kreeka riigile süüks arvatavad eespool punktis 302 viidatud Stardust Marine'i kohtuasjas esitatud kriteeriumide alusel. Sellega seoses esitab ta kolm põhjust. Esiteks märkis komisjon, et „ei [olnud] mingit kahtlust, et nimelt riik ise suhtus jätkuvat sallivalt maksmise edasilükkamisse, erinevate tasude ja maksude tasumata jätmisse OA poolt ning ühenduse ja vastavate Kreeka õigusnormide rikkumisse". Teiseks märgib ta, et „mis [puudutas] lennujaamu, siis Kreeka ametiasutused [olid] teatanud, et kõiki [KTA] vastutuse all tegutsevaid lennujaamu [rahastati] riigieelarvest", ja et „ei Kreeka lennujaamad ega [KTA ei olnud] rahaliselt autonoomsed". Kolmandaks uuris komisjon konkreetselt IKA-le tehtavate sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse salliva suhtumise süüksarvatavust.

314 Käesolevas asjas tugineb hageja eespool viidatud teisele põhjusele, et väita, et komisjon õigustas ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude maksmata jätmisse salliva suhtumise süüksarvatavust Kreeka riigile eksliku ideega, et ARL oli hallatud avaliku võimu asutuse KTA poolt.

315 Selle hagi alusega, mis põhineb faktiveal, ei saa nõustuda, kuna eespool viidatud teisel põhjusel ei ole mingit mõju ARL-le. Vastupidi hageja väidetele ei tõenda vaidlustatud otsuses täpse viite puudumine äriühingule AIA S.A., mis käitab Spatas asuvat ARL-i, sugugi seda, et komisjoni arvates haldas seda lennujaama KTA. Otsuses (põhjendused 92, 156, 207 ja resolutiivosa artikkel 2) viitas komisjon ARL-le läbivalt kui „Spata lennujaamale", pidades seega silmas viidatud äriühingu poolt moodustatud õiguslikku üksust, mitte aga üksnes Spatas asuvat lennujaama infrastruktuuri.

316 Lisaks kasutab komisjon väljendit „lennujaamad", et viidata muudele lennujaamadele peale ARL-i (põhjendused 92, 151, 152 ja 209 ja resolutiivosa artikkel 2). Samas

tähenduses kasutati seda terminit ka eespool viidatud teises põhjuses (vt eespool punkt 313). See on ainuke võimalik tõlgendus, lähtudes nii vaidlustatud otsuse ülesehitusest kui ka teise põhjuse sisust, milles viidatakse otseselt, et KTA vastutuse all tegutsevatel teistel lennujaamadel peale ARL puudub rahaline autonoomsus.

317 Mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendamist, siis tuleb märkida, et isegi käesoleva vaidluse kontekstis ja arvestades Kreeka riigi otsest seost hageja haldamisega, väljendatakse selle otsuse esimeses põhjuses, mille kohaselt „ei [olnud] mingit kahtlust, et nimelt riik ise suhtus jätkuvalt sallivalt maksmise edasilükkamisse […]", üksnes komisjoni järeldust, põhjendamata seda mingilgi moel. Selle järelduse pelk esitamine ei võimalda aga hagejal tõhusalt esitada oma seisukohta komisjoni väite, et riik oli seotud salliva suhtumisega ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude maksmata jätmisse, tõelevastavuse ning asjakohasuse kohta ega Esimese Astme Kohtul teostada oma kontrolli vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale (vt eespool punktid 286 ja 287).

318 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada põhjenduse puudumise tõttu osas, mis puudutab väidetavat sallivat suhtumist ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse.

319 Nendes tingimustes ei ole enam vaja kontrollida, kas komisjoni hinnangus käsitletud tegevuse süüksarvatavusele Kreeka riigile on tehtud ilmne hindamisviga, ega uurida teisi käesolevas kontekstis esitatud küsimusi, mis puudutavad esiteks riigi ressursside väidetavat ülekandmist ja teiseks tõendamiskoormist ja õigust olla ära kuulatud ning lõpuks eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamist.

D – *Väidetav salliv suhtumine kütuselt ja varuosadelt käibemaksu püsivasse tasumata jätmisse*

1. Kütuse käibemaksuga seotud väidetav uus abi

a) Poolte argumendid

320 Hageja vaidleb esiteks vastu väitele, et Olympic Aviation ei tasunud käibemaksu kütuse pealt ajavahemikus 2001. aasta jaanuarist maini ja 2001. aasta novembris ja detsembris.

321 Seda tasumist tõendavad vähemalt 2001. aasta märtsi ja aprilli osas otsekorraldused (koos käibemaksuga), mille OA esitas Olympic Aviation'ile kütuse tarnimiseks nende kahe kuu jooksul; need esitati koos Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta märkustega.

322 Sellega seoses jättis komisjon arvestamata Kreeka Vabariigi üldise selgituse oma 25. oktoobri 2001. aasta ja 11. aprilli 2002. aasta märkustes selle kohta, kuidas Olympic Aviation tasus nende kütuseostude eest.

323 Tegelikult tugines komisjon hageja ja Olympic Aviation'i igakuistele käibemaksudeklaratsioonidele. Eeskätt ilmneb 11. aprilli 2002. aasta vastuste esimesele ettekirjutusele esitada teavet 29. lisast, et Olympic Aviation ei tasunud riigile käibemaksu seitsme vaidlusaluse kuu jooksul.

324 Riigile tasuti käibemaksu üksnes nende kuude eest, kui müügilt saadud käibemaks ületas ostudelt tasutud käibemaksu. Lisaks hõlmavad komisjonile edastatud Olympic Aviation'i igakuised käibemaksudeklaratsioonid kõiki oste ja müüke, mitte aga üksnes kütust.

325 Käesolevas asjas näitavad Kreeka Vabariigi 25. oktoobri 2001. aasta märkuste 9. lisas ja uuesti 11. aprilli 2002. aasta vastuste 53. lisas komisjonile esitatud igakuised käibemaksudeklaratsioonid üksnes, et käibemaks, mida Olympic Aviation tasus 2001. aasta jaanuarist maini tehtud ostude pealt, ületas käibemaksule allutatud müügist saadud käibemaksu. Sama kehtib ka 2001. aasta novembri ja detsembri käibemaksudeklaratsioonide kohta.

326 Neis tingimustes tegi komisjon ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et käsitletud seitsme kuu kohta käibemaksu tasumise tõendite puudumine võimaldas järeldada, et Olympic Aviation ei tasunud selle aja jooksul kütuselt käibemaksu.

327 Hageja väidab teiseks, et komisjon ei täitnud tõendamiskoormisega seotud kohustusi ja rikkus hageja ja Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud kütuselt tasutava käibemaksu osas.

328 Käesolevas asjas vastas Kreeka Vabariik nõuetekohaselt ja heas usus kõigile komisjoni teabenõuetele, eeskätt kahele ettekirjutusele. Vaatamata eespool mainitud ja edastatud võlateadetele ei teatanud komisjon kordagi Kreeka Vabariigile, et ta luges neid tõendeid ebapiisavateks või et tal ei olnud tõendeid selle kohta, et Olympic Aviation tasus seitsme kõnealuse kuu jooksul kütuselt käibemaksu.

329 Komisjon vaidleb esiteks vastu sellele, et vaidlustatud otsuses on tehtud ilmne viga seoses Olympic Aviation'i poolt kütuse pealt käibemaksu tasumise tõendite hindamisega.

330 Vastupidi hageja väidetele ei andnud komisjon kordagi mõista, et ta oli kindel, et Olympic Aviation tasus kütuselt käibemaksu väljaspool 2001. aasta seitset vaidlusalust kuud. Ta rõhutas vaidlustatud otsuses (põhjendused 150 ja 206), et ühtegi tõendit ei esitatud 2001. aasta jaanuarist maini ja novembris ja detsembris toimunud maksete kohta.

331 Mis puudutab hageja üldist selgitust selle kohta, kuidas Olympic Aviation käibemaksu tasus, siis ei ole see asjakohane, kuna see ei tõenda maksmist.

332 Komisjon rõhutab, et igakuised käibemaksudeklaratsioonid näitavad üksnes deklareeritud käibemaksu tasumist ja saamist. Hageja oleks pidanud tõendama, et seitsme vaidlusaluse kuu jooksul tasus Olympic Aviation talle ka tegelikult tarnitud kütuse eest käibemaksu, et kontrollida vastavaid võlateateid. Hageja ei esitanud aga ühtegi tõendit tasumise kohta. Lisaks, kui tulu, mille Olympic Aviation sai käibemaksule allutatud edasimüügilt saadud käibemaksust, oli suurem käibemaksust, mis tuli tasuda ostudelt, siis oleks Olympic Aviation pidanud tasuma selle erinevuse riigile. Järelikult oleks hageja pidanud tõendama konkreetselt iga kõnealuse seitsme kuu kohta Olympic Aviation'i poolt müügilt saadud käibemaksust tekkinud tulud ja käibemaksu summad, mis tegelikult ostude pealt tasuti.

333 Lisaks, nagu hageja ise märkis, ei täpsustanud igakuised käibemaksudeklaratsioonid kordagi, et arvesse oli võetud ka seitsme vaidlusaluse kuu kütuse käibemaksu.

334 Lõpuks, vastupidi hageja väidetele ei anna maksuhalduri poolt OA ja Olympic Aviation'i igakuiste käibemaksudeklaratsioonide ristkontroll mingit täpsuse tagatist. Tegelikult ilmneb OA audiitori ühest dokumendist, mis on esitatud Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta märkuste 1. lisas, et OA raamatupidamine käibemaksu valdkonnas ei olnud korras.

335 Teiseks ei rikkunud komisjon tõendamiskoormist ja hageja ning Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud. Kahes ettekirjutuses esitada teavet oli ta küsinud kogu vajalikku teavet.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

336 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses (põhjendused 150 ja 206), et puuduvad igasugused tõendid selle kohta, et Olympic Aviation oleks tasunud käibemaksu kütuselt 2001. aasta jaanuarist maini ning 2001. aasta novembris ja detsembris. Ta järeldas üksnes, et „ta ei saanud välistada, et tegu on riigiabiga". Seevastu ei sea ta väljaspool nimetatud seitset kuud käibemaksu tasumist kütuselt kahtluse alla.

337 Et vaidlusalust perioodi käsitlevale järeldusele jõuda, tugines komisjon eeskätt Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastuste 29. lisas esitatud tabelile „2001. aasta käibemaksu tasumised", mida mainitakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 150. Vaidlustatud otsuses esitatud Kreeka ametiasutuste märkuste kokkuvõttest (põhjendus 91) ilmneb samuti, et tõendid, millele komisjon sai tugineda, olid nende ametiasutuste esitatud käibemaksudeklaratsioonid.

338 Viidatud kokkuvõtlikus tabelis esitatakse 2001. aasta iga kuu kohta Olympic Aviation'i tasutud käibemaksu summa ning vaidlusaluse seitsme kuu kohal on seal kriips; seega ilmneb sellest, et Olympic Aviation ei tasunud nende seitsme kuu jooksul käibemaksu.

339 Sellega seoses võimaldasid komisjonile haldusmenetluse käigus edastatud Olympic Aviation'i igakuised käibemaksudeklaratsioonid 2001. aasta jaanuarist augustini selgitada käsitletud kuude kohta Olympic Aviation'i käibemaksuvõla puudumist, mis tuleneb viidatud tabelist. Tegelikult näitavad need, et 2001. aasta jaanuarist maini selle äriühingu poolt ostude pealt tasutud käibemaks ületas tulu, mis saadi peamiselt lennukipiletite müügilt saadud käibemaksust, nii et Olympic Aviation'il oli sellega seoses positiivne saldo.

340 Lisaks olid komisjonil haldusmenetluse ajal ka OA poolt Olympic Aviation'ile saadetud otsekorraldused, mis sisaldasid käibemaksu, kütuse tarnimise eest 2001. aasta märtsis ja aprillis. Need kaks otsekorraldust märkisid üksnes, et OA oli kütuselt käibemaksu arveldanud.

341 Mis puudutab 2001. aasta jaanuari, veebruari, mai, novembri ja detsembri otsekorraldusi ning Olympic Aviation'i 2001. aasta novembri ja detsembri käibemaksudeklaratsioone, siis on kindel, et neid komisjonile haldusmenetluse käigus ei edastatud. Seega ei tule neid vastavalt viidatud kohtupraktikale (vt eespool punktid 72 ja 73) arvesse võtta.

342 Selles kontekstis tuleb esiteks uurida, kas mainitud dokumente ja eeskätt 11. aprilli 2002. aasta vastuste 29. lisas esitatud tabelit ning 2001. aasta jaanuari kuni mai käibemaksudeklaratsioone arvestades, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugines, võis

see institutsioon õigustatult järeldada, et esines uus abi kütuselt Olympic Aviation'i tasutava käibemaksu püsivasse tasumata jätmisse väidetava salliva suhtumise vormis.

343 Sellega seoses märgib hageja õigustatult, et Olympic Aviation'i igakuised käibemaksudeklaratsioonid ei anna mingit teavet kütuse ostu pealt tasutud käibemaksu summast. Tegelikult ei võimalda need deklaratsioonid tuvastada deklareeritud käibemaksu kütuse pealt. Nendes märgitakse neid andmeid ümber tõstes, lähtuvalt kohaldatavast maksumäärast, esiteks kogu deklareeritud müügi summa, millelt äriühing saab käibemaksu, ning vastavad käibemaksu summad ja teiseks ettevõtja teostatud kõigi käibemaksule allutatud deklareeritud ostude summa ning vastavad käibemaksu summad.

344 Lisaks, vastavalt hageja selgitustele, millele komisjon vastu ei vaielnud, selgitab asjaolu, et Olympic Aviation ei tasunud vaidlusalusel perioodil mingit käibemaksu, nagu ilmneb viidatud tabelist, selle perioodi positiivne või nullis käibemaksusaldo, mis vastas olemasolevate igakuiste deklaratsioonide põhjal tõele, vähemalt 2001. aasta jaanuarist maini (vt eespool punkt 325).

345 Sellest tuleneb, et viidatud tabel ja seitsmest vaidlusalusest kuust viie kohta esitatud igakuised deklaratsioonid, millest ilmnes positiivne saldo, ei olnud ei suurema ega väiksema tõendusväärtusega kui need käibemaksudeklaratsioonid, millest väljaspool vaidlusalust perioodi nähtus negatiivne käibemaksusaldo.

346 Lisaks tuleb märkida, et vastupidi hageja väidetele võttis komisjon vaidlustatud otsuses (põhjendus 91) arvesse Kreeka Vabariigi poolt 25. oktoobri 2001. aasta märkustes ja 11. aprilli 2002. aasta vastustes kirjeldatud süsteemi, kuidas Olympic

Aviation maksis kütuse eest. Selle süsteemi kohaselt ostis OA kütust Olympic Aviation'i nimel ja esitas seejärel viimasele arve selle kütuse koguhinnale, mis hõlmas käibemaksu ostuhinnalt.

347 Vastavalt käibemaksu kogumist käsitlevatele põhimõtetele ei pidanud Olympic Aviation kütuse ostu pealt võlgnetavat käibemaksu mingil juhul tasuma otse riigile, vaid hoopis oma tarnijale, st OA-le, kes oli sel moel kogutud käibemaksu kohustatud riigile maksma ja seega seda deklareerima oma käibemaksult saadud tuludes (müügilt saadud käibemaks).

348 Selles kontekstis ei ole vaidlustatud otsuses mingit põhjendust, mis võimaldab komisjoni arutluskäiku mõista. Eeskätt ei saa selle põhjendust 150, milles mainitakse, et puudub „tõend sellest, et Olympic Aviation tasus kõnealuse käibemaksu maksuhaldurile" vaidlustatud perioodil, lugeda arusaadavaks põhjenduseks, kuna see on ebajärjekindel, võrreldes komisjoni järeldusega vaidlustatud otsuse põhjenduses 91, kuna OA esitas Olympic Aviation'ile arve, kus kütuse hind oli toodud koos käibemaksuga.

349 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades ning arvestades asjaolu, et põhjendamiskohustus on oluline vorminõue, mille rikkumist võib ühenduse kohus omal algatusel tuvastada, piisab tuvastamisest, et vaidlustatud otsuses on rikutud põhjendamiskohustust, kuna seal järeldatakse, et 2001. aasta jaanuarist maini ning 2001. aasta novembris ja detsembris Olympic Aviation'i kütuselt tasutava käibemaksu püsivasse tasumata jätmisse suhtuti sallivalt. Järelikult ei ole vaja uurida hageja esitatud teisi väiteid selle kohta.

2. Varuosade käibemaksuga seotud väidetav uus abi

a) Poolte argumendid

350 Hageja meenutab, et Olympic Aviation'i varuosasid ostab OA vastavalt tsentraliseeritud menetlusele. Kuna OA on rahvusvaheline lennuettevõtja, siis on ta käibemaksust vabastatud. Seevastu ei ole aga Olympic Aviation käibemaksust vabastatud, kuna ta tegutseb üksnes riigisiseselt. Hageja tunnistab, et ekslikult rikkus Olympic Aviation tehniliselt Kreeka õigusnorme käibemaksu valdkonnas, kui ta ei tasunud Kreeka riigile varuosadelt käibemaksu.

351 Siiski ei ole see asjaolu riigiabi EÜ artiklis 87 lõike 1 tähenduses, kuna Olympic Aviation ei saanud mingit kasu varuosadelt käibemaksu tasumata jätmisest. Kui Olympic Aviation oleks seda käibemaksu tasunud, oleks ta selle summa lihtsalt maha arvanud igakuiselt Kreeka riigile tasutavast käibemaksuarvest.

352 Komisjoni sõnul ei esitanud hageja haldusmenetluse ajal neid argumente kasu saamise puudumise kohta ja seega on need argumendid vastuvõetamatud.

353 Lisaks ei esitanud hageja käesolevas asjas ühtegi tõendit tema esitatud kaudsete arvutuste kohta. Ta ei täpsustanud ei asjaomase käibemaksu täpset summat ega märkinud, milliseid varuosade ostusid ning ajavahemikke peeti silmas.

354 Komisjonile 26. juunil 2003 saadetud Kreeka Vabariigi kirjast tuleneb, et Kreeka Vabariik tunnistas otsesõnu, et 1998. aastal ei olnud OA Olympic Aviation'ilt saanud varuosade müügist pärinevat konkreetset käibemaksusummat (202 694,53 eurot) ja et ta ei olnud seda hõlmanud vastavasse käibemaksudeklaratsiooni. Kreeka Vabariik kinnitas komisjonile, et hageja esitas selle kohta 2003. aastal täiendava käibemaksudeklaratsiooni majandusaasta 1998 kohta. Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastustes esimesele ettekirjutusele esitatud OA audiitori ekspertiisi kohaselt ei olnud OA raamatupidamine käibemaksu valdkonnas korras. Hageja ja Olympic Aviation'i käibemaksu käsitlevate andmete ristkontroll ei olnud seega võimalik, kui maksuhaldur kontrollis igakuiseid käibemaksudeklaratsioone.

355 Olympic Aviation'i raamatupidamise olukord ei olnud sugugi parem. 1998., 1999., 2000. ja 2001. aastate aruanded avaldati hilinemisega. Lisaks tõid audiitorid 2001. aasta aruandele lisatud kinnituses esile seosetused raamatupidamisdokumentides Olympic Aviation'i ja emaettevõtja vaheliste tehingute kohta ja neid tehinguid käsitlevate dokumentide, mis olid maksualastes õigusnormides ette nähtud, puudumise.

356 Neid asjaolusid arvestades leidis komisjon, et kui Olympic Aviation ei tasu käibemaksu, kuigi ta on selleks kohustatud, saab ta oma konkurentidega võrreldes tegeliku rahalise soodustuse, sõltumata sellest, kas tegelikult tasumata summa kantakse käsitletud käibemaksudeklaratsioonidesse või mitte.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

357 Kõigepealt tuleb tagasi lükata komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide hageja argumendile kasu puudumise kohta. Kuna tegu on õigusliku argumendiga, siis ei

saa väljakujunenud kohtupraktika (vt eespool punktid 72 ja 73) kohaselt lugeda seda hilinemisega esitatuks, sõltumata sellest, kas sellele haldusmenetluse ajal viidati või mitte.

358 Lisaks, vastavalt kohtupraktikale (vt eespool punkt 254), ei tule arvesse võtta hageja esitatud ning komisjoni poolt viidatud Kreeka Vabariigi 26. juuni 2003. aasta kirja, kuna see on hilisem vaidlustatud otsuse vastuvõtmisest.

359 Käesolevas asjas käsitleb vaidlustatud otsus (põhjendused 150 ja 206) seda, et Olympic Aviation ei tasunud ostetud varuosadelt käibemaksu 2001. aasta jaanuarist maini ning 2001. aasta novembris ja detsembris. Hageja tunnistas, et Olympic Aviation ei tasunud seda käibemaksu.

360 Seega tuleb uurida hageja argumenti, et see käibemaksu tasumata jätmine varuosadelt ei toonud Olympic Aviation'ile mingit kasu.

361 Tuleb meenutada, et põhimõtteliselt on käibemaks konkurentsi seisukohast neutraalne. Maksukohustuslase poolt tasutud käibemaksu võib kas kohe maha arvestada kui sisendina makstud käibemaksu või lühikese aja jooksul tagasi saada. Ainus võimalik soodustus, mida Olympic Aviation oleks võinud saada varuosadelt käibemaksu tasumata jätmisega, oleks seega olnud olenevalt olukorrast rahavoogudega seotud soodustus, mis tulenes sisendkäibemaksu ajutisest väljamaksmisest (vt selle kohta kohtujurist Kokott'i 7. septembri 2006. aasta ettepanek kohtuasjas C-369/04: Hutchison 3G jt, EKL 2006, lk I-5247, I-5249, punktid 137 ja 138).

362 Sellega seoses tuleb märkida, et nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23), muudetud kujul, artikkel 10 näeb ette, et käibemaks muutub sissenõutavaks pärast kauba kättetoimetamist või teenuse osutamist. Erandina võivad liikmesriigid ette näha, et maks muutub sissenõutavaks teatavate tehingute või teatavat liiki maksukohustuslaste puhul hiljemalt arve väljastamisel või müügihinna kättesaamisel. Selle direktiivi artikli 17 lõike 1 kohaselt tekib mahaarvamisõigus mahaarvatava maksu sissenõutavaks muutumise ajal.

363 Selles kontekstis ei piisa põhimõtteliselt asjaolust, et Olympic Aviation ei tasunud varuosadelt käibemaksu, eeldamaks, et see äriühing sai EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses soodustuse. Komisjon peab kontrollima, kas kõnealustel asjaoludel andis see maksmata jätmine huvitatud isikule rahavoogudega seotud soodustuse.

364 Vaidlustatud otsuses (põhjendus 206) tugines komisjon üksnes selle käibemaksu tasumata jätmisele, et järeldada riigiabi olemasolu. Ta ei uurinud, kas see maksmata jätmine andis Olympic Aviation'ile tegeliku majandusliku soodustuse ja kuulus seega EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse.

365 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuses on rikutud EÜ artikli 87 lõiget 1 seetõttu, et seal järeldatakse, et salliv suhtumine varuosadelt käibemaksu tasumata jätmisse kujutab endast riigiabi.

E – *Väidetav salliv suhtumine teistele lennujaamadele peale ARL võlgnetavate renditasude ja lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse*

366 Hageja sõnul suunas komisjon tõendamiskoormise teisele poolele ning rikkus hageja ja Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud. Lisaks on vaidlustatud otsuses tehtud ilmne hindamisviga seoses Kreeka riigi ja OA vahel 24. juunil 1999 sõlmitud kompensatsioonikokkuleppe, mis ratifitseeriti seadusega nr 2733/99 (FEK A'155/30.07.1999, edaspidi „24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkulepe" või „kompensatsioonikokkulepe"), analüüsiga. Lõpuks on selles otsuses ka eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisel tehtud ilmne hindamisviga ja otsust on ebapiisavalt põhjendatud.

367 Enne nende kolme etteheite järjestikku uurimist tuleb kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsuses uuris komisjon esiteks erinevate ajavahemike eest 1994. ja 1998. aasta vahel teistele Kreeka lennujaamadele peale ARL võlgnetavate lennuväljatasude ja renditasude kompensatsiooni (põhjendused 151, 153 ja 209) ja teiseks nendele lennujaamadele, v.a ARL, erinevate ajavahemike eest 1998. ja 2001. aasta vahel võlgnetavaid renditasusid summas 2,46 miljonit eurot (põhjendused 154 ja 206).

368 Viidatud kokkulepe nägi ette tegelikult OA poolt Kreeka riigile võlgnetavate renditasude ja lennuväljatasude, mis olid tekkinud 31. detsembriks 1998, kompenseerimise riigi võlgadega OA ees sama ajavahemiku eest. Sellest kokkuleppest ilmneb, et kompenseeritud vastastikuste võlgade summa ulatus 28,9 miljoni euroni. OA võlad Kreeka tsiviillennunduse ameti (KTA) ees olid 1994. aasta novembri ja 1998. aasta detsembri vahelise aja eest võlgnetavad lennuväljatasud ning 1996. ja 1998. aasta vahelise aja renditasud.

369 Vaidlustatud otsuses (põhjendused 152 ja 209) leidis komisjon sisuliselt, et seadus nr 2733/1999 ja kompensatsioonikokkulepe ei olnud piisavalt täpsed, eriti riigi

võlgasid käsitleva ajavahemiku osas, ning nendega ei kaasnenud piisavalt asjakohaseid tõendeid vastastikuste võlgade arvutamise kohta. Kuna hüvitatud summade kohta ei olnud tõendeid, siis ei võimaldanud komisjoni arvates see hüvitamine välistada riigiabi puudumist.

370 Mis puudutab viidatud renditasusid summas 2,46 miljonit eurot (OA võlgnes 1,6 miljonit eurot ja Olympic Aviation 860 000 eurot) otsuse sõnul erinevate 1998. ja 2001. aasta vahele jäävate ajavahemike eest, siis leidis komisjon, et ühtegi tõendit tasumise kohta ei esitatud. Vastupidi hageja väidetele ilmneb selgelt vaidlustatud otsuse nendest põhjendustest koos otsuse resolutiivosa artikliga 2, et komisjon luges sallivat suhtumist nende renditasude maksmata jätmisse ühisturuga kokkusobimatuks riigiabiks.

1. Tõendamiskoormis ja õigus olla ära kuulatud

a) Poolte argumendid

371 Hageja väidab, et komisjon võttis vaidlustatud otsuse vastu omamata hädavajalikke tõendeid esiteks kompensatsioonikokkuleppes käsitletud summade kohta ja teiseks erinevate 1998. ja 2001. aasta vahele jäävate ajavahemike eest 2,6 miljoni euro suuruses summas renditasude maksmise kohta. Lisaks ei olnud hagejal ega Kreeka Vabariigil võimalust esitada nendes küsimustes oma seisukohta.

372 Esiteks, mis puudutab kompensatsioonikokkuleppe kehtivust või kohaldamisala, siis vastas Kreeka Vabariik HACA etteheidetele. Ta edastas oma 19. veebruari

2001. aasta märkustes esimese kaebuse kohta kompensatsioonikokkuleppe esemeks olevate võlgade analüüsi. Pärast komisjoni 5. juuli 2001. aasta kirja, kus nõuti „asjakohaseid andmeid" ja „kinnitust, et OA maksis lennuväljatasud", edastas Kreeka Vabariik täiendavaid andmeid oma 25. oktoobri 2001. aasta märkustes KTA teise kaebuse kohta. Komisjon ei taotlenud kordagi täiendavaid konkreetseid andmeid.

373 Esimene ettekirjutus teabe esitamiseks ei käsitlenud kompensatsioonikokkuleppes puudutatud renditasusid ja lennuväljatasusid, vaid hoopis seda tüüpi võlgasid 1998. aastast kuni 6. märtsini 2002. Kreeka esitas siiski oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes analüüsi kompensatsioonikokkuleppega hõlmatud võlgade kohta. Nende vastuste järel ei esitanud komisjon ühtegi täiendavat küsimust selle kokkuleppe kohta. Teises ettekirjutuses teabe esitamiseks taotles komisjon „täpseid ja koguseliselt selgeid andmeid Olympic Airways'i 2001. aastal maksmata jäetud tegevuskulude kohta (milles täpsustatakse 2001. aasta maksud ja eelnevate majandusaastate maksud)". See ettekirjutus ei käsitlenud 1998. aasta lõpule eelnenud ajavahemiku renditasusid ja lennuväljatasusid.

374 Teiseks, mis puudutab lennuväljade renditasude maksmist summas 2,46 miljonit eurot, mis võlgneti erinevate 1998. ja 2001. aasta vahele jäävate ajavahemike eest, siis märgib hageja vasturepliigis, et Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta märkuste 18. lisast ilmneb, et see 2,46 miljoni euro suurune summa hõlmas tegelikult erinevaid lennujaamade renditasusid, mida OA ja Olympic Aviation võlgnesid erinevate ajavahemike eest 2002. aasta jaanuarist aprillini. Ta väidab, et Kreeka Vabariik edastas komisjonile oma 11. aprilli 2002. aasta vastuses esimesele ettekirjutusele andmeid, mis tõendasid, et seda summat ei olnud veel tasutud. Teises ettekirjutuses palus komisjon andmeid võlgade tagasimaksmise kava kohta alates 1. jaanuarist 2002. Kreeka Vabariigi 30. septembri 2002. aasta vastustes selle kohta aga mingeid andmeid ei edastatud, kuna seda kava veel ei eksisteerinud.

375 Komisjon leiab omalt poolt, et nii Kreeka riigi poolt OA-le võlgnetavate summade arvutamise kui ka OA poolt tasumata renditasude kohta nõudis ta otsesõnu vajalikke andmeid eeskätt nendes kahes ettekirjutuses.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

376 Mis puudutab väidet, et on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud, siis piisab märkimisest, et see lükati eespool esitatud põhjustel tagasi (vt eespool punktid 42–46).

377 Siin tuleb kontrollida, kas järgiti eeskirju, mis käsitlevad tõendamiskoormist ning Kreeka Vabariigi õigust olla ära kuulatud.

378 Esiteks, mis puudutab 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppes käsitletud vastastikuseid võlgasid, siis ei ole Kreeka ametiasutuste 19. veebruari 2001. aasta vastuses HACA esimesele kaebusele, millele oli lisatud eeskätt üks OA sisedokument 15. veebruarist 2001, ega nende 25. oktoobri 2001. aasta märkustes teise kaebuse kohta ja märkustega kaasnenud lisades mingit õigustust kompensatsioonikokkuleppes käsitletud vaidlusaluste renditasude summade kohta ega OA poolt riigile võlgnetavate summade kohta. Komisjoni üksnes teavitati kompensatsioonikokkuleppest ning eespool viidatud 15. veebruari 2001. aasta sisedokumendis, milles mainitakse selle kokkuleppe ratifitseerinud seadust nr 2733/1999, oli üksnes üks kokkuvõtlik tabel kompenseeritud vastastikustest võlgadest.

379 Lisaks tuleb märkida, et ametliku uurimismenetluse algatanud 6. märtsi 2002. aasta otsuse punktis 72 E rõhutas komisjon, et kompensatsioonikokkuleppes ei olnud objektiivselt, asjakohaselt, läbipaistvalt, neutraalselt ja mittediskrimineerivalt esitatud kummagi poole koguvõlga, ja väljendas seetõttu kahtlusi hüvitatud summade arvutamise meetodi kohta.

380 Eeskätt nõudis komisjon esimeses ettekirjutuses teabe esitamiseks, mis saadeti Kreeka Vabariigile eespool viidatud 6. märtsi 2002. aasta otsusega, nimekirju ja üksikasju OA poolt Elliniko lennujaamale ja ARL-le tasutud lennuväljatasudest, samuti Elliniko lennuväljale, ARL-le ja kõigile teistele Kreeka lennuväljadele alates 1998. aastast kuni ettekirjutuse tegemise kuupäevani võlgnetavate renditasude, maksude, lõivude ja maksete kohta. Vastupidi hageja väidetele pidas see ettekirjutus silmas kõiki renditasusid ja lennuväljatasusid, mis selleks kuupäevaks veel võlgneti ja mis hõlmab seega 1994–1998. aastate eest endiselt tasumata võlad.

381 Kuigi Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastuses sellele esimesele ettekirjutusele esitatud õigustused hõlmavad täielikult lennuväljatasusid, nagu komisjon vaidlustatud otsuses tunnistab (põhjendus 152), siis ei ilmne toimikus asuvatest tõenditest, et need vastused või nende lisad hõlmaksid ka renditasusid ja OA võlgasid Kreeka riigi ees.

382 Teises ettekirjutuses teabe esitamiseks nõudis komisjon nii seda teavet, mida esimeses ettekirjutuses juba nõuti, kuid mis endiselt puudu oli, kui ka teatud täiendavat teavet. Eeskätt kutsus ta Kreeka Vabariiki üles edastama talle esiteks täpsed arvandmed 2001. aastal OA poolt tasutud tegevuskuludest, täpsustades 2001. aasta kulud ja eelnevate majandusaastate kulud, ning teiseks võlgade tagasimaksmise kava alates 1. jaanuarist 2002. Siiski ei esitanud Kreeka ametiasutused oma 30. septembri 2002. aasta vastustes sellele teisele ettekirjutusele ühtegi tõendit hüvitatud võlgade

kohta, eeskätt 1,49 miljoni euro suuruse renditasu kohta ja Kreeka riigi poolt OA-le võlgnetavate summade arvutamise meetodi kohta.

383 Kuna selles kontekstis pidid Kreeka ametiasutused täpselt tuvastama kõik 24. juuni 1999. aasta kokkuleppes hüvitatud vastastikused võlad, eeskätt pärast esimest ettekirjutust teabe esitamiseks ja veelgi enam pärast teist ettekirjutust, siis võis komisjon õigustatult tugineda olemasolevatele tõenditele ja võtta vastu vaidlustatud otsuse, ilma et ta oleks puudulike andmete täiendamiseks küsinud täiendavat teavet.

384 Mis puudutab teiseks 2,46 miljoni euro suuruseid lennujaama renditasusid, mis võlgneti erinevate ajavahemike eest alates 1998. aastast, siis tuleb kõigepealt rõhutada, et käesolevas asjas ei oma tähendust asjaolu, et vaidlustatud otsuses viidatakse ekslikult ajavahemikule 1998–2001, kuigi vaidlusalune võlg hõlmab ka 2002. aasta jaanuari ja aprilli vaheliste erinevate ajavahemike renditasusid – nagu hageja märgib ning nagu ilmneb Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastuste 18. lisast. Tegelikult on vaidlustatud otsuses väga selgelt märgitud, et puuduvad tõendid selles 18. lisas mainitud kogu 2,46 miljoni euro suuruse renditasu maksmise kohta, mis puudutas erinevaid ajavahemikke 1998. aasta ja 2002. aasta aprilli vahel, mitte aga 2001. aasta jaanuari ja 2002. aasta aprilli vahel, nagu väidab hageja. Eeskätt esitatakse vaidlustatud otsuses vastavalt OA-d ja Olympic Aviation'it käsitlevad kogusummad, mida eespool viidatud 18. lisas mainiti.

385 Seega piisab märkimisest, et komisjon tugines vaidlustatud otsuses õiguspäraselt hageja poolt oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes esitatud andmetele, mille kohaselt oli maksmata nendele renditasudele vastav summa 2,46 miljonit eurot. Tege-

likult ei käsitlenud hageja seda küsimust enam oma hilisemates märkustes, eeskätt 30. septembri 2002. aasta vastuses teisele ettekirjutusele.

386 Sellest tuleneb, et tõendamiskoormist käsitlevate eeskirjade ja Kreeka Vabariigi kaitseõiguse rikkumist käsitlevad väited tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

2. 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppe analüüs

a) Poolte argumendid

387 Hageja väidab, et 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppe analüüsis on tehtud ilmne hinnanguviga.

388 Ta väidab, et üks komisjoni etteheidetest vaidlustatud otsuse põhjenduses 153 käsitleb 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppe artikli 2 lõike 2 punktis a mainitud summa 3 402 729 422 Kreeka drahmi (ligi 9,99 miljonit eurot) ja selle kokkuleppe II lisas mainitud summa 2 443 981 910 drahmi (ligi 7,17 miljonit eurot) erinevust, kuigi mõlemad puudutasid KTA võlga OA ees.

389 Hageja selgitab, et nende kahe summa erinevus (958 747 512 Kreeka drahmi) vastab eespool mainitud 2 443 981 910 Kreeka drahmi suuruse võla intressidele. Tegelikult on kompensatsioonikokkuleppe II lisas selle summa järel märge „intressid" 958 747 512 Kreeka drahmi suuruses summas.

390 Lisaks ei ole teiste, kompensatsioonikokkuleppega hõlmamata riigivõlgade intresside küsimus asjakohane hindamaks, kas see kokkulepe kujutab endast riigiabi. OA oli endiselt võlgu nende intresside summa. Igal juhul oleks komisjon pidanud oma etteheited esitama juba haldusmenetluse ajal.

391 Komisjon vaidleb vastu, et kompensatsioonikokkuleppe II lisas mainitakse riigi võlgasid OA ees kuni 31. detsembrini 1998, mis tulenesid erinevatest allikatest, sh KTA-st. Seega eeldatakse vaikimisi, et intressid puudutavad kõiki eespool mainitud võlgasid. Igal juhul pidi hageja selgitama, miks KTA-ga mitteseotud võlgadel ei olnud intresse.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

392 Tuleb märkida, et kompensatsioonikokkuleppe tekstis viidatakse hüvitatud vastastikustele võlgadele, täpsustamata seda, kas need summad sisaldavad ka nende võlgade intresse.

393 Seevastu ilmneb otsesõnu 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppe I lisast, mis käsitles OA võlgasid Kreeka riigi ees, et OA poolt Kreeka riigile võlgnetav summa 28,9 miljonit eurot hõlmas ka intresse – täpsemalt „viivised", mis on ette nähtud avalik-õiguslike võlausaldajate võlanõuete sissenõudmise seadustikus – kuni 31. maini 1999 OA võla selle osa eest, mis oli registreeritud pädevas ametiasutuses kui eelarvesse laekuv tulu.

394 Lisaks ilmneb ainuüksi viidatud kokkuleppe II lisas, mis käsitles Kreeka riigi kohustusi OA suhtes, esitatud arvandmetest, et kompensatsioonikokkuleppes arvesse võetud riigi poolt võlgnetav summa hõlmas riigi seitset erinevat liiki võlgasid OA ees ning „intresse". Nimelt esitatakse viidatud tabelis hüvitatud võlgade summad, mis tulenevad seitsmest erinevast allikast, näiteks ministeeriumid või avalikku huvi esindavad asutused. Neis tingimustes ei võimalda hageja viidatud ainuke asjaolu, mille kohaselt KTA võlgasid mainiti seitsmendana, enne kaheksandana mainitud intresse, millele järgnes kogusumma esitamine, oletada, et need intressid käsitlesid üksnes KTA võlga.

395 Tuleb sedastada, et hageja ei esitanud andmeid haldusmenetluse käigus kompensatsiooni osas arvesse võetud intresside summa ja nende arvutamise meetodi kohta. Lisaks, isegi kui käsitletud intressid vastasid üksnes KTA võlgadele, mida ei ole aga tõendatud, siis ei esitanud hageja andmeid teiste võlgade pealt intresside maksmise kohta, mida tema sõnul kokkulepe ei hõlmanud.

396 Selles kontekstis leidis komisjon vaidlustatud otsuses õigustatult, et kompensatsioonikokkuleppes on vastuolu, kui seal mainitakse KTA võlgade summaks ligi 7,17 miljonit eurot (2 443 981 910 Kreeka drahmi), mitte aga 9,99 miljonit eurot, nagu sama kokkuleppe artikli 2 lõike 2 punktis a mainiti.

397 Igal juhul tuleb märkida, et vaidlustatud otsus (põhjendus 153) ei tugine üksnes KTA võlgade summasid käsitlevale vastuolule, vaid üldisemalt sellele, et ei märgitud asjaomaseid ajavahemikke ega õigustatud riigi poolt OA-le võlgnetavaid summasid lennupiletite või arvetega.

398 Neil tingimustel ei saa lugeda, et komisjon oleks oma hinnangus, et kompensatsioonikokkulepe ei suuda tõendada riigiabi puudumist, teinud ilmse hindamisvea.

399 Sellest tuleneb, et ilmset hindamisviga käsitlev väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

3. Eraõigusliku võlausaldaja kriteerium

a) Poolte argumendid

400 Esiteks leiab hageja, et vaidlustatud otsus on puudulikult põhjendatud eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamise küsimuses, kuna see on üldist laadi. Selles põhjenduses ei täpsustata asjakohaste perioodidega OA-le renditasude ja lennuväljatasude valdkonnas antud maksesoodustusi. Selles ei vastata ka küsimusele, millisel hetkel oli eraõiguslik võlausaldaja kohtusse pöördunud, või millised olid tema alternatiivid peale kompensatsioonikokkuleppe või 2,46 miljoni euro suuruse lennuväljatasu maksmise sundtäitmise seoses eeskätt summadega, mida ta hagejale võlgnes.

401 Teiseks rõhutab hageja ilmset hinnanguviga käsitleva väite toetuseks, et komisjon oleks pidanud uurima, kas on „ilmne", et avalik-õigusliku võlausaldajaga „samas olukorras" olev eraõiguslik võlausaldaja ei oleks sõlminud 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkulepet ja et ta oleks lisaks kasutanud kõiki seaduses sätestatud

vahendeid selles kokkuleppes käsitletud renditasude ja lennuväljatasude viivitamatu tasumise saavutamiseks, samuti hageja sõnul erinevate perioodide eest ajavahemikus 2001. aasta jaanuarist kuni 2002. aasta aprillini võlgnetava 2,46 miljoni euro viivitamatu tasumise saavutamiseks.

402 Seoses hinnanguga, kas on „ilmne", et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks kompensatsioonikokkulepet sõlminud, ei olnud mõistlik võtta arvesse hageja rahalist olukorda 2002. aastal. Sellega seoses oleks tulnud arvesse võtta hoopis 1999. aasta juuni, kui kokkulepe sõlmiti.

403 Käesolevas asjas ei tõendanud komisjon vaidlustatud otsuses, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks nõustunud vastastikuste võlgade samalaadse kompensatsiooniga. Sellega seoses on eraõigusliku võlausaldaja käitumise hindamiseks asjakohatu komisjoni argument, et viivisintresside maksmine ei kõrvalda soodustust, mis saadi võlgade hilinemisega tagasimaksmisest. Lisaks ei ole see argument järjepidev sellises võlgade kompenseerimise olukorras nagu käesolevas asjas. Tegelikult tühistab teise poole võlgade hilinenud maksmisega tekkinud kahju hilinenult maksmisega oletatavalt saadava eelise.

404 Lisaks ei võtnud komisjon arvesse, et hageja tasus ligi 11,9 miljonit eurot renditasusid ja lennuväljatasusid ajavahemikus 5. jaanuarist 1999 kuni 26. septembrini 2001. Need maksed näitasid, et hagejat võib lugeda „regulaarseks ja nõuetekohaseks tasujaks". Lennujaama tasumata renditasud summas 2,46 miljonit eurot ajavahemikus „1998. aastast 2001. aastani" näitavad üksnes väikest osa eespool viidatud summast, mida hageja sellel ajavahemikul lennujaamade kasutamise eest tasus, st 6 454 528 eurot (seda summat kinnitavad 11. aprilli 2002. aasta märkuste 30. lisas esitatud maksetõendid) ning 5 426 832 eurot (seda summat kinnitavad Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta märkuste 17. lisas esitatud maksetõendid). Lisaks tasus hageja ka kõik ajavahemiku 1996–1998 renditasud ja lennuväljatasud, mida 24. juuni

1999. aasta kompensatsioonikokkulepe ei hõlmanud ja mis vastasid eeskätt renditasudele summas 1,49 miljonit eurot, mille kohta komisjon leidis vaidlustatud otsuses, et ühtegi selgitust ei olnud esitatud.

405 Selles kontekstis heidab hageja komisjonile ette, et viimane ei kontrollinud vaidlustatud otsuses, kas on ilmne, et võlgnetavate summade tagasinõudmiseks olemasolevate õiguslike vahendite eeliste ja puuduste uurimisel oleks eraõiguslik võlausaldaja kasutanud „ükskõik millist õiguskaitsevahendit". Eeskätt meenutab hageja, et kui komisjoni väidetele vastavalt on avalik-õiguslike võlausaldajate võlanõuded eelisseisundis sissenõudmis- või pankrotimenetluses, siis ei tunneks eraõiguslik võlausaldaja huvi alama järgu võlanõuete vastu. Lisaks, sõltumata ümberkorralduskava edukuse tõenäosusest, oleks kõik riigile kuuluvad Kreeka lennujaamad peale ARL-i kaotanud enneaegselt oma peamise kliendi, kui OA oleks pankrotti läinud.

406 Komisjon omalt poolt tunnistab, et kompensatsioon iseenesest ei ole veel riigiabi. Käesolevas asjas puudutavad kompensatsioonikokkulepet käsitlevad etteheited seda, et puudusid andmed Kreeka riigi poolt OA-le võlgnetavate summade arvutamise kohta. Seega ei saanud kompensatsioonikokkulepet arvesse võtta. Neis tingimustes ja võttes arvesse OA-le antud vahendite kogust ning tema rasket rahalist seisukorda, oleks eraõiguslik võlausaldaja üritanud kõikvõimalike õiguskaitsevahendite abil saavutada talle võlgnetavate summade tagasimaksmist või oleks täitmise pööranud tagatiste vastu.

407 Komisjon rõhutab, et ei Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastuse 30. lisas esitatud spetsiifilised andmed ega OA üldine rahaline olukord ei võimaldanud lugeda hagejat regulaarseks ja hoolikaks maksjaks. 30. lisas esitatud andmed olid

katkendlikud ja laialivalguvad. Eeskätt ei olnud suurel hulgal renditasusid käsitlevatel arvetel kaasas maksetõendit.

408 Ülejäänud osas luges komisjon ajavahemikul 1998–2001 maksmata renditasudeks üksnes eespool mainitud 2,46 miljonit eurot.

b) Esimese Astme Kohtu hinnang

409 Mis puudutab esiteks OA poolt teistele lennujaamadele peale ARL võlgnetavate selliste summade hüvitamist, mis vastasid renditasudele ja lennuväljatasudele erinevatest ajavahemikest enne 31. detsembrit 1998, siis näib vaieldamatu, et eraõiguslik võlausaldaja oleks nõustunud sellise kompensatsioonikokkuleppega, nagu 24. juuni 1999. aastal Kreeka riigi ja OA vahel sõlmiti, üksnes siis, kui kompenseerimiseks arvesse võetud tema enda võlad oleksid olnud kindlad ja nende summad selgelt määratletud.

410 Käesolevas asjas ilmneb toimiku materjalidest, et Kreeka ametiasutused ei olnud täpsustanud suurt osa 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppes arvesse võetud vastastikustest võlgadest (OA võlad ajavahemikust 1996–1998 ja ministeeriumide ning avalikku huvi esindavate asutuste võlad). Lisaks ei esitanud need ametiasutused haldusmenetluse ajal tõendeid (lennukipiletid või arved) riigi kõikidest võlgadest OA ees.

411 Neil tingimustel ei saa järeldada, et komisjon oleks ületanud oma kaalutlusõiguse piire, kui ta vaidlustatud otsuses leidis, et viidatud kompensatsioonikokkulepet ei saanud arvesse võtta hindamaks, kuidas oleks käitunud võrreldavas olukorras olev eraõiguslik võlausaldaja, et saada tagasi viidatud võlgasid, mis koosnesid lennuväljatasudest ja lennujaamade renditasudest kokku summas 28,9 miljonit eurot erinevate ajavahemike eest 1994. ja 1998. aasta vahel.

412 Sellest tuleneb, et eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisel seoses kompensatsioonikokkuleppes käsitletud tasumata renditasude ja lennuväljatasudega võis komisjon õigustatult arvesse võtta hageja rahalist olukorda võlgadega kaetud ajavahemikus 1994–2002, selmet tugineda OA olukorrale selle kompensatsioonikokkuleppe sõlmimise hetkel, nagu hageja nõuab.

413 Mis puudutab seejärel lennujaama renditasusid summas 2,46 miljonit eurot erinevate ajavahemike eest 1998. ja 2002. aasta vahel (vt eespool punkt 384), siis tuleb meenutada, et hageja tunnistas haldusmenetluse ajal, et see võlg oli tasumata.

414 Võttes selles kontekstis arvesse OA poolt erinevate ajavahemike eest 1994. ja 2002. aasta vahel võlgnetavate renditasude ja lennuväljatasude kõrge summa, selle võla ühe osa pikaajalisuse ja võlausaldajal lasuva riski, et ta seda summat tagasi ei saa või saab koguni täiendavat kahju hageja tõsiselt halvenenud rahalist olukorda arvestades, siis ei saa leida, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta järeldas, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks ilmselgelt nõustunud nende võlgade püsiva maksmata jätmisega.

415 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud otsust on õiguslikult piisavalt põhjendatud. Põhjendustes 151–154, 206 ja 209 on nimelt üksikasjalikud andmed maksmata lennuväljatasude ja renditasude kohta. Selles kontekstis võimaldavad põhjenduses 212 esitatud üldised, kuid täpsed selgitused eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisest, milles tuuakse nimelt esile OA rahaline olukord, huvitatud isikutel täielikult hinnata selle otsuse põhjendust eeskätt seoses viidatud lennuväljatasude ja renditasudega ning Esimese Astme Kohtul oma kontrolli teostada. Eelkõige, vastupidi hageja väidetele, ei olnud selleks vajalik, et komisjon määratleks täpse hetke, millal sarnases olukorras olev eraõiguslik võlausaldaja ei oleks enam sallivalt suhtunud tasumata jätmisse või tasumisega viivitamisse (vt eespool punkti 290–295).

416 Sellest tuleneb, et ilmset hindamisviga ja põhjenduste puudumist käsitlevad väited tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

F – *Uus abi, mis väidetavalt tuleneb sallivast suhtumisest spatosimo maksu püsivasse maksmata jätmisse*

1. Poolte argumendid

417 Hageja väidab, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada seoses väidetava abiga, mis tuleneb sallivast suhtumisest ajavahemiku 2000. aasta septembrist kuni 2002. aasta veebruarini ja 1999. aasta märtsi eest *spatosimo* maksu püsivasse maksmata jätmisse; Kreeka Vabariik kehtestas selle maksu lennukipiletitele, et rahastada lennujaamade arengut. Ta väidab, et komisjon ei täitnud tal lasuvat tõendamiskoormist ja rikkus Kreeka Vabariigi ja tema kaitseõigust.

418 Hageja väidab, et kuigi komisjon otsis „puuduvaid" tõendeid, järeldas ta, et 61 miljoni euro suurusest vaidlusalusest summast oli tasutud see, mis oli tekkinud 2000. aasta detsembrist 2001. aasta aprillini (19,3 miljonit eurot), ja et hageja poolt võlgnetava osa kohta *spatosimo* maksust oli sõlmitud Kreeka õigusnormidele vastav võlgade tasumise kokkulepe, mida mainitakse Kreeka Vabariigi 13. novembri 2002. aasta kirjas. Lisaks sai hageja esitada tõendi *spatosimo* maksu tasumisest 1999. aasta märtsi eest.

419 Hageja leiab, et Kreeka Vabariik vastas adekvaatselt ja heas usus komisjoni nõuetele esitada andmeid. *Spatosimo* maksu tasumise kohta 1999. aasta jooksul ja 2000. aasta detsembrist kuni 2002. aasta veebruarini edastas Kreeka Vabariik oma 11. aprilli 2002. aasta vastuses esimesele ettekirjutusele teabe esitamiseks täieliku vastuse, välja arvatud selle maksu tasumisest 1999. aasta märtsis ja 2000. aasta detsembrist kuni 2001. aasta aprillini. Need viimased tõendid jäid edastamata üksnes eksimuse tõttu. Seetõttu ei edastanud Kreeka Vabariik täiendavaid andmeid nende maksete kohta oma vastuses teisele ettekirjutusele teabe esitamiseks. Siiski oli selles teises vastuses esitatud tabel 2001. aastal tehtud maksete kohta. Selles mainiti *spatosimo* maksu summas 19,36 miljonit eurot ning 31. detsembriks 2001 veel tasumata *spatosimo* maksu summas 27,3 miljonit eurot, mida „viivitamatult" hakati maksma.

420 Kuna täiendavaid taotlusi andmete esitamiseks ei saadetud, siis ignoreerisid Kreeka Vabariik ja hageja täielikult komisjoni kahtlusi *spatosimo* maksu tasumisest 1999. aasta märtsis ja 2000. detsembrist kuni 2002. aasta veebruarini. Tegelikult ei olnud komisjon umbes seitse nädalat enne vaidlustatud otsuse tegemist uurinud talle edastatud andmeid, nagu seda tõendab 18. oktoobri 2002. aasta sisemine märkus ja selle eespool mainitud lisa pealkirjaga „II lisa – ajalugu".

421 Lisaks, mis puudutab *spatosimo* maksust tulenevate võlgade tasumise kokkulepet, mis sõlmiti 2002. aasta novembris, siis märgib hageja, et Kreeka ametiasutused kinnitasid oma 13. novembri 2002. aasta märkustes komisjonile, et viidatud 31 miljoni euro suurust summat tasuti vastavalt kohaldatavatele õigusnormidele ja menetlusele ja et talle edastatakse asjaomane otsus peagi.

422 Hageja lükkab tagasi komisjoni vaikimisi tehtud järelduse, mille kohaselt see võlgade tasumise kokkulepe kujutab endast riigiabi. Tuleb kindlaks määrata, kas on ilmne, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks seda kokkulepet sõlminud. Siiski, kuna komisjon väidab, et tal ei olnud mingeid tõendeid võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimise ja järgimise kohta ja päris kindlalt mitte mingeid tõendeid selle kokkuleppe tingimuste kohta, siis ei saanud ta kinnitada, et on ilmne, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks käitunud sarnaselt Kreeka riigiga.

423 Igal juhul sätestati võlgade tasumise kokkuleppes, et hageja poolt võlgu olevale *spatosimo* maksule lisandus intress kuumääraga 5% ja maksimumulatuses 300%. Eraõiguslik võlausaldaja oleks nii kõrget intressimäära koos teiste teguritega arvesse võtnud. Seega ei ole ilmne, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks viidatud kokkulepet sõlminud.

424 Komisjon leiab, et need argumendid tuleb tagasi lükata. Ta vaidleb vastu sellele, et ta oleks pärast vastuseid kahele ettekirjutusele pidanud nõudma uusi andmeid puuduliku informatsiooni täiendamiseks.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

425 Vaidlustatud otsuses (põhjendused 155 ja 208) tugineb komisjon asjaolule, et puuduvad tõendid *spatosimo* maksu maksmisest summas 61 miljonit eurot 1999. aasta märtsis ja ajavahemikus 2000. aasta detsembrist kuni 2002. aasta veebruarini, oletamaks riigiabi olemasolu, mis seisnes selles, et suhtuti sallivalt selle maksu tasumata jätmisse viidatud summas.

426 Mis puudutab väidet, et on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud, siis piisab märkimisest, et see lükati eespool esitatud põhjustel tagasi (vt eespool punktid 42–46).

427 Seega tuleb kontrollida, kas komisjon täitis selles küsimuses tõendamiskoormist ja järgis Kreeka Vabariigi kaitseõigust, arvestades esiteks tema poolt menetluse raames Kreeka ametiasutustele saadetud teabetaotlusi ja teiseks nende ametiasutuste saadetud vastuseid.

428 Esimeses ettekirjutuses teabe esitamiseks nõudis komisjon OA *spatosimo* maksu tasumise nimekirja ja üksikasju. Teises ettekirjutuses 9. augustist 2002 palus ta Kreeka ametiasutustel esitada talle nii need andmed, mida juba esimeses ettekirjutuses paluti, ent mis olid endiselt puudu, kui ka teatud täiendavaid andmeid, näiteks täpsed arvandmed esiteks OA 2001. aasta tegevuskulude tasumise kohta, milles täpsustatakse 2001. aasta kulud ja eelnevate aastate kulud, ja teiseks võlgade tagasimaksmise kava kohta alates 1. jaanuarist 2002.

429 Hageja tunnistab, et selle ettekirjutuse järel ei tõendanud ta *spatosimo* maksu tasumist 1999. aasta märtsi eest ega ka ajavahemiku 2000. aasta detsembrist kuni 2001. aasta aprillini eest võlgu olevas summas 19,3 miljonit eurot.

430 Lisaks edastasid Kreeka ametiasutused oma 30. septembri 2002. aasta vastustes teisele ettekirjutusele üksnes 2001. aastal teostatud maksete tabeli. Lisaks märkisid nad, et 31. detsembriks 2001 veel tasumata *spatosimo* maks summas 27,3 miljonit eurot tasutakse „koheselt". Ent ei viidatud tabelit ega avaldust 2001. aasta eest võlgnetava maksu kohese tasumise kohta ei saa lugeda tõenditeks.

431 Neis tingimustes väidab komisjon õigustatult, et ta ei saanud mõistlikult oletada, et Kreeka ametiasutused ja hageja arvasid mõistlikult, et nad on esitanud kõik nõutud tõendid, kui nad edastasid vastuses teisele ettekirjutusele tabeli 31. detsembriks 2001 veel tasumata *spatosimo* maksu summadega.

432 Lõpuks ilmneb poolte argumentidest ja toimikus olevatest tõenditest, et Kreeka Vabariik üksnes teavitas komisjoni oma 13. novembri 2002. aasta kirjas Kreeka õigusnormide kohaselt võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimisest 31 miljoni euro suuruse *spatosimo* maksu kohta.

433 Kuna puuduvad igasugused tõendid selle võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimisest ning puudutatud ajavahemike ja lennujaamade ning ettenähtud intresside kohta, samuti tagasimaksete ajastamise ning küsimuse kohta, kas mõni makse on juba

teostatud, siis ei saa neil tingimustel komisjonile ette heita seda, et ta ei võtnud vaidlustatud otsuses seda kokkulepet arvesse, et määrata kindlaks, kas *spatosimo* maksu käsitletud summa oli tasutud.

434 Sellest tuleneb, et komisjon võis õigustatult järeldada, et selle summa maksmata jätmine oli püsiv, ilma et ta oleks eelnevalt pidanud kontrollima, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks võlgade tasumise kokkuleppe sõlminud või mitte.

435 Kõigi eelnevate kaalutluste alusel tuleb järeldada, et komisjon ei rikkunud tõendamiskoormist ega ka Kreeka Vabariigi kaitseõigust, võttes vaidlustatud otsuse vastu tõendite alusel, mille Kreeka ametiasutused talle edastasid pärast kahte ettekirjutust teabe esitamiseks.

436 Tegelikult pidi hageja esitama piisavaid andmeid alates esimesest ettekirjutusest ja *a fortiori* teise ettekirjutuse järel. Käesolevas asjas ja vastupidi hageja väidetele ei saa asjaolu, et komisjon ei esitanud Kreeka ametiasutustele täiendavaid küsimusi, lugeda toimiku halvaks tundmiseks. Sellega seoses ei anna mingit teavet hageja esitatud sisemine märkus.

437 Sellest tulenevalt tuleb tõendamiskoormist ja Kreeka Vabariigi kaitseõiguse rikkumist käsitlevad väited põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

G – *Uus abi, mis väidetavalt tuleneb sallivast suhtumisest IKA-le sotsiaalkindlustusmaksete püsivasse maksmata jätmisse*

1. Poolte argumendid

438 Hageja vaidleb vastu sellele, et talle anti uut abi, mis seisnes sallivas suhtumises tema sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse, kuna komisjoni arvates ei olnud ta IKA-le ajavahemikus 1993–2001 sotsiaalkindlustusmakseid tasunud; kuna ta sõlmis IKA-ga 2001. aasta aprillis võlgade tasumise kokkuleppe, milles nähti ette maksete tasumine 24 igakuises kokkulepitud suurusega osas; ja kuna ta rikkus seda kokkulepet, jättes tasumata kokkuleppele järgneva aja (2001. aasta oktoober kuni detsember) sotsiaalkindlustusmaksed, nii et kogu võlg muutus sissenõutavaks.

439 Hageja väidab esiteks, et komisjon ei täitnud tõendamiskoormist ja rikkus tema ja Kreeka Vabariigi kaitseõigust.

440 Vaatamata sellele, et esimeses ettekirjutuses ei küsitud midagi IKA kohta, meenutas Kreeka valitsus nimelt oma 11. aprilli 2002. aasta vastustes võlgade tasumise kokkulepet. Ta esitas komisjonile tõendeid sellest, et OA tasus selle kokkuleppe alusel IKA-le, samuti IKA 3. aprilli 2001. aasta dokumendi selle kokkuleppe koostamisest, mis oli juba lisatud Kreeka Vabariigi 25. oktoobri 2001. aasta märkustele teise kaebuse kohta.

441 Kreeka Vabariik esitas täiendavat informatsiooni oma 30. septembri 2002. aasta vastuse teisele ettekirjutusele III lisas. Selles lisas märgiti, et 31. detsembriks 2001 OA poolt IKA-le võlgnetavad sotsiaalkindlustusmaksed ulatusid ligi 6 miljoni euroni

ja et see summa tasuti 2002. aasta jaanuaris. Lisaks, kuna teises ettekirjutuses käsitleti üksnes OA poolt 2001. aasta „maksmata" tegevuskulusid ja kuna komisjon ei märkinud, et 11. aprilli 2002. aasta vastused ei võimaldanud tema arvates tõendada IKA-le võlgnetavate ja ajaliselt sellele kokkuleppele järgnevate (2001. aasta oktoober kuni detsember) sotsiaalkindlustusmaksete tasumist, siis ei saanud hageja seda nõuet nii tõlgendada, et selles peeti silmas neid sotsiaalkindlustusmakseid, kuna need olid juba tasutud.

442 Nende vastuste järel ei teatanud komisjon, et tal on jätkuvalt kahtlused nende sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohta, mis võlgneti 2001. aasta oktoobrist detsembrini, või meetmete kohta, mida IKA võttis 2001. aasta aprilli võlgade tasumise kokkuleppe täitmiseks.

443 Tegelik põhjus, miks komisjon ei andnud Kreeka Vabariigile ja hagejale võimalust esitada tema arvates puudu olevaid tõendeid, on aga see, et kuni menetluse väga hilise etapini ei teadnud ta oma toimikutes olevat informatsiooni. See ilmneb komisjoni 18. oktoobri 2002. aasta sisemisest märkusest ja selle eespool mainitud lisast „Ajalugu".

444 Teiseks vaidleb hageja vastu komisjoni argumentidele, mille kohaselt edastatud tõendid olid ebamäärased ja ekslikud.

445 Ta väidab eeskätt, et vaidlustatud otsuses on tehtud faktiviga, kuna komisjon eeldas ekslikult, et hageja ei olnud IKA-le maksnud sotsiaalkindlustusmakseid, mis võlgneti 2001. aasta oktoobrist detsembrini. Ta väidab, et Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta märkuste 31. lisas esitatud maksekorraldusel olevad andmed näitasid, et hageja teostas makse 2001. aasta detsembris, kuigi seda dokumenti ei saa lugeda

lõplikuks tõendiks maksmise kohta. Selle maksekorralduse ülemise parema nurga sisemises raamis on viide, mis koosneb Kreeka rahvuspanga akronüümist („ETE") ja pangatšeki numbrist („20825222"), mida hageja kasutas 2001. aasta detsembri sotsiaalkindlustusmaksete tasumiseks. Sama pangatšeki number esines ka hagiavaldusele lisatud pangaväljavõttel, mille see pank väljastas.

446 Lisaks on vaidlustatud otsuses tehtud ilmne hindamisviga ja faktiviga, kuna komisjon järeldas, et hageja ei olnud tasunud nende 1993. ja 2001. aasta vahele jääva mitme erineva ajavahemiku eest maksmata sotsiaalkindlustusmaksetega seotud trahve ja karistusmakseid.

447 Hageja selgitab, et enne 2001. aasta aprilli võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimist ei olnud kokku 21 miljoni euroni ulatuvate tasumata sotsiaalkindlustusmaksete pealt intressi arvutatud ega makstud. Siiski arvutati selle kokkuleppe sõlmimise ajal kokkuleppe esemeks olevalt viidatud summalt intressid kooskõlas Kreeka õigusnormidega, mida kohaldatakse intresside määramisele sotsiaalkindlustusmaksetega hilinemise korral, ning lisati sellele summale. Võlgade tasumise kokkuleppes mainitud kogusumma ligi 32 miljonit eurot hõlmas seega kokkuleppe päevaks kogunenud intressid. Selles kokkuleppes nähti ette täiendavad intressid kokkuleppega hõlmatud 24 kuu eest ja nende intresside summa ulatus ligi 13 miljoni euroni, mistõttu kogu kokkuleppe alusel maksmisele tulev summa oli ligi 45 miljonit eurot.

448 Mis puudutab viidatud summalt 21 miljonit kokkuleppe päevaks kogunenud intresse, siis kritiseerib hageja komisjoni argumenti, mille kohaselt Kreeka õigusnormides ette nähtud 120% võrra suurendamine saavutati kolme aastaga. Ta väidab, et

99,7% viidatud summast käsitles 2000. aasta novembri ja 2001. aasta jaanuari vahel sissenõutavaks muutunud sotsiaalkindlustusmakseid.

449 Lõpuks vaidleb hageja vastu komisjoni argumendile, et puudus konkreetne teave erinevatel hetkedel võlgnetavate summade ja intresside arvutamise kohta. Komisjon ei saa vaidlustatud otsuse tegemise staadiumis esitada küsimusi, mida ta ei esitanud EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse ajal.

450 Kolmandaks väidab hageja, et vaidlustatud otsuses on tehtud ilmne hindamisviga ja seda on ebapiisavalt põhjendatud seoses eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisega.

451 Käesolevas asjas oleks komisjon pidanud kindlaks määrama, kas on ilmne, et IKA asemele pandud eraõiguslik võlausaldaja oleks kasutanud kõiki õiguslikke vahendeid, et saavutada võlgade tasumise kokkuleppe alusel talle võlgnetava kogusumma väljamaksmine alates esimesest viivitusest – millele hageja aga vastu vaidleb – 2001. aasta oktoobri eest tasumisele tulevate sotsiaalkindlustusmaksete maksmisel, või kas on ilmne, et selline võlausaldaja ei oleks 2001. aasta aprillis võlgade tasumise kokkulepet sõlminud.

452 Järgmised asjaolud oleks tulnud arvesse võtta. Esiteks võib Kreeka asjaomaste õigusnormide kohaselt võlgade tasumise kokkuleppe rikkumise korral IKA võlgnik taotleda uue võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimist võlgu olevate maksete tasumiseks.

453 Teiseks oleks eraõiguslik võlausaldaja tingimata arvesse võtnud 2001. aasta juulis toimunud OA kinnisvara arestimist 21 miljoni euro ulatuses summas. Ta oleks juba arestimise ajal saanud tagatise ligi 85% ulatuses 2001. aasta aprilli võlgade tasumise kokkuleppe alusel tasumisele jäänud võlast.

454 Kolmandaks oleks eraõiguslik võlausaldaja uurinud, mis on kõigi õiguslike vahendite kasutamise eelised ja puudused, võrreldes teise võlgade tasumise kokkuleppega. Nii oleks kõigi õiguslike vahendite kasutamine võinud viia OA pankrotini, mille korral võlgade tasumise kokkuleppe alusel tasumisele tulevaid summasid ei oleks olnud võimalik maksta ning OA ei oleks enam tasunud ühtegi sotsiaalkindlustusmakset eraõiguslikule võlausaldajale.

455 Neljandaks oli OA juba võlgade tasumise kokkuleppe alusel teinud olulisi makseid ning oleks jätkanud sellele kokkuleppele järgnevate maksete tasumist. Sel viisil näitas ta, et ta oli regulaarne ja tõsine võlgnik.

456 Komisjon väidab, et need argumendid tuleb tagasi lükata. Arvestades Kreeka Vabariigi 11. aprilli 2002. aasta vastustes esimesele ettekirjutusele esitatud andmeid, järeldas ta, et OA rikkus võlgade tasumise kokkulepet, jättes tasumata sotsiaalkindlustusmaksed 2001. aasta oktoobrist kuni detsembrini.

457 Lisaks rõhutab komisjon, et eespool mainitud 32 miljoni euro suuruses summas hageja sõnul sisalduvad viivisintressid määrati alles pärast võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimist. Arvestades iga-aastast intresside kogunemist, saavutati maksimaalne suurendamine 120% umbes kolme aasta pikkuse maksmisega viivitamise

korral. Seetõttu ei võetud osadelt summadelt intressi umbes viie aasta jooksul kaheksast maksmisega viivitatud aastast 1993. ja 2001. aasta vahel.

458 Mis puudutab 2001. aasta aprilli võlgade tasumise kokkuleppes ette nähtud kogusummat 45 miljonit eurot, siis heidab komisjon hagejale ette, et ta ei märkinud erinevaid maksmata sotsiaalkindlustusmakseid, mida tuli erinevatel hetkedel tasuda ja mis kujutavad endast võlgnetavat kapitali, ega intresside arvutamise viisi, et hinnata selle arvutuse õigsust, ega seda, kas OA-le määrati trahve hilinemise tõttu.

459 Mis puudutab eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamist, siis leiab komisjon, et abi seisneb nii sallivas suhtumises 1993. aastast kuni 2001. aastani sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse kui ka igasuguste meetmete puudumises, millega neid makseid kätte saada, kui võlgade tasumise kokkulepe lõppes.

460 Selles kontekstis, isegi kui eraõiguslik võlausaldaja oleks ükskõik millisel põhjusel pidanud sallivalt suhtuma sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse kaheksa aasta jooksul ja kui ta selle lõppedes oleks sõlminud võlgade tasumise kokkuleppe, mida kohe ka rikuti, kui võlgnik oleks täielikus finantskrahhis, siis oleks eraõiguslik võlausaldaja kasutanud kõiki kättesaadavaid õigusnormides ette nähtud vahendeid talle võlgnetava summa tagasisaamiseks.

2. Esimese Astme Kohtu hinnang

461 Vaidlustatud otsuses (põhjendused 147–149 ja 205) käsitletakse hageja poolt kohustuslike sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmist 1993. ja 2001. aasta vahele jäävate

perioodide eest, ilma et talle oleks kehtestatud trahve või oleks võetud muid meetmeid, näiteks enampakkumine, mis on ette nähtud Kreeka õigusnormides ja IKA-t käsitlevates eeskirjades võlgade tasumise kohta. Otsuses tuginetakse täpsemalt järeldusele, et pärast OA ja IKA vahel 2001. aasta aprillis sõlmitud võlgade tasumise kokkulepet 45 miljonit euro kohta, mis koosnes viidatud sotsiaalkindlustusmaksetest ja sellele summale lisandunud intressidest, ei täitnud OA seda kokkulepet, nii et kogu võlg summas 45 miljonit eurot muutus sissenõutavaks.

462 Komisjon võttis vaidlustatud otsuses teatavaks võlgade tasumise kokkuleppes määratletud summa 45 miljonit eurot. Eeskätt ei seadnud ta kahtluse alla selle 45 miljoni hulka arvatud intresside summat. Olles märkinud, et sellest 45 miljonist eurost oli 2002. aastal tasutud 17,6 miljonit eurot, leidis komisjon, et jääk 27,4 miljonit eurot oli koheselt sissenõutav ja et sellele lisandusid viivised (vaidlustatud otsuse põhjendused 149 ja 205).

463 Seega ilmneb vaidlustatud otsusest selgelt, et abi, mis komisjoni arvates seisneb sallivas suhtumises sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse, seisnebki nimelt sallivas suhtumises viidatud summa 27,4 miljoni euro tasumata jätmisse. Seevastu ei loeta vaidlustatud otsuses 2001. aasta aprillis sõlmitud võlgade tasumise kokkulepet riigiabi sisaldavaks. Komisjon leidis vaidlustatud otsuses siiski, et 1993. ja 2001. aasta vahelise kaheksa-aastase perioodi jooksul sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmise eest meetmete – trahvid, enampakkumine – kehtestamata jätmine tugevdas eeldust, et IKA ilmselt ei tegutsenud kõigi nende aastate jooksul kui võrreldavas olukorras olev eraõiguslik võlausaldaja.

464 Vaidlustatud otsuse just esitatud sisu arvestades on asjakohased üksnes poolte need etteheited ja argumendid, mis käsitlevad võlgade tasumise kokkuleppe väidetavat

rikkumist ja seda, et IKA ei kasutanud ühtegi vahendit, mis oleks võimaldanud tal tagasi saada vaidlustatud summat 27,4 miljonit eurot, millele lisandusid intressid. Eeskätt on ainetud hageja etteheited, mille kohaselt võlgade tasumise kokkuleppe sõlmimist käsitleti kui riigiabi. Lisaks tuleb vaidlustatud otsuse sisu silmas pidades asjakohatuks lugeda ka komisjoni argument võlgade tasumise kokkuleppes kehtestatud 45 miljoni euro suuruses summas sisalduvate intresside arvutamise kohta.

465 Seega tuleb esiteks uurida tõendamiskoormise ja kaitseõiguse rikkumist ning faktivigu käsitlevaid väiteid seoses komisjoni järeldusega, mille kohaselt näib, et OA „ei tasunud 2001. aasta oktoobrist detsembrini sotsiaalkindlustusmakseid, rikkudes nii eespool viidatud kokkulepet" (vaidlustatud otsuse põhjendus 205).

466 Sellega seoses sedastab Esimese Astme Kohus, et arvestades komisjoni kahes ettekirjutuses teabe esitamiseks esinevaid täpseid taotlusi seoses OA poolt nende sotsiaalkindlustusmaksete teostamisega, siis pidi hageja esitama kõik vajalikud tõendid eeskätt eespool viidatud võlgade tasumise kokkuleppe täitmise kohta, ilma et komisjonil oleks kohustust nõuda täiendavaid andmeid 2001. aasta oktoobrist detsembrini tasutavate sotsiaalkindlustusmaksete kohta.

467 Tegelikult ilmneb 6. märtsi 2002. aasta otsusele avada ametlik uurimismenetlus lisatud esimesest ettekirjutusest selgelt, et komisjon kohustas Kreeka Vabariiki esitama „kõik vajalikud andmed", et hinnata väidetavat uut abi, mille hulgas ta mainis sallivat suhtumist OA poolt võlgnetavate sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisse või tasumise hilinemisse. Samas otsuses (punkt 38) mainis komisjon eeskätt,

et Kreeka ametiasutused kinnitasid oma vastustes teisele kaebusele, et OA hilines sotsiaalkindlustusmaksete tasumisel 2001. aasta märtsist kuni detsembrini.

468 Lisaks taotles komisjon teises ettekirjutuses nii neid andmeid, mida ta oli esmeses ettekirjutuses juba nõudnud, kuid mis olid endiselt puudu, kui ka täpseid arvandmeid OA tegevuskulude maksmise kohta. Viidatud kontekstis tuleb selle teise nõude sõnastust, mis viitab „nende tegevuskulude maksmisele, mida OA ei olnud 2001. aastal tasunud" („payment of the operational costs Olympic Airways did not meet in 2001"), ilmselgelt tõlgendada nii, et selles peetakse eeskätt silmas tõendeid uute sotsiaalkindlustusmaksete tasumisest IKA-le.

469 Toimikust ilmneb, et 2001. aasta oktoobrist detsembrini IKA-le tasuda tulevate sotsiaalkindlustusmaksete maksmise kohta on ainus Kreeka Vabariigi poolt komisjonile haldusmenetluse ajal edastatud dokument eespool viidatud maksekorraldus (vt eespool punkt 445), mis puudutas 2001. aasta sotsiaalkindlustusmakseid. Sellel maksekorraldusel ei olnud aga allkirja ning hageja tunnistab ka ise, et see ei ole „lõplik tõend".

470 Mis puudutab hageja viidatud teisi tõendeid, mis olid lisatud 11. aprilli 2002. aasta vastustele esimesele ettekirjutusele, siis need käsitlevad eeskätt kokkuleppes ette nähtud osade tasumist ning uute sotsiaalkindlustusmaksete tasumist 2001. aasta aprillist kuni septembrini.

471 Lisaks ei saa esimest korda alles Esimese Astme Kohtus esitatud 2001. aasta novembri ja detsembri sotsiaalkindlustusmaksete tasumist käsitlevaid tõendeid vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale (vt eespool punkt 72) arvesse võtta.

472 Igal juhul tuleb märkida, et 2001. aasta oktoobri eest sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmine on piisav, et Kreeka õiguse alusel võlgade tasumise kokkulepe kehtetuks tunnistada.

473 Neil tingimustel, kuna puuduvad tõendid IKA-le võlgnetavate sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohta, ei saa järeldada, et komisjon oleks tõendamiskoormise teisele poolele suunanud või ületanud oma kaalutlusõiguse piire, järeldades, et viidatud sotsiaalkindlustusmakseid ei tasutud.

474 Seega tuleb teisena kontrollida, kas eraõiguslik võlausaldaja, kellel on õigus nõuda OA võla kogu jäägi maksmist pärast 2001. aasta oktoobrist detsembrini sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmist, oleks suhtunud sallivalt sellesse, et ei makstud jääki summas 27,4 miljonit eurot, millele lisandusid intressid.

475 Selleks tuleb arvesse võtta esiteks seda, et OA kinnisvara arestimine IKA poolt 2001. aasta juunis kattis üksnes kuuendiku OA võla jäägist, ja teiseks seda, et puudusid andmed meetmete kohta, mida IKA oli tegelikult võtnud arestitud vara väärtusele vastava summa väljamaksmise saavutamiseks. Neil tingimustel ja võttes arvesse võlgade tasumise kokkuleppega kaetud võla vanust, mis komisjonile esitatud andmete kohaselt hõlmas ajavahemikku 1993–2001, ning võlausaldajal lasuvat riski, et ta seda summat tagasi ei saa või saab koguni täiendavat kahju hageja tõsiselt halvenenud rahalist olukorda arvestades, siis ei saa leida, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta järeldas, et eraõiguslik võlausaldaja ei oleks ilmselgelt suhtunud sallivalt OA võla jäägi 27,4 miljoni euro tasumata jätmisse.

476 Kõigil nendel põhjustel tuleb tõendamiskohustuse teisele poolele suunamist, kaitseõiguse rikkumist, faktiviga ja ilmset hindamisviga käsitlevad väited põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

V – *Väide, et võimu on kuritarvitatud*

A – *Poolte argumendid*

477 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuses on võimu kuritarvitatud. Ta väidab, et otsus on tehtud liigse rutuga ja halvasti põhjendatud eeskätt väidetava uue abi osas.

478 Lisaks lähtub vaidlustatud otsus tahtest – Euroopas lennuettevõtjate arvu vähendamise raamistikus – anda OA-le „surmahoop" või teda nõrgendada, mitte aga soovist käsitleda nõuetekohaselt ümberkorraldamist, et kindlaks määrata, kas see ümberkorraldamine viib äriühingu elujõulisuseni. Eeskätt karistab komisjon OA-d, kuna viimane ei täitnud 1998. aasta ümberkorralduskava. Selle kava täitmata jätmist saab aga hoopis komisjonile süüks arvata, kuna ta keeldus järeldamast, et abi viimase osa vabastamise tingimused olid täidetud. Lisaks hoidus komisjon peamisest küsimusest – kas OA ümberkorralduskava 12. detsembri 2002. aasta seisuga vastas 1999. aasta suunistele ümberkorraldamise kohta ning seega EÜ artikli 87 lõike 3 punktile c.

479 Vaidlustatud otsus võeti vastu 11. detsembril 2002 enne 1998. aasta ümberkorralduskavaga kaetud perioodi lõppu. 2002. aasta detsembris teostati erastamise esimene osa. Olympic Catering oli müüdud ja OA lennutegevuse omandamise suhtes oli esitatud kuus huviavaldust.

480 Kuigi vaidlustatud otsuses ei määratleta iga väidetava uue abi summat ning jäetakse Kreeka riigile ülesanne see summa määratleda, siis komisjoni pressiteates mainiti kogusummaks 194 miljonit eurot. Sellele summale viidati ajakirjanduses, mis aga põhjustas OA-le olulist kahju.

481 Komisjon väidab omalt poolt, et ta kasutas kõiki talle kättesaadavaid vahendeid, et saavutada piisavat koostööd Kreeka ametiasutustega.

482 Ta meenutab, et haldusmenetlus algatati 12. oktoobril 2000 HACA kaebuse esitamisega.

483 Käesolevas asjas ei viidud ümberkorralduskava ellu ja hageja ei suutnud esitada vajalikke andmeid, et talle makstaks abi kolmas osa summas 22,9 miljonit eurot. Hageja peab märkima, milliseid meetmeid ta oleks saanud võtta nende 19 päeva jooksul, mis olid jäänud vaidlustatud otsuse tegemise ja 31. detsembri 2002. aasta vahele, et tema sõnul „muudetud ümberkorralduskava oleks viljakas […] esialgse kava kehtivuse jooksul". Lisaks anti uut õigusvastast abi juba pikka aega – näiteks IKA puhul alates 1993. aastast.

B – *Esimese Astme Kohtu hinnang*

484 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib otsusega kaasneda võimu kuritarvitamine üksnes siis, kui objektiivsete, asjakohaste ja ühtsete asjaolude alusel on otsuse

vastuvõtmise ainsaks või vähemalt määravaks põhjuseks väidetutest erinevad taotletavad eesmärgid (Esimese Astme Kohtu 6. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-92/00 ja T-103/00: Diputación Foral de Álava jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1385, punkt 84, ja eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke *vs.* komisjon, punkt 81).

485 Käesolevas asjas tuleb märkida, et hageja ei viita ühelegi asjaolule, mis võimaldavad oletada, et komisjon riigiabi alaseid ühenduse õigusnorme eriti rangelt kohaldas, et vähendada eeskätt Euroopa lennuettevõtjate arvu, ja et ta ei järginud menetlust ega rakendanud kohaldatavaid kriteeriume vastavalt tema tavalisele praktikale ja asutamislepingu ning teisese õiguse vastavatele normidele nii ümberkorraldusabi osas kui ka käsitletud uue abi osas.

486 Mis puudutab ümberkorraldusabi, siis tuleb rõhutada, et komisjon keeldus lubamast abi viimase osa vabastamist vastavalt 1998. aasta otsuse artikli 1 lõikele 2, milles selle osa maksmine on seatud sõltuvusse kõigi otsuses kehtestatud tingimuste täitmisest, eeskätt 1998. aasta kavas oodatud tulemuste saavutamisest. Kuna neid tulemusi ei saavutatud, mida hageja ei vaidlusta, siis ei olnud komisjonil 1998. aasta otsuse kohaselt alust teha positiivne otsus abi viimase osa tasumise kohta, nagu on eespool juba märgitud (vt punktid 101–103). Seega ei saa talle ette heita, et ta takistas ümberkorralduskava elluviimist, sedastades, et selle viimase osa tasumiseks nõutud tingimused ei olnud täidetud.

487 Mis puudutab hageja argumente ümberkorralduskava elluviimise kontrolli käigus EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumisest, eeskätt etteheiteid selle kohta, et väidetavalt ei võetud arvesse OA erastamise menetlust ja et vaidlustatud otsus võeti vastu

enne 1998. aasta ümberkorralduskava lõppemist, siis nagu eespool on juba leitud (vt eespool punktid 131–133, 155–157 ja 174), ei ole need põhjendatud.

488 Lisaks ei saa iseenesest võimu kuritarvitamist näidata Esimese Astme Kohtu poolt tuvastatud rikkumine vaidlustatud otsuses seoses väidetava uue abiga, mis puudutab kütuselt ja varuosadelt võetavat käibemaksu (vt eespool punktid 349 ja 365). Samuti on muu uue abiga seoses hageja esitatud etteheited põhjenduse ebapiisavusest, komisjoni poolt tõendamiskoormist käsitlevate kohustuste ja kaitseõiguse rikkumisest asjakohatud, kuna puuduvad igasugused tõendid oletamaks, et vaidlustatud otsus võeti vastu väidetutest erinevatel eesmärkidel. Lisaks on need väited juba põhjendamatuse tõttu tagasi lükatud.

489 Mis puudutab komisjoni pressiteadet, milles märgitakse siseriiklike ametiasutuste poolt vaidlustatud otsuse täitmiseks tagasinõutava uue abi täpne summa, siis ei ole sellel mingit õiguslikku väärtust. Lisaks ei saa selle summa märkimine pressiteates olla märk sellest, et komisjon taotles vaidlustatud otsuses mingit muud eesmärki kui asutamislepingu riigiabialaste eeskirjade kohaldamine.

490 Seega tuleb võimu kuritarvitamist käsitlev kolmas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

491 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsus tuleb tühistada osas, mis käsitleb sallivat suhtumist kütuselt ja varuosadelt käibemaksu püsivasse maksmata jätmisse. Ülejäänud osas tuleb hagi rahuldamata jätta.

Kohtukulud

492 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Siiski, kui kaotanud poolel on mitu isikut, otsustab Esimese Astme Kohus kohtukulude jaotamise.

493 Kuna osa nõudeid rahuldati ühe poole, osa teise poole kasuks ja kuna pooled nõudsid, et kohtukulud mõistetaks välja kaotanud poolelt, siis tuleb 75% kummagi poole kohtukuludest mõista välja hagejalt ja 25% kummagi poole kohtukuludest mõista välja komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (teine koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Tühistada komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsuse 2003/372 Kreeka poolt Olympic Airways'ile antud abi kohta artiklid 2 ja 3 selles osas, milles need käsitlevad sallivat suhtumist esiteks hageja poolt Ateena Rahvusvahelisele Lennuväljale võlgnetavate lennuväljatasude ja teiseks Olympic Aviation'i poolt kütuselt ja varuosadelt võlgnetava käibemaksu püsivasse maksmata jätmisse.

2. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3. Mõista hagejalt välja 75% nii tema enda kui ka komisjoni kohtukuludest. Mõista komisjonilt välja 25% nii tema enda kui hageja kohtukuludest.

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. septembril 2007 Luxembourgis.

Kohtusekretär — Koja esimees

E. Coulon — J. Pirrung

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 2920

I – 1994. aasta otsus ..... II - 2920

II – 1998. aasta otsus ..... II - 2925

III – OA areng pärast 1998. aasta otsust ..... II - 2927

V – 2000. aasta otsus ..... II - 2929

V – HACA kaebused ja ametlik uurimismenetlus ..... II - 2930

VI – Vaidlustatud otsus ..... II - 2931

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 2935

Õiguslik käsitlus ..... II - 2936

I – Esialgsed märkused tõendamiskoormise, poolte menetluslike kohustuste ja etteheidete kohta, et on rikutud õigust olla ära kuulatud ..... II - 2937

II – Väide, et on rikutud hageja õigust olla ära kuulatud ..... II - 2940

III – Ümberkorraldusabi (vaidlustatud otsuse artiklid 1, 3 ja 4) ..... II - 2942

A – Vaidlustatud otsuses väidetud ümberkorralduskava tegelik rakendamata jätmine ..... II - 2942

1. Etteheide, et ümberkorralduskava muudatust ei võetud arvesse ..... II - 2943

a) Poolte argumendid ..... II - 2943

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2950

Komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide ..... II - 2950

Väide, et puudub põhjendus ..... II - 2952

Väited, et on tehtud faktiviga ja ilmne hindamisviga ..... II - 2954

– Õiguslik raamistik ja käesolevas asjas esitatud küsimus ..... II - 2954

– OA ühtset ja pikaleveninud ümberkorraldusmenetlust ja 1998. aasta kava ajakohastamise vajadust käsitlevate argumentide uurimine ..... II - 2957

– Abi viimase osa maksmata jätmist käsitleva argumendi uurimine ..... II - 2960

– 4. oktoobri 2000. aasta otsust käsitleva argumendi uurimine ... II - 2962

– Kreeka ametiasutuste ja komisjoni kirjavahetust ja sellele institutsioonile saadetud aruandeid käsitlevate argumentide uurimine ..... II - 2963

2. EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c väidetav rikkumine ja ilmne hindamisviga ..... II - 2973

a) Poolte argumendid ..... II - 2973

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2978

3. Ilmselgelt ekslik hinnang, et ühtegi ümberkorraldusmeedet ei olnud võetud ..... II - 2987

a) Poolte argumendid ..... II - 2987

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2988

B – 1998. aasta otsuse artikli 1 lõike 1 punktis d sätestatud kohustuse rakendada toimiv ja piisav SIG väidetav rikkumine Kreeka Vabariigi poolt .... II - 2989

1. Poolte argumendid ..... II - 2989

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2991

C – Kreeka Vabariigi kohustuse esitada aruandeid väidetav rikkumine ..... II - 2995

1. Poolte argumendid ..... II - 2995

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 2997

D – 1994. aasta otsuse artikli 1 punktides b, c ja e esitatud Kreeka Vabariigi kohustuste väidetavad rikkumised ..... II - 2999

1. 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis b esitatud Kreeka Vabariigi kohustuse väidetav rikkumine ..... II - 2999

a) Poolte argumendid ..... II - 2999

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3001

2. 1994. aasta otsuse artikli 1 punktis c esitatud Kreeka Vabariigi kohustuse väidetav rikkumine ..... II - 3003

a) Poolte argumendid ..... II - 3003

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... I - 3008

3. 1994. aasta otsuse artikli 1 punkti e sätete väidetav rikkumine Kreeka Vabariigi poolt ..... II - 3014

a) Poolte argumendid ..... II - 3014

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3016

IV – Väidetav uus abi (vaidlustatud otsuse artiklid 2, 3 ja 4) ..... II - 3018

A – Esialgsed märkused eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi ja Esimese Astme Kohtu kontrolli ulatuse kohta, samuti põhjendamisnõuete kohta .. II - 3018

B – Tagasinõudmisele tuleva uue abi määratlemist ja vaidlustatud otsuse põhjendust käsitlev etteheide ..... II - 3020

C – Väidetav salliv suhtumine ARL-le võlgnetavate lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse ..... II - 3023

1. Poolte argumendid vaidlusaluse käitumise Kreeka riigile väidetava süüks arvamise kohta ..... II - 3023

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3027

D – Väidetav salliv suhtumine kütuselt ja varuosadelt käibemaksu püsivasse tasumata jätmisse ..... II - 3030

1. Kütuse käibemaksuga seotud väidetav uus abi ..... II - 3030

a) Poolte argumendid ..... II - 3030

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3033

2. Varuosade käibemaksuga seotud väidetav uus abi ..... II - 3037

a) Poolte argumendid ..... II - 3037

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3038

E – Väidetav salliv suhtumine teistele lennujaamadele peale ARL võlgnetavate renditasude ja lennuväljatasude püsivasse maksmata jätmisse ..... II - 3041

1. Tõendamiskoormis ja õigus olla ära kuulatud ..... II - 3042

a) Poolte argumendid ..... II - 3042

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3044

2. 24. juuni 1999. aasta kompensatsioonikokkuleppe analüüs ..... II - 3047

a) Poolte argumendid ..... II - 3047

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3048

3. Eraõigusliku võlausaldaja kriteerium ..... II - 3050

a) Poolte argumendid ..... II - 3050

b) Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3053

F – Uus abi, mis väidetavalt tuleneb sallivast suhtumisest spatosimo maksu püsivasse maksmata jätmisse ..... II - 3055

1. Poolte argumendid ..... II - 3055

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3058

G – Uus abi, mis väidetavalt tuleneb sallivast suhtumisest IKA-le sotsiaalkindlustusmaksete püsivasse maksmata jätmisse ..... II - 3061

1. Poolte argumendid ..... II - 3061

2. Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3066

V – Väide, et võimu on kuritarvitatud ..... II - 3071

A – Poolte argumendid ..... II - 3071

B – Esimese Astme Kohtu hinnang ..... II - 3072

Kohtukulud ..... II - 3075